

Teresa Sordé Martí

Mar Joanpere Foraster

APORTACIONES DE LA SOCIOLOGIA A LES MILLORES DE CATALUNYA

IMPACTE SOCIAL DE LA SOCIOLOGIA A CATALUNYA

Direcció

Teresa Sordé Martí

Autoria

Teresa Sordé Martí

Mar Joanpere Foraster

Finançament

Associació Catalana de Sociologia

Redacció

Teresa Sordé, Mar Joanpere (ACS)

Sarai Samper, Candela Blanco (D-CAS. Col·lectiu
d'Analistes Socials)

Treball de camp

Sarai Samper, Candela Blanco (D-CAS. Col·lectiu
d'Analistes Socials)

Juny de 2025

ISBN

978-84-128204-6-1

Al temps i la confiança dels més de 650 professionals de la sociologia que han participat en aquest estudi aportant les seves mostres de transferència i impacte social i que treballen dia a dia per contribuir des de perspectives diverses a la millora de la societat.

ÍNDEX

BLOC 1

Context	13
Contribucions clau de l'estudi	15
Objectius, metodologia i conclusions	17
Metodologia i objectius	19
Metodologia	21
 Conceptualització: Impacte científic, disseminació, transferència, impacte social	 43
La transferència de la sociologia	45
Grau i mena de transferència	47
Transferència en moviments associatius	52
L'impacte de la sociologia	55
Exemples de projectes que han aconseguit millors socials des de la sociologia	56
Exemples de projectes que han aconseguit millorar socialment des de la sociologia	59
Exemples d'impactes de la sociologia	61
Grau i mena d'impacte	65

BLOC 2

Transferència i impacte de la sociologia en els ODS	71
Transferència en els ODS	72
Impacte en els ODS	77
Transferència i impacte en els ODS 5 i 10: Reducció de les desigualtats i igualtat de gènere.....	78
Transferència i impacte	79

Mena de transferència i impacte de la sociologia	82
Casos de transferència amb impacte de la sociologia	86
Transferència i impacte en l'ODS 4: Educació de qualitat	95
Transferència i impacte	96
Mena de transferència i impacte de la sociologia	98
Casos de transferència amb impacte de la sociologia	101
Transferència i impacte en els ODS 1 i 2: Fi de la pobresa i fam zero	108
Transferència i impacte	109
Mena de transferència i impacte de la sociologia	111
Casos de transferència amb impacte de la sociologia	114
Transferència i impacte en l'ODS 3: Salut i benestar	118
Transferència i impacte	119
Mena de transferència i impacte de la sociologia	121
Casos de transferència amb impacte de la sociologia	124
Transferència i impacte en els ODS 8, 9 i 12: Economia, treball i consum	129
Transferència i impacte	130
Mena de transferència i impacte de la sociologia	132
Casos de transferència amb impacte de la sociologia	135

Transferència i impacte en els ODS 16 i 17:	
Pau i qualitat de les institucions	138
Transferència i impacte	139
Mena de transferència i impacte de la sociologia	141
Casos de transferència amb impacte de la sociologia	144
Transferència i impacte en els ODS 6, 7, 13, 14 i 15. Medi ambient	148
Transferència i impacte	149
Mena de transferència i impacte de la sociologia	151
Casos de transferència amb impacte de la sociologia	154
Transferència i impacte en l'ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles	156
Transferència i impacte	157
Mena de transferència i impacte de la sociologia	159
Casos de transferència amb impacte de la sociologia	162

BLOC 3

Casos de transferència i impacte de la sociologia a Catalunya	166
ODS 1 i 2: Fi de la pobresa i fam zero	175
Reducció de la pobresa	175
Polítiques socials	181
Demografia i migracions	188
ODS 3: Salut i benestar	194
Accessibilitat a la salut i benestar	194

Salut i benestar	199
Reducció de desigualtats i benestar	204
Món del treball i salut	210
ODS 4: Educació de qualitat	215
Polítiques i intervencions educatives	215
Educació al llarg de la vida (I)	220
Educació al llarg de la vida (II)	226
Desigualtats educatives	232
Accés a la música	238
ODS 5 i 10: Igualtat de gènere i reducció de les desigualtats	244
Reducció de desigualtats	244
Comunitat gitana	250
Polítiques de conciliació familiar	257
No-violència i noves masculinitats	264
Polítiques de gènere	270
Reducció de desigualtats i benestar	276
ODS 8, 9 i 12: Economia, treball i consum	281
Economia i indústria	281
Gestió empresarial i de recursos humans ...	286
Món del treball	292
Economia social i solidària	300
ODS 16 i 17: Pau i qualitat de les institucions ...	308
Gestió municipal	308
Gestió i visibilització de les ciències socials ...	314
Anàlisis de polítiques públiques	319
Polítiques i intervencions educatives (I)	325
Polítiques i intervencions educatives (II)	331
Presa de decisions i participació ciutadana ...	338
ODS 11: Ciutats sostenibles	344
Planificació urbanística i industrial	344
Polítiques d'habitatge	349

ODS 6, 7, 13, 14 i 15: Medi ambient	354
Millora mediambiental	354

Les aportacions sociològiques que s'han fet a Catalunya des de fora de la universitat i de l'educació reglada han estat molt importants, tant per la mateixa societat catalana com per posar la base del desenvolupament posterior d'anàlisis que han fet sociòlegs reconeguts a l'acadèmia. No en podem fer una descripció exhaustiva i, per això, ens limitem a dos exemples que serveixen també per reconèixer el que van fer d'altres, ja que no tenim espai per explicar-ho aquí. En la dècada de 1930, Catalunya va tenir el moviment feminista més extens del món, 20.000 dones joves, la majoria obreres manuals, que van constituir el moviment Dones Lliures, que va impactar a l'àmbit mundial i que, malgrat la invisibilització al qual se l'ha sotmès durant el franquisme i la transició, va desenvolupar concepcions molt avançades no només sobre el paper de la dona a la societat externament, sinó també sobre l'amor i la sexualitat des d'un punt de vista feminista. L'eslògan d'algunes de les seves dirigents —com Pepita Cárdenas i Sara Berenguer— «somos mujeres libres, no mujeres liebres», dites als seus propis companys d'organitzacions, representa una defensa de la llibertat precursora dels estudis actuals de consentiment per poder escollir sense coaccions amb qui sí i amb qui no. L'altre exemple és Paco Candel amb el seu llibre *Els altres catalans*, que va representar una anàlisi molt inclusiva per aquella època de la immigració que sempre havia estat a Catalunya, però que amb la seva concepció prepararia i obriria camí a anàlisis sociològiques sobre com fer inclusió a Catalunya per a totes les diversitats d'immigració que hem tingut en èpoques recents.

CONTRIBUCIONS CLAU DE L'ESTUDI

Les idees i conclusions clau que s'extreuen de l'estudi i que s'expliquen al llarg dels apartats són:

- L'estudi demostra que, més enllà de les temàtiques, l'impacte social de la sociologia és especialment fecund en la capacitat per generar diàleg i cocreació de propostes amb diferents grups d'interès: implicar com a subjectes els col·lectius estudiats, generar investigació científica feta en cocreació i combinar metodologies qualitatives i quantitatives i anàlisis *micro*, *meso* i *macro*. Aquest coneixement i expertesa en la promoció del diàleg i en les metodologies per aconseguir-lo és una de les aportacions més valorades per altres disciplines com enginyeria, medicina, urbanisme, medi ambient, pedagogia, etc., que coopera amb els projectes que demostren tenir més impacte.
- L'impacte social de la sociologia es concentra en les accions a favor de la igualtat que no només milloren els valors i els sentiments de la societat catalana, sinó també la productivitat de les empreses i la contribució de tota mena d'organitzacions a la millora també de la societat catalana.
- Entre sociòlegs es comparteix àmpliament que aquesta disciplina aporta elements d'anàlisi amb els quals faciliten la millora de la ciutadania i la millora de Catalunya. Per tant, l'impacte social forma part intrínseca de la sociologia.

- Tanmateix, professionals de la sociologia catalana estan coliderant en l'àmbit internacional l'avaluació de l'impacte social de totes les ciències i també l'impacte social d'empreses i d'altres institucions.
- No tota la sociologia que es fa a Catalunya té transferència i impacte social, perquè professionals que practiquen aquesta sociologia sense impacte expressen les dificultats per aconseguir-lo. Alhora, cada vegada més professionals de la sociologia a Catalunya aconseguixen grans impactes i millores social i clarifiquen que aquest impacte es pot mesurar, atès que ja hi ha instruments internacionals que ho fan viable.

OBJECTIUS, METODOLOGIA I CONCLUSIONS

Oferim aquesta anàlisi a la ciutadania, les institucions, organitzacions, empreses i a tots els col·lectius de Catalunya. La sociologia és una ciència que va néixer conjuntament amb les democràcies per tal d'aportar anàlisis d'autoconeixement de la ciutadania i de les societats que els permetessin apropar-se als seus objectius. Moltes de les millores ja aconseguides i que avui gaudim no haurien estat possibles sense la contribució, entre d'altres, de la sociologia. Els objectius que actualment es plantegen aconseguir la diversitat de col·lectius i persones que vivim a Catalunya es faran possibles i reals gràcies a moltes persones, a moltes ciències; entre més, una de les imprescindibles és la ciència sociològica. L'Associació Catalana de Sociologia ha elaborat aquest estudi, destinat a conèixer i visualitzar la transferència i impacte social de la sociologia que es practica a Catalunya.

El resultat d'aquest estudi es recull en aquestes pàgines i clarifica l'enorme i divers bagatge de millores socials que tenim a Catalunya gràcies a la contribució de la sociologia, però també clarifica les aportacions que es necessiten en el pròxim futur de la sociologia per tal d'avançar cap als objectius que cada persona i col·lectiu es plantegen. L'estudi s'ha dut a terme en el període 2020-2021 i ha combinat una enquesta —amb una mostra de més de 600 sociòlegs en actiu de Catalunya— i entrevistes en profunditat en una mostra de 33 persones amb

trajectòries professionals àmplies en alguna de les temàtiques abordades pels ODS 2030, els objectius de desenvolupament sostenible.

La recollida d'informació ha anat orientada a recollir evidències de transferència de coneixements i metodologies de la sociologia en l'àmbit professional i associatiu i d'assoliment d'impactes compatibles amb els ODS 2030.

Aquest estudi ha estat dissenyat per algunes de les sociòlogues i sociòlegs que colideren a escala mundial l'impacte social de totes les ciències i en tots els col·lectius socials. Per això, el mateix estudi tindrà un impacte social important a Catalunya perquè gran part de la ciutadania, organitzacions, empreses i institucions sabran amb més detall quines són les contribucions que pot fer als seus objectius la sociologia i en reclamaran la presència i la col·laboració.

METODOLOGIA I OBJECTIUS

1. Disseny de l'estratègia de recollida d'informació per cobrir els objectius marcats

- Concreció dels indicadors, recull i disseny de les tècniques de recerca a aplicar
- Contrast de l'estratègia amb un consell assessor, format per persones amb àmplia experiència en metodologia sociològica

2. Recollida d'informació

- Enquesta a professionals de la sociologia: enquesta aleatòria en una mostra final de 617 persones formades en sociologia entre 1993 i 2018
- Entrevistes qualitatives en una selecció de casos: entrevista a 33 professionals de la sociologia amb experiències rellevants d'impacte en els ODS 2030

3. Anàlisi

- Explotació estadística de l'enquesta i anàlisi qualitativa de les entrevistes per tal de quantificar, caracteritzar i explicar la transferència i impacte social de la sociologia

4. Elaboració de materials de difusió

- Elaboració de materials de difusió per tal que tots els col·lectius i persones de Catalunya puguin conèixer les contribucions que pot fer la sociologia als seus objectius

OBJECTIUS

- a. **Sectors:** Identificar des de quins sectors professionals els sociòlegs catalans estan contribuint a la millora de la vida de les persones
- b. **Estudi de transferència:** Identificar quina producció, difusió i aplicació de coneixements i metodologies de la sociologia s'està fent en els sectors públic, privat i associatiu de Catalunya, amb l'objectiu de crear impacte social
- c. **Estudi d'impacte:** Identificar com la transferència de sociologia contribueix a avançar vers objectius de millora àmpliament compartits, com són els Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030, acordats per l'ONU
- d. **Promoció:** Transformar els resultats dels anteriors objectius en una campanya de comunicació que visualitzi la contribució de la sociologia a Catalunya

METODOLOGIA

La matèria primera d'aquest estudi han estat les aportacions de 617 sociòlegs de Catalunya recollides a partir d'un qüestionari digital semiestructurat i les 33 entrevistes obertes en profunditat.

El material recollit és molt ric en reflexions i exemples d'experiències i permet un exercici «d'intel·ligència col·lectiva» del qual extraurem un retrat, o si més no una impressió, sobre la transferència amb impacte social que s'està fent de la sociologia en diferents àmbits relacionats amb els ODS 2030.

A continuació exposem els detalls metodològics de les dues tècniques de recollida d'informació emprades.

COM S'HA FET L'ENQUESTA?

L'enquesta ha consistit en un qüestionari en línia autoadministrat (CAWI), de 47 preguntes, organitzades en 4 blocs:

- Preguntes sobre el lloc de feina actual i vinculació a associacions
- Preguntes generals sobre transferència i impacte de sociologia que es duu a terme des del lloc de treball o l'associacionisme
- Preguntes d'indagació sobre la transferència impacte concret que es fa en cadascun dels 17 ODS 2030
- Preguntes sobre la valoració dels estudis de sociologia
- Preguntes finals sobre el perfil sociodemogràfic de la persona enquestada

El qüestionari es pot veure aquí i a l'annex d'aquest document.

Amb un objectiu de mostra mínima de $n=600$, el procediment de captació ha seguit tres vies:

- Difusió generalista mitjançant correu electrònic a bases de dades d'entitats col·laboradores (COLPIS, UAB, UB i l'ACS)
- Captació nominal mitjançant correu electrònic de sociòlegs amb perfil públic consultable via webs
- Captació nominal mitjançant invitacions per LinkedIn a professionals presents en aquesta xarxa social

Mitjançant les preguntes del qüestionari sobre el lloc de feina, hem pogut anar monitorant la composició de la mostra enquestada per orientar les vies de captació a reforçar els perfils que quedaven menys representats. D'aquesta manera, s'assolia una major diversitat de perfils professionals i, per tant, de menes de transferències i d'impacte social. Amb tot, no es disposa de dades sobre el perfil de feina desenvolupat per l'univers de titulats en sociologia en els darrers 25 anys, de manera que no ha estat possible guiar el mostreig per una estratificació predefinida en termes de representativitat proporcional.

Presentació i exemple de preguntes del qüestionari.

L'Associació Catalana de Sociologia es plau en convidar-te a participar en aquest estudi sobre la transferència i l'impacte social de la Sociologia a Catalunya.

Amb aquest estudi volem visibilitzar com el coneixement sociològic està contribuint a millorar les condicions de vida i les oportunitats de les persones.

Et demanem contestar aquesta enquesta, que et portarà uns 15 minuts del teu temps.

Les teves respostes seran tractades de forma anònima. Tanmateix, al final del qüestionari podràs, si ho vols, deixar les teves dades de contacte per mantenir-te vinculat a les següents fases de l'estudi i per conèixer-ne els resultats.

T'agraïm enormement la teva col·laboració. Creiem que aquest estudi és necessari per evidenciar la nostra contribució a la societat i reforçar-la de cara al futur.

- a. Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de la lluita contra la pobresa?

☐ A Sí

☐ B No

☐ C NS/NC/No aplica

- 25 → Com creus que es podria potenciar l'impacte social de la sociologia?

És a dir, la seva contribució en la millora de les condicions de vida i les oportunitats de les persones

La resposta s'introdueix aquí

Shift + Enter per afegir un paràgraf

Accés al qüestionari:

<https://surveys823173.typeform.com/to/eul11K>

La inclusió en la mostra de l'enquesta s'ha basat en dos criteris:

- Haver estudiat sociologia en alguna universitat de Catalunya (grau, màster o doctorat)
- Treballar a Catalunya i tenir algun dels títols esmentats en sociologia, encara que no s'hagi obtingut el títol en una universitat catalana

Fins al 31 de juliol de 2020, quan va finalitzar la recollida de respostes de l'enquesta, la mostra vàlida aconseguida havia estat de 617 persones (417 persones addicionals van contestar només algunes preguntes inicials de l'enquesta, per la qual cosa queda descartat el qüestionari perquè és molt incomplet).

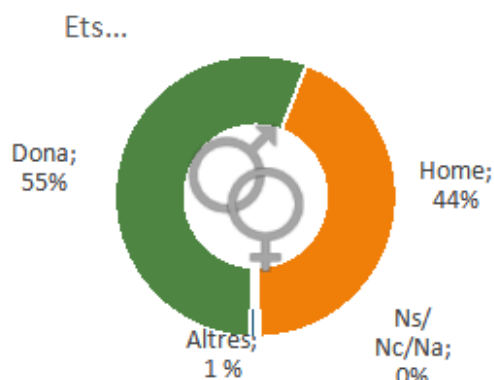
El qüestionari d'enquesta ha permès als participants de l'estudi donar la seva adreça electrònica de contacte perquè se'ls pugui convidar a participar en les següents fases. Un total de 256 persones s'han mostrat interessades a continuar vinculades a l'estudi.

Composició de la mostra enquestada:

Dels 617 casos vàlids que componen la mostra, un 55% són dones i un 44% homes.

El pes més gran de les dones a l'enquesta té relació amb un major pes de dones titulades en sociologia. Si comparem la mostra d'aquest estudi amb les enquestes d'inserció laboral de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU) 2001-2017, dirigida a persones que han acabat el grau de Sociologia a les universitats catalanes tres anys abans, veiem que en tot l'històric hi ha hagut més dones que han obtingut el grau o llicenciatura de sociologia, que

oscil·la entre el 56% i el 67% del total de titulats. La mostra d'aquest estudi té una proporció de gènere semblant a la de l'enquesta de l'AQU de 2017 (56% de dones).

La mitjana d'edat dels participants de l'enquesta es troba en 37,5 anys. El sector d'edat majoritari de la mostra es troba entre els 31-45 anys, i hi ha un nombre baix de persones majors de 60 anys. Es podria dir que es tracta d'una mostra en què tenen més presència les persones que estan en un procés de creixement professional, i menys presència de les que estan acabant la seva trajectòria professional.

Quant a titulacions, la meitat de persones que han contestat l'enquesta han obtingut el títol bàsic universitari (grau o llicenciatura), un 22% ha cursat alguna mena de postgrau, DEA, DESE o màster, i un 27% ha obtingut el doctorat.

Els criteris d'inclusió a la mostra han admès tant persones que hagin estudiat sociologia a les universitats catalanes com persones que treballin a Catalunya, encara que hagin estudiat sociologia fora.

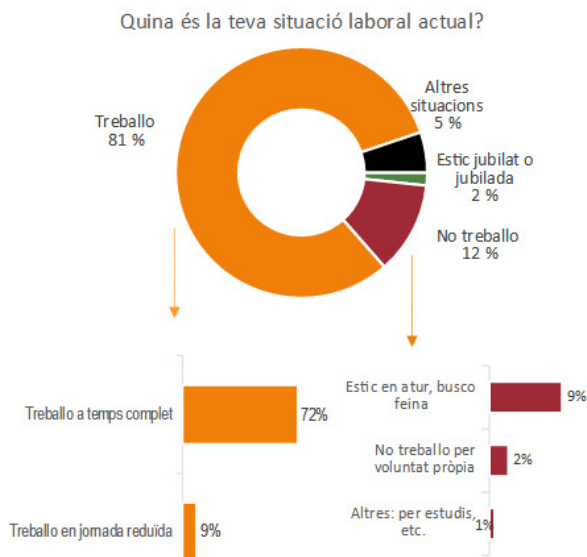
La mostra compta amb una àmplia majoria de persones que han obtingut un títol de formació sociològica a les universitats catalanes. Alhora, comptem amb persones que s'han format en sociologia en altres universitats, tant a la resta de l'Estat espanyol (5%) com en altres països del món (10%).

Cal dir, però, que un 37% de les persones enquestades han estudiat a més d'una universitat. En aquesta indicació de segones i terceres universitats hi estan incloses aquelles en què es cursa un Erasmus, programes Sòcrates, estades de recerca, etc.

4 de cada 5 de les persones enquestades treballen, de les quals un 9% ho fa a temps parcial. Un 14% no treballen actualment, la majoria perquè estan a l'atur (9%). La resta de persones que actualment no treballen són jubilades o no treballen per voluntat pròpia. Finalment, tenim un 5% de persones que al·leguen «altres situacions».

Hem obtingut un nombre semblant de sociòlegs que estan ocupats, comparat amb l'enquesta de l'Agència per a la Qualitat Universitària de Catalunya (AQU), que des de 2001 ha fluctuat entre un 77,9% i un 93%. En comparació amb aquesta mateixa enquesta, hem obtingut un percentatge semblant de sociòlegs que treballen a temps complet (72%, vers una forquilla de 66,7%-86,2% a l'enquesta de l'AQU de 2017).

La proporció de persones a l'atur (9%) es troba també en l'interval assenyalat per l'AQU (6,8%-16,2%).

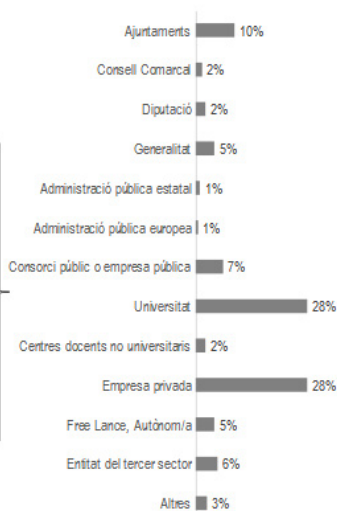
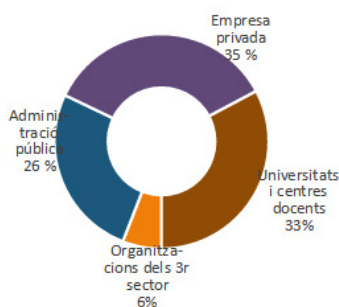

La mostra es compon de persones que treballen al sector privat (del 35% de les quals el 7% són autònomes o bé microempreses), de persones que treballen en la universitat i centres de docència (33%); persones que treballen a l'administració pública (26%) i un 6% de persones que treballen en el tercer sector. Un 3% de la mostra ha manifestat treballar en més d'una organització.

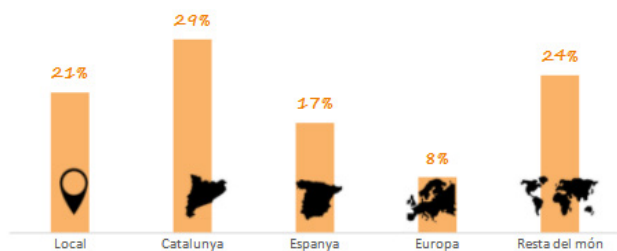
La mostra té un possible biaix que sobrerepresenta les persones que treballen a les universitats i centres docents (en tenim un 33%) i que treballen a l'administració pública (26%). Si prenem com a referència l'AQU del 2020, un 74,6% dels sociòlegs titulats treballaven al sector privat i un 24% al sector públic (si bé aquest percentatge ha variat en l'enquesta de l'AQU entre un 24% i un 57% segons l'any). És possible, d'altra banda, que el fet que l'AQU dirigeixi l'enquesta a tothom qui s'hagi graduat en els anys anteriors subestimi el volum de persones que, amb el temps, acaben treballant en el sector públic.

La majoria d'enquestats treballen en organitzacions, el radi d'actuació dels quals és bastant proper (39% a Catalunya, 26% a l'àmbit local, 23% a Espanya), si bé un 25% treballen en organitzacions de projecció internacional.

En quina organització treballes?

En quin radi territorial opera principalment la teva organització?

Les persones que treballen a l'empresa privada es dediquen sobretot a la consultoria (tant de sector públic com de sector privat), a la investigació social i de mercats, a la comunicació (editorials, premsa, audiovisual, sector cultural), a la indústria de diferents sectors (farmacèutica, construcció, alimentació, tèxtil), a la gestió de recursos humans, serveis financers i informàtics, i també hi ha persones que es troben en llocs de feina de comerç i hostaleria (venda al públic, hostaleria i restauració).

Si bé la majoria de les persones que treballen a la universitat ho fan en un departament de sociologia, també n'hi ha a altres departaments (ciències polítiques, humanitats, dret, educació, pedagogia). Hi ha participants que treballen en la recerca en instituts adscrits a la universitat o que exerceixen la docència en altres institucions (instituts de secundària, FP).

La majoria de persones que treballen al sector públic ho fan en l'àmbit local (particularment en àrees com acció social, educació, joventut, cultura, convivència, promoció econòmica i habitatge).

Dins de les organitzacions del tercer sector identifiquem una gran varietat d'àmbits de dedicació. Els més comuns són les organitzacions que es dediquen a l'acció davant de l'exclusió social, les socioeducatives i les fundacions i ONG de salut. També hi ha fundacions de recerca, organitzacions dedicades a les migracions, a la cooperació internacional, a la inserció laboral, a la cultura, associacions professionals i empresarials, entre d'altres.

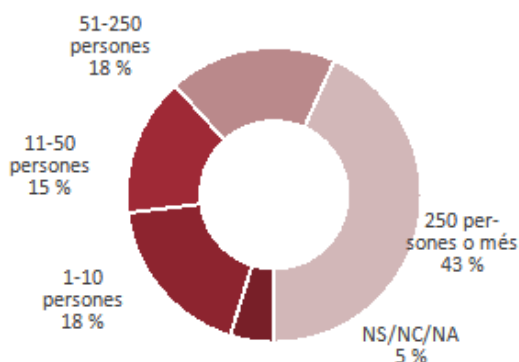
Els autònoms presents a l'estudi acostumen a treballar en consultoria, majoritàriament per al sector públic.

Quasi dos terços de participants treballen en organitzacions de 51 treballadors o més. El terç restant treballa en petites o microempreses.

Si bé trobem força diversitat de mides d'organització, hi ha una tendència a les organitzacions grans. Mentre els autònoms treballen en un 86% en empreses de menys de 10 persones i quasi 6/10 treballen sols, els qui treballen a la universitat o a l'administració pública es concentren en organitzacions de més de 250 treballadors. Qui treballa a l'empresa privada ho fa en empreses de mida molt variada. En el tercer sector també trobem prou varietat, però hi ha una major tendència a les organitzacions amb menys treballadors.

La majoria de sociòlegs enquestats treballen en equips o departaments de menys de deu persones. Aquesta és la situació més habitual tant de l'administració pública, com de l'empresa privada, el tercer sector i els professionals autònoms. A la universitat trobem, en canvi, departaments molt més grans, de mides d'entre 21-100 persones.

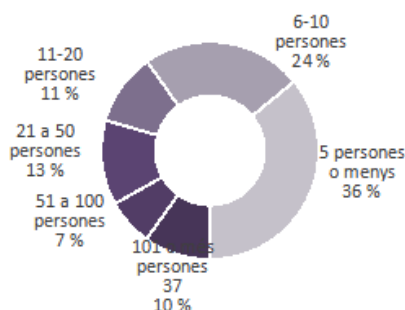
Quantes persones en plantilla té en total la teva organització?

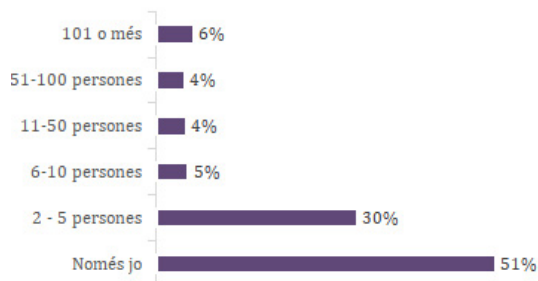
Els sociòlegs acostumen a ser els únics del seu departament que tenen aquesta formació. Aquest fet és més acusat en el sector privat i també en les organitzacions del tercer sector (cal tenir en compte que són equips més petits).

A l'administració és on trobem proporcions més altes d'equips, amb més freqüència de tenir dos o tres sociòlegs. Contràriament, a la universitat és poc comú que hi hagi una sola persona formada en sociologia i el més comú és la mida dels grups de recerca (3-5 sociòlegs) o dels departaments (51-100 sociòlegs).

Quantes persones sou al teu departament en concret?

Quants sociòlegs i sociòlogues (de formació) treballen al teu departament, incloent-te a tu?

A l'enquesta es pregunta sobre el departament on es treballa. En general, podem veure com destaquen la consultoria i la sociologia aplicada en el sector privat i l'educació en el sector públic. En concret:

- **Sector privat:** els professionals es dediquen, sobretot, a la consultoria i a la sociologia aplicada i la recerca en ciències socials (que en molts casos es pot assimilar a una finalitat de consultoria). Segueixen els estudis de mercat, els recursos humans i l'anàlisi de dades. En un tercer grup, trobem els professionals dedicats a la comunicació, les ciències audiovisuals i a l'educació.
- **Públic:** en l'àmbit públic, la sociologia es dedica a finalitats docents (educació en universitats). En segon lloc, trobem la promoció econòmica i la recerca en ciències socials. Seguidament, trobem l'àmbit de la infància i adolescència, la participació i l'habitatge.

Si ens fixem en perfils més concrets, com l'administració local i la universitat, veiem que als ajuntaments predominen les àrees d'acció social, promoció econòmica, participació, infància, etc.

A la universitat són predominants els departaments de sociologia (48%), seguits dels de pedagogia i educació, comunicació, economia i empresa, i altres ciències socials.

Àrees o departaments majoritaris al sector privat

Àrees o departaments majoritaris al sector públic

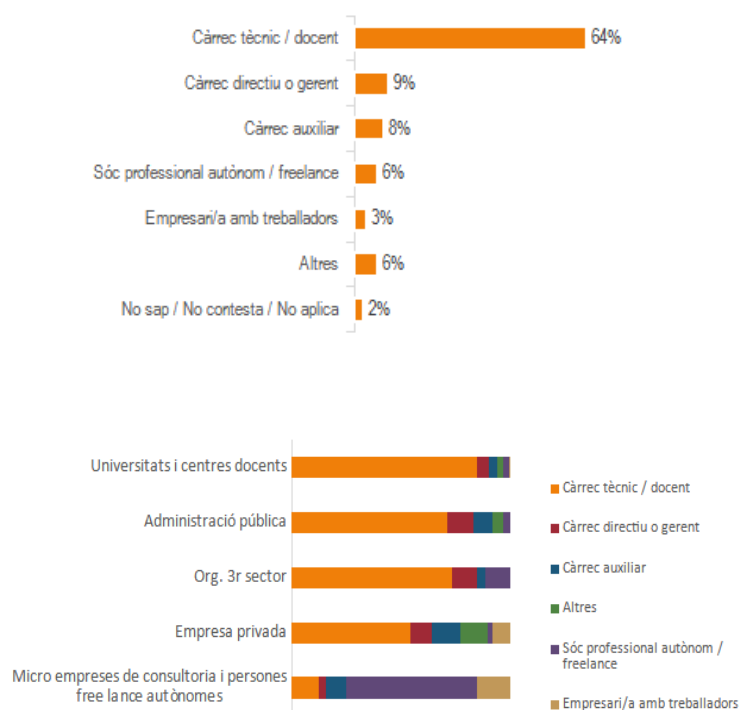

La majoria de persones enquestades exerceixen un càrrec tècnic o docent. Això té relació amb la proporció de persones que treballen com a docents a la universitat i les que treballen com a tècnics a l'administració pública.

El càrrec tècnic o docent és una mica menys comú a l'empresa privada, que és on identifiquem una major proporció de càrrecs auxiliars, autònoms i empresaris amb treballadors.

A les organitzacions del tercer sector i a l'administració pública és on trobem que hi ha més sociòlogues i sociòlegs exercint de càrrecs directius.

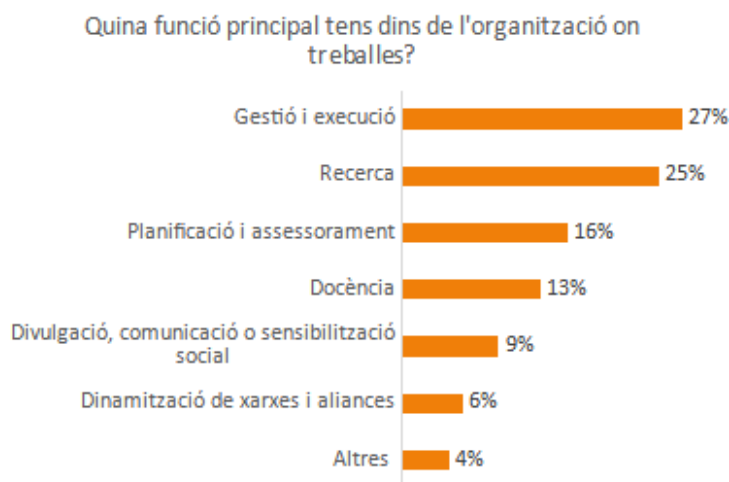
Quin càrrec ocupes dins de l'organització on treballes?

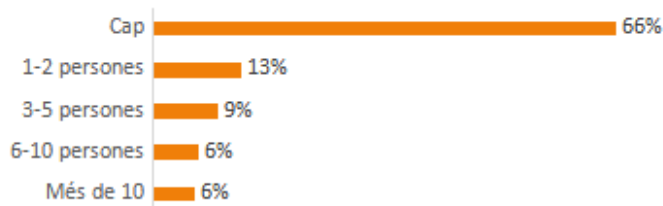
La gestió i l'execució de projectes i serveis és la funció més comuna desenvolupada pels sociòlegs en el seu lloc de feina, seguida de prop de la recerca, la planificació i l'assessorament, i la docència. En un segon pla, es troben les funcions relacionades amb la comunicació i difusió i la dinamització de xarxes i altres funcions. És comú trobar sociòlegs exercint més d'una funció principal.

Les funcions varien en funció del perfil d'organització. Mentre que la gestió i l'execució és la funció més exercida al tercer sector (ONG, fundacions, associacions, sindicats...), a l'administració i també a l'empresa privada, a la universitat la funció que té més lloc és la recerca.

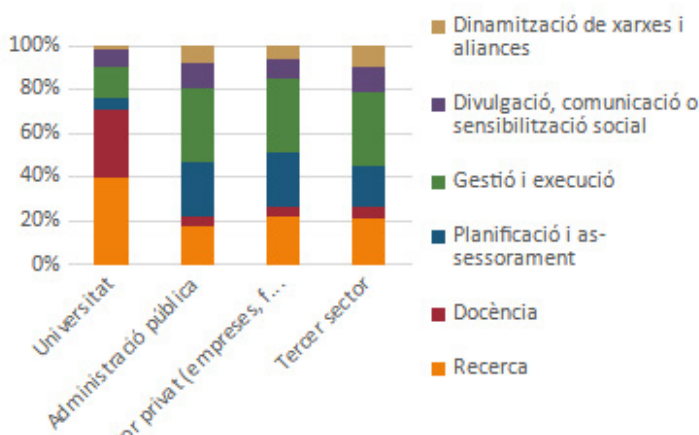
Quasi dues terceres parts de la mostra treballa sense personal a càrrec. Prop d'un terç sí que tenen personal a càrrec, generalment menys de deu persones.

Quantes persones a càrrec tens en el teu lloc de treball?

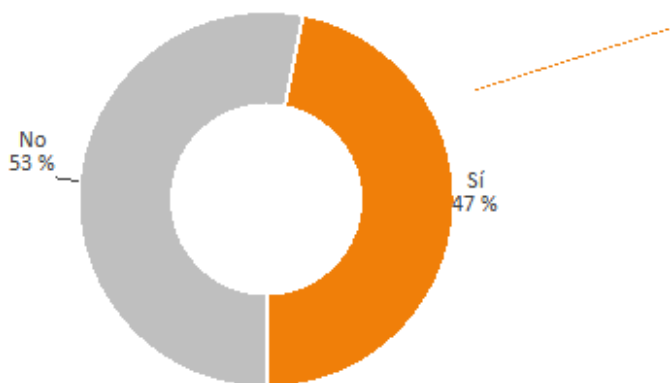
Quina funció principal tens dins de l'organització on treballes?

L'associacionisme és comú entre els sociòlegs (47%); els que treballen en microempreses, o com a autònoms, i els de la universitat són els que més s'associen, seguits dels treballadors del sector públic. Els treballadors de l'empresa privada són els que menys s'associen.

La majoria participen d'associacions i moviments socials relacionats amb l'acció social i la promoció de drets en igualtat. Destaquen temàtiques com l'educació (molt relacionades amb l'associacionisme a les AFA i en educació en el lleure), els feminismes i la igualtat de gènere.

Participes de manera no remunerada en alguna associació o moviment social sense ànim de lucre?

Temàtica de les associacions:

- Educació (AFA, lleure educatiu, suport a infants...)
- Feminisme i LGBTIQ+
- Exclusió social i discriminació
- Salut física, mental i diversitat funcional
- Ecologia i medi ambient
- Consum responsable
- Migracions i refugiats
- Cultural o artística
- ONG de desenvolupament
- Política
- Professional (COLPIS, ACS, associacions acadèmiques, altres col·legis professionals...)
- Sindical
- Religiosa
- Esport
- Associació de veïns
- Altres

COM S'HA FET L'ENTREVISTA?

L'enquesta s'ha complementat amb 33 entrevistes en profunditat a professionals de la sociologia que poden documentar experiències de transferència amb impacte en algun dels ODS 2030. Les entrevistes s'han dirigit a recollir aquestes experiències i també a obtenir reflexions sobre l'impacte de la disciplina a una escala més col·lectiva.

La selecció de les 33 persones combina diversitat d'ODS, àmbits professionals (universitat, administració pública, empresa privada i tercer sector), generacions i gènere.

La selecció final sorgeix de dues vies: 1) L'enquesta, en què les persones enquestades podien deixar les dades de contacte. Les respostes al qüestionari i els exemples d'impacte que s'hi expressaven permetien fer una selecció de casos a entrevistar. 2) El coneixement del mateix equip de recerca que ha conduït aquest estudi ha permès complementar la selecció de casos.

L'entrevista s'ha fet mitjançant videoconferències arran de la pandèmia de la covid-19, les quals es van fer entre octubre de 2020 i maig de 2021. El resum de les entrevistes dutes a terme ha estat exposat en el capítol anterior, i el guió complet es pot veure a continuació.

CONCEPTUALITZACIÓ: IMPACTE CIENTÍFIC, DISSEMINACIÓ, TRANSFERÈNCIA, IMPACTE SOCIAL

La sociologia actual està coliderant l'avaluació de l'impacte social de totes les ciències a escala mundial, la qual respon al repte de visibilitzar i explicar com les ciències donen resposta a les necessitats de la ciutadania per millorar les seves vides. En aquest context, la sociologia catalana és clau i és un membre de l'ACS que ha sigut seleccionat i contractat per la Comissió Europea per dirigir el grup d'experts i expertes de diferents ciències per elaborar, d'una banda, el document que informa dels criteris de rellevància i impacte polític i social del programa Horizon Europe, i de l'altra, els indicadors per mesurar l'impacte polític i social d'aquest mateix programa. És seguint aquesta línia que aquest estudi dona visibilitat a l'impacte social que ja té la sociologia catalana en diferents àmbits i sectors de la societat. Per conèixer, mesurar i visibilitzar correctament l'impacte social de la ciència, cal clarificar alguns conceptes: a) Difusió de la recerca vol dir difondre el coneixement creat per investigadors i investigadores a la ciutadania, empreses i institucions; b) La transferència, en canvi, fa referència a l'ús d'aquest coneixement per part de la ciutadania, les empreses i institucions i c) L'impacte social es refereix a les millores reals que resulten de l'ús d'aquest coneixement en relació amb els mateixos objectius definits per la societat (com

els Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides). Cal diferenciar l'impacte social de l'impacte científic que està relacionat amb la creació i difusió de nou coneixement (científic) d'alta qualitat, habilitats, tecnologies i solucions als reptes globals.

Flecha, R., Radauer, A. & Van den Besselaar, P. (2018). *Monitoring the impact of EU Framework Programmes*. Direcció General d'Investigació i Innovació de la Comissió Europea.

LA TRANSFERÈNCIA DE LA SOCIOLOGIA

Un 61% dels professionals de la sociologia en actiu fan transferència de sociologia en el seu lloc de feina, segons l'enquesta portada a terme durant el 2020. La transferència s'aplica sobretot a:

- Recerques, diagnòstics i prospectives per al sector públic
- Observatoris de la realitat i el canvi social
- Elaboració de materials de guia i recomanacions
- Docència
- Anàlisi de conducta i segmentació de consumidors o usuaris
- Gestió d'organitzacions i equips humans
- Avaluació de la implementació i dels impactes
- Definició de campanyes i xarxes de col·laboració

La transferència sociològica no remunerada en moviments associatius és una mica més baixa (50%) i s'aplica al disseny de projectes, la gestió interna, la divulgació i la captació de recursos.

Hem formulat la següent pregunta a les persones enquestades:

«Fas o has fet transferència de coneixements sociològics en el teu lloc de treball?» Amb l'opció de valorar en una escala ordinal:

1. Gens
2. Poc
3. Regular
4. Bastant
5. Molt

GRAU I MENA DE TRANSFERÈNCIA

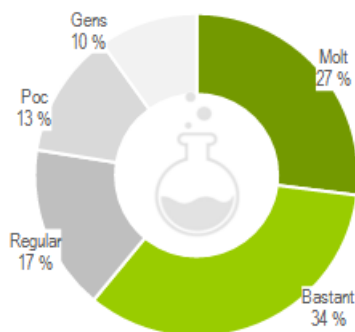
Sis de cada deu professionals de la sociologia (61%) valoren que fan una transferència elevada de sociologia en el seu lloc de treball. En canvi, quatre de cada deu opinen que fan més aviat poca o molt poca transferència. D'altra banda, gairebé dos de cada tres enquestats aporten exemples concrets de transferència en el seu lloc de treball.

La infografia a continuació (pàgina següent) mostra en quins àmbits s'aplica majoritàriament aquesta transferència, que es poden resumir en:

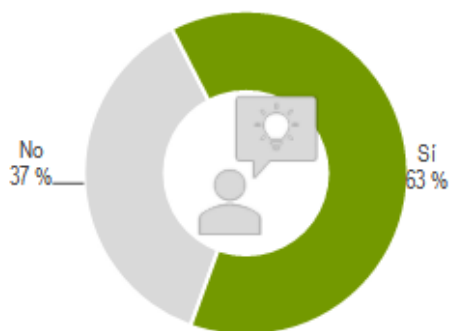
- Recerques, diagnòstics i prospectives per al sector públic
- Coneixement continuat de la realitat i el canvi social
- Elaboració de materials de guia i recomanacions
- Docència
- Anàlisi de conducta i segmentació de consumidors o usuaris
- Millora de les organitzacions, els equips humans
- Avaluació de la implementació i dels impactes
- Millora de la definició de campanyes i xarxes de col·laboració

A continuació, es presenten alguns exemples de transferència especialment significativa.

Fas o has fet transferència de coneixements sociològics en el teu lloc de treball?

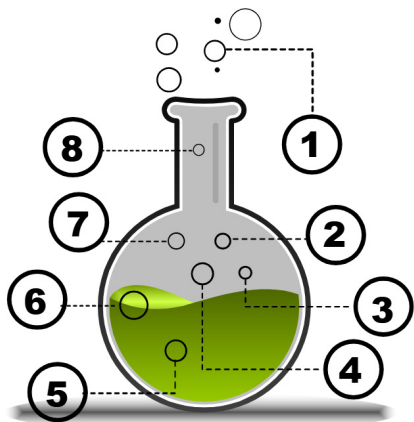
Pots posar un exemple que per a tu hagi estat especialment rellevant de transferència de coneixement sociològic durant la teva trajectòria professional? (últims deu anys)

La transferència de metodologies i coneixements sociològics en l'àmbit professional s'orienta majoritàriament als següents àmbits:

1. **Recerques, diagnòstics i prospectives per al sector públic**, tant a escala local com supralocal, que s'apliquen en la definició de polítiques, normatives, serveis o compra pública.
Part d'aquest treball analític i propositiu es fa amb processos de participació comunitària i codisseny amb la població destinatària.
2. **Coneixement continuat de la realitat i el canvi social** amb observatoris, informes anuals, baròmetres i seguiment d'indicadors.
3. **Elaboració de materials de guia i recomanacions** per a la bona pràctica sobre la base de la recerca i les evidències empíriques.
4. **Docència a alumnat de grau i postgrau**, professionals d'altres disciplines, personal d'administracions públiques, gerents d'organitzacions i educadors.
5. **Anàlisis de conductes i segmentació de consumidors o usuaris** per millorar productes, serveis i campanyes publicitàries (estudis de satisfacció, demandes i necessitats) amb tècniques de màrqueting i codisseny.
6. **Gestió d'organitzacions i equips humans** introduint mètodes de treball en xarxa i cooperació, resolució de conflictes, plans d'igualtat i no discriminació, millora del clima laboral, etc.
7. **Avaluació de la implementació i dels impactes** de polítiques, programes i serveis (del sector públic o privat) per a la millora continuada.
8. **Definició de campanyes i xarxes de col·laboració** d'entitats sense ànim de lucre, moviments socials o partits polítics per definir i posar en marxa processos de transformació social.

La tipologia d'organització, el grau de responsabilitat del càrrec desenvolupat, l'edat i els estudis màxims assolits són les variables més explicatives de les diferències en la transferència que es produeix en el lloc de treball:

Les valoracions més positives quant a la transferència que es materialitza i l'impacte que s'obté les trobem entre les persones que treballen com a freelance, autònoms, en microempreses de consultoria o a la universitat. L'empresa privada seria, en canvi, l'àmbit en què els sociòlegs fan menys transferència.

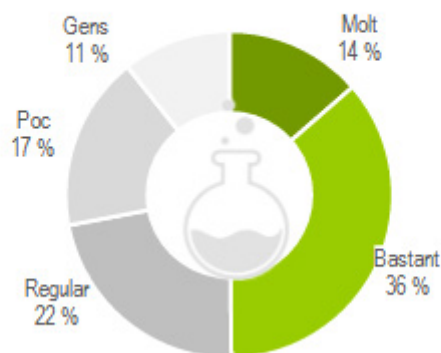
A mesura que augmenta la responsabilitat en el lloc de treball, es percep amb més claredat el procés de transferència (les persones que ocupen càrrecs de gerència, direcció o que treballen per compte propi afirmen transferir més). També s'hi detecta una correlació positiva amb l'edat: la transferència en el lloc de treball tendeix a créixer amb els anys. Finalment, les persones amb estudis de postgrau asseguren transferir més.

Variables demogràfiques o professionals		Fas o has fet transferència de coneixements sociològics en el teu lloc de treball? (1= Gens; 5= Molt)
Edat	Dels 20 als 24 anys	2,9
	Dels 25 als 30 anys	3,1
	dels 31 als 45 anys	3,7
	dels 46 als 55 anys	4,2
	56 anys o més	4,3
Gènere	Dona	3,5
	Home	3,6
Nivell educatiu més alt assolit	Grau/Llicenciatura	3,1
	Postgrau, màster, DESE o DEA	3,8
	Doctorat	4,1
Càrrec professional	Altres	2,4
	Càrrec auxiliar	2,2
	Càrrec tècnic o docent	3,7
	Càrrec directiu o gerent	4,0
	Soc professional autònom (<i>freelance</i>)	4,3
Organització on treballa	Empresari amb treballadors	4,5
	Administració pública	3,6
	Universitat i altres centres docents	4,0
	Empresa privada	2,9
	Entitats del 3r sector	3,5
	Persones <i>freelance</i> o autònoms o microempreses (> 5 pers.) de consultoria	4,6
Total general		3,6

TRANSFERÈNCIA EN MOVIMENTS ASSOCIATIU

Entre les persones enquestades que estan implicades en moviments socials o organitzacions de forma no remunerada*, la valoració del grau de transferència de sociologia és una mica més baixa. En aquest cas, la meitat opinen que fan bastant o molta transferència i l'altra meitat que en fan més aviat poca.

Fa transferència de coneixements sociològics en l'organització o moviment social on col·labores de forma NO remunerada?

*Un 47% de les persones enquestades afirmen que participen de manera no remunerada en alguna associació o moviment social sense ànim de lucre.

Les associacions en què participen sociòlegs s'inscriuen en els següents àmbits d'actuació, per ordre de freqüència:

- Educació (AFA, lleure educatiu, suport a infants...)
- Feminisme i LGBTIQ+
- Exclusió social i discriminació
- Salut física, mental i diversitat funcional
- Ecologia i medi ambient
- Consum responsable
- Migracions i refugiats
- Cultural o artística
- ONG de desenvolupament
- Política
- Professional (COLPIS, ACS, associacions acadèmiques, altres col·legis professionals...)
- Sindical
- Religiosa
- Esportiva
- Associació de veïns
- Altres

La transferència de metodologies i coneixements sociològics en el món associatiu s'orienta majoritàriament als següents àmbits:

1. Comunicació i divulgació

- Organització de xerrades, conferències, seminaris...
- Creació de continguts, divulgació i sensibilització
- Formació a agents externs

2. Captació de recursos

- Cerca de fonts de finançament
- Establiment d'aliances externes
- Captació d'associats o voluntariat

3. Gestió interna

- Gestió interna de l'organització, lideratge i millora del treball en equip
- Formació interna

4. Disseny de projectes

- Recerca, aportació de dades científiques i marcs teòrics de la sociologia per dissenyar accions amb més potencial d'impacte
- Assessorament, ideació d'estratègies d'acció i disseny de projectes
- Avaluació per a la millora continuada

L'IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA

La meitat de les persones enquestades (51%) que fan transferència de sociologia considera que aquest procés assoleix un impacte social elevat.

Aquests impactes es poden resumir en:

- Apoderament de grups socials
- Millora de l'educació i la formació
- Creació de serveis i prestacions socials
- Sensibilització ciutadana i pressió per modificar l'agenda política
- Millora de les oportunitats laborals
- Redistribució de recursos econòmics i de poder (democratització)
- Millora de l'entorn urbà i ambiental
- Millora de la convivència

El grau de poder de decisió en el càrrec professional desenvolupat és la variable més explicativa de les diferències en l'impacte atribuït a la transferència de sociologia.

EXEMPLES DE PROJECTES QUE HAN ACONSEGUIT MILLORES SOCIALS DES DE LA SOCIOLOGIA

Com a resultat de les entrevistes als diferents sociòlegs i sociòlogues que han participat en aquest estudi, a continuació es presenten alguns exemples dels projectes de recerca que han desenvolupat i que han aconseguit una millora notable tant de la societat catalana com internacionalment:

IMPACT-EV. EVALUATING THE IMPACT AND OUTCOMES OF EU SSH RESEARCH

A partir de dirigir el projecte del 7è Programa Marc de la Comissió Europea, IMPACT-EV. Evaluating the Impact and Outcomes of EU SSH research, DG Research de la Comissió Europea va contractar un membre de l'ACS com a president —chair— del grup d'experts de diferents ciències que va elaborar el document que informa dels criteris de rellevància, impacte polític i social del programa Horizon Europe. En el marc del projecte IMPACT-EV també va néixer SIOR (Social Impact Open Repositori), el repositori d'impacte social de la recerca capaç de mostrar, citar i emmagatzemar l'impacte social dels resultats de la investigació mitjançant l'avaluació de l'impacte social de la investigació segons els indicadors establerts.

El projecte compta amb més de 20 publicacions en revistes científiques d'impacte reconegut i altres fonts (d'organismes governamentals oficials).

INCLUD-ED. STRATEGIES FOR INCLUSION AND SOCIAL COHESION IN EUROPE FROM EDUCATION

El projecte INCLUD-ED, dirigit per la sociologia catalana, és l'únic de ciències econòmiques, socials i humanes de la llista que la CE va publicar de 10 recerques científiques d'èxit. La llista d'actuacions educatives d'èxit que va identificar ha aconseguit un impacte social que ha portat a algunes escoles al fet que el 92% del seu alumnat passi del nivell d'aprenentatge més baix del seu país a superar la mitjana. La reproductibilitat l'ha portat a la implementació en més de 9.000 escoles en països de diferents continents, en què el 98% de l'alumnat ha aconseguit millores avaluades externament de l'aprenentatge i la convivència. La sostenibilitat ha quedat demostrada perquè, deu anys després d'haver acabat, continua creixent el nombre d'escoles que l'implementen, el de governs que desenvolupen polítiques per donar-hi suport i les millores de l'alumnat.

En el cas de Catalunya, una quarantena de centres entre escoles bressol, escoles i instituts estan aplicant actuacions educatives d'èxit, en què destaca l'impacte social aconseguit a les dues següents:

INSTITUT-ESCOLA MEDITERRANI, CAMPCLAR, TARRAGONA

Tres anys després de l'inici de la formació de familiars, l'escola va registrar una resposta massiva, quan 63 membres de la comunitat, el 41% d'ètnia gitana, es van inscriure als cursos de formació. Actualment, cinc anys després, aproximadament el 80% dels membres de les famílies de l'escola participen en activitats d'aprenentatge. Tots els cursos s'estableixen segons les decisions de la comunitat mitjançant la participació activa. La transformació de l'escola en una comunitat d'aprenentatge en què les famílies tenen una participació educativa significa que la transformació de l'escola obté ràpidament resultats que n'evidencien la millora. Per exemple, el 2011-2012, després d'acollir el projecte Comunitats d'aprenentatge, la taxa d'inscripció va augmentar més d'un 66%, la participació familiar al centre va augmentar un 30% i la taxa d'absentisme va disminuir de prop del 59% a menys del 5%. També es van veure millors resultats acadèmics.

Font: Garcia Yeste, C; Morlà Folch, T and Ionescu V (2018) *Dreams of Higher Education in the Mediterrani School Through Family Education*. Front. Educ. (3)79. doi: 10.3389/feduc.2018.00079

EXEMPLES DE PROJECTES QUE HAN ACONSEGUIT MILLORAR SOCIALMENT DES DE LA SOCIOLOGIA

ESCOLA JOAQUIM RUYRA, l'Hospitalet de Llobregat: Comunitat d'aprenentatge amb un 92% de l'alumnat immigrant que assoleix resultats més bons que els d'escoles en contextos afavorits. Durant l'última avaluació externa de sisè de primària que duu a terme la Generalitat, el percentatge d'estudiants de l'escola Joaquim Ruyra amb nivell alt va sobrepassar amb escreix la mitjana catalana. Segons dades de Departament d'Educació, un 55,2% dels alumnes d'aquest centre tenen un nivell alt de català, quan la mitjana de nivell alt en aquesta assignatura és del 25%. En llengua castellana, els alumnes amb nivell alt del Ruyra arriben al 39,3% (la mitjana és de 20,8%). En anglès, el 32,1% respecte d'un 24% i, en matemàtiques, s'arriba a un percentatge prodigiós (un 58,7% contra un 30,6% de mitjana).

El projecte compta amb més de 70 publicacions en revistes científiques d'impacte reconegut i altres fonts (d'organismes governamentals oficials).

<<https://www.elmundo.es/papel/historias/2017/03/19/58ca-8b8ee5fdea672d8b46ad.html>> León-Jiménez, S., Villarejo-Carballido, B., López de Aguilera, G., & Puigvert, L. (2020). Propelling Children's Empathy and Friendship. *Sustainability*, 12(18), 7288. MDPI AG. Retrieved from <<http://dx.doi.org/10.3390/su12187288>>

SOCATEL se centra en una atenció dirigida per les necessitats (enfocament de baix a dalt) en lloc d'una atenció dirigida per serveis (enfocament de dalt a baix), que ofereix una eina integrada de serveis d'atenció, accessible per a persones amb necessitats assistencials o amb risc d'exclusió social. Ha dissenyat serveis accessibles mitjançant processos de cocreació col·laborativa entre usuaris i professionals del servei. SoCaTel millora la satisfacció dels usuaris del servei d'atenció, alhora que simplifica els requisits de tràmits i redueix així la càrrega burocràtica per als ciutadans i els professionals.

EXEMPLES D'IMPACTES DE LA SOCIOLOGIA

Apoderament de grups socials

- Augment de la presa de la consciència pròpia sobre la situació de desavantatge o discriminació
- Accions afirmatives per afavorir l'accés a posicions de poder i decisió en empreses i institucions (especialment en el cas de les dones), i a l'educació superior de minories ètniques (ex. col·lectiu gitano)
- Acol·lida de persones nouvingudes i refugiades
- Creació d'associacions autogestionades per a la defensa dels interessos propis (ex. assemblees d'aturats, afectats per malalties concretes, associacions de consumidors)
- Creació de cooperatives laborals
- Retorn de joves amb abandonament escolar prematur al sistema educatiu amb recursos de segona oportunitat
- Creació de llocs de treball protegits per a persones amb dificultats d'inserció
- Orientació i desenvolupament de competències per a la recerca de feina a persones aturades
- Augment de la participació social dels col·lectius amb menys capacitat de pressió i demanda

Millora de l'educació i la formació

Aquest és un àmbit on ha estat especialment activa la transferència sociològica i, per això, assoleix entitat pròpia. La transferència ha tingut impactes en àmbits com:

- Educació obligatòria. Creació de comunitats d'aprenentatge en escoles amb una alta segregació social que han aconseguit millorar els resultats escolars: millora de l'assoliment de competències bàsiques, reducció de l'absentisme i de l'abandonament escolar prematur, augment de la graduació, disminució de la segregació escolar, etc.
- Formació postsecundària. Adaptació dels currículums formatius per a l'assoliment de competències professionals; vinculació de la formació professional al teixit empresarial de l'entorn.
- Educació de persones adultes. Reducció de la bretxa digital i augment de l'alfabetització en adults.

Creació i millora de serveis, productes, protocols d'atenció i prestacions socials

- Millora dels protocols d'atenció i intervenció amb col·lectius vulnerables (ex. protocol de prevenció i acció contra els matrimonis forçats, mutilació femenina, dispositius d'atenció a víctimes de violència, millora d'atenció a usuaris de serveis socials, protocols sanitaris centrats en la persona, prevenció i reducció d'addiccions, seguiment de persones en situació de dependència...)
- Creació de serveis (ex. escoles bressol, serveis digitals)

Sensibilització ciutadana per modificar actituds i pressió per modificar les prioritats de l'agenda política

- Trasllat de demandes socials a l'agenda política
- Trasllat de demandes feministes a l'agenda política
- Sensibilització envers la responsabilitat social de les corporacions

Desenvolupament econòmic i millora de les oportunitats i condicions laborals

- Assessorament a empreses per obtenir un major retorn de les seves inversions
- Suport a emprenedors per fer un plantejament empresarial amb valors socials i més possibilitats d'èxit
- Millora dels processos de selecció de recursos humans per aconseguir un major encert en la selecció i desenvolupar les carreres professionals dels treballadors
- Augment de la cooperació empresarial, per exemple, amb la creació de consorcis o clústers
- Introducció de la cultura participativa i deliberativa en les empreses i l'administració pública

Redistribució més equitativa de recursos econòmics i de poder (democratització)

- Sistemes equitatius de redistribució de recursos entre territoris, serveis, escoles, tenint en compte les necessitats de la població que atenen
- Reformes legislatives que incideixen en la distribució de recursos (normativa laboral, impositiva, garantia de drets)

- Implementació de canvis horaris que afavoreixin una millor conciliació familiar i laboral
- Sistemes de tarifació social, ajuts, beques i prestacions socials
- Presa de decisions polítiques sobre la base de processos participatius

Millora de l'entorn urbà i ambiental on viuen les persones

- Transformació integral de barris (plans de barris)
- Ciutats jugables
- Eliminació de barreres arquitectòniques en l'espai públic i els equipaments
- Augment de la compra de proximitat
- Augment del reciclatge, reducció del consum de plàstic, increment de l'ús d'energies netes i no contaminants, millora de la sobirania alimentària

Millora de la convivència, resolució de conflictes i prevenció del delictes

- Més prevenció, detecció i atenció a les víctimes de violència (especialment la masclista)
- Millora de la convivència i la participació en entorns escolars
- Millora de les relacions interculturals i de veïnatge

GRAU I MENA D'IMPACTE

La meitat de les persones enquestades (51%) que fan transferència de sociologia (poc, regular, bastant o molt) considera que la transferència que fa acaba tenint un impacte social elevat o molt elevat a través dels projectes, polítiques o serveis on s'aplica. En canvi, l'altra meitat considera que l'impacte és mitjà (regular) o baix.

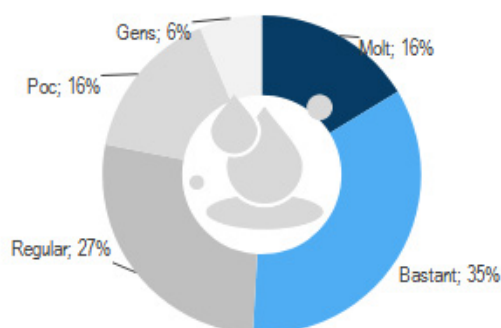
Un 49% de les persones que afirmen haver tingut alguna mena d'impacte posen algun exemple concret d'impacte assolit per fonamentar la seva afirmació.

La infografia a continuació (pàgina següent) mostra les menes d'impacte que s'assoleixen amb la transferència de metodologies i coneixements sociològics en l'àmbit professional. Aquests impactes es poden resumir en:

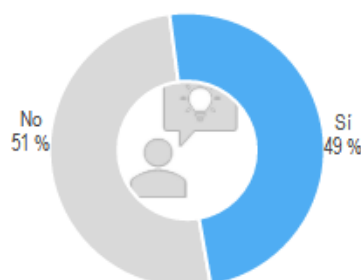
- Apoderament de grups socials
- Millora de l'educació i la formació
- Creació de serveis i prestacions socials
- Sensibilització ciutadana i pressió per modificar l'agenda política
- Millora de les oportunitats laborals
- Redistribució de recursos econòmics i de poder (democratització)
- Millora de l'entorn urbà i ambiental
- Millora de la convivència

A continuació es detallen els diferents tipus d'impacte ressenyats.

La transferència de coneixement sociològic que fas o has fet en el teu lloc de treball té un impacte social?

Pots posar un exemple que per a tu hagi estat especialment rellevant d'impacte social aconseguit gràcies a la transferència de coneixement sociològic durant la teva trajectòria professional? (últims deu anys)

Tipus d'impactes que s'assoleixen amb la transferència de metodologies i coneixements sociològics en l'àmbit professional

- Apoderament de grups socials per a la defensa dels seus interessos, que contribueixen al desenvolupament de xarxes d'acció col·lectiva, autoconsciència i capacitació
- Millora de l'educació i la formació en tot el cicle vital
- Creació i millora de serveis, productes, protocols d'atenció i prestacions socials que milloren la qualitat de vida
- Sensibilització ciutadana per modificar actituds i presentació d'evidències per modificar les prioritats de l'agenda política
- Desenvolupament econòmic i millora de les oportunitats i condicions laborals
- Redistribució més equitativa de recursos econòmics i de poder (democratització)
- Millora de l'entorn urbà i ambiental on viuen les persones
- Millora de la convivència, resolució de conflictes i prevenció del delictes

El grau de poder de decisió en el càrrec professional desenvolupat, l'edat i els estudis màxims assolits són les variables més explicatives de les diferències en l'impacte atribuït a la transferència de sociologia que es pot fer en el lloc de treball. Així, les valoracions més positives quant a l'impacte que s'obté les trobem entre les persones que treballen des de la seva pròpia empresa, amb càrrecs de gerència o com a autònoms.

De la mateixa manera, s'observa igualment una correlació positiva amb l'edat: a més edat, més impacte s'atribueix a la transferència; i, finalment, les persones que han assolit estudis de postgrau assolien també més impacte.

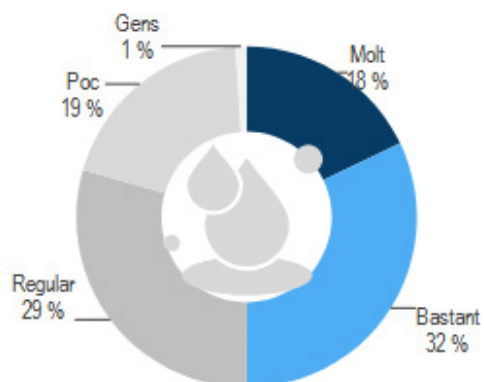
Variables demogràfiques o professionals		La transferència de coneixement sociològic que fas o has fet té un impacte social? (1= Gens; 5= Molt)
Edat	dels 20 als 24 anys	2,8
	dels 25 als 30 anys	3,1
	dels 31 als 45 anys	3,4
	dels 46 als 55 anys	3,6
	56 anys o més	3,9
Gènere	Dona	3,5
	Home	3,3
Nivell educatiu més alt assolit	Grau/Llicenciatura	3,1
	Postgrau, màster, DESE o DEA	3,2
	Doctorat	3,8
Càrrec professional	Altres	3,3
	Càrrec auxiliar	2,9
	Càrrec tècnic o docent	3,4
	Càrrec directiu o gerent	3,7
	Soc professional autònom (<i>freelance</i>)	3,6
	Empresari amb treballadors	4,0
	Administració pública	3,4
	Universitat i altres centres docents	3,7
Organització on treballa	Empresa privada	2,9
	Entitats del 3r sector	3,3
	<i>Freelance</i> , autònoms o microempreses (> 5 pers.) de consultoria	3,7
	Total general	3,4

Entre els enquestats que estan implicats en moviments socials o organitzacions de forma no remunerada, la valoració del grau d'impacte assolit és similar al constatat en l'àmbit professional: poc més de la meitat atribueixen un impacte rellevant a la tasca de l'organització atribuïble a la transferència de sociologia. La resta consideren que aquest impacte és més aviat baix.

Els exemples més mencionats d'impacte des dels moviments associatius tenen a veure amb:

- Creació de xarxes de suport mutu entre persones, augment del capital social, reducció de la soledat i l'aïllament social, augment de la mixtura social i la interculturalitat
- Augment del nivell formatiu, els itineraris professionals i l'autonomia de les persones
- Conscienciació per a la reivindicació social (contra la violència, en pro de la igualtat de gènere, la diversitat sexual, etc.)
- Reducció de desigualtats en l'exercici dels drets
- Sensibilització contra estigmes i prejudicis (sobre salut mental, origen ètnic, etc.)
- Prevenció de violències i conductes de risc
- Millora de les condicions de vida, que aporta oportunitats de feina i habitatge
- Canvis d'hàbits i estils de vida
- Apoderament i emergència de lideratges socials
- Augment de la democràcia i la participació
- Codesenvolupament internacional

La transferència de coneixements sociològics que fas en la teva associació o moviment social on col·labores té un impacte social?

TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS

Els ODS en què la sociologia actualment fa més transferència són els de reducció de les desigualtats (de gènere i d'altres menes), l'educació de qualitat i la lluita contra la pobresa i la fam; on es troba menys transferència és en l'àmbit de l'urbanisme i el medi ambient.

Els majors impactes atribuïts a la transferència no es corresponen amb els àmbits més treballats per la sociologia. Per tant, els majors impactes s'assoleixen en l'urbanisme, l'educació i el treball, i l'economia. En canvi, els impactes són més moderats (o, com a mínim, es constaten en grau més baix) en l'àmbit de les desigualtats, el medi ambient, la salut i el benestar.

L'anàlisi concreta de cada ODS mostra que per assolir impactes és positiu trobar un equilibri en la transferència mitjançant la recerca, l'assessorament, la gestió i execució de projectes i recursos, i la divulgació. Aquells ODS en què la transferència no troba aquest equilibri obtenen menys impacte.

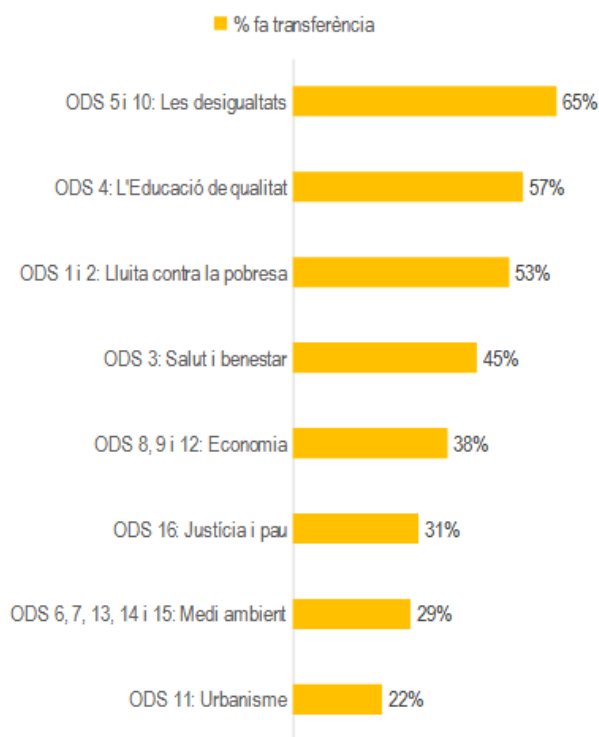
TRANSFERÈNCIA EN ELS ODS

L'enquesta evidencia que els ODS en què la sociologia té més incidència i transferència són els de reducció de les desigualtats de gènere i altres tipus (ODS 5 i 10), l'educació de qualitat (ODS 4) i la lluita contra la pobresa i la fam (ODS 1 i 2). De fet, les 33 entrevistes en profunditat dutes a terme avalen totalment aquesta dada i trobem un acord unànim en què hi ha una concentració de transferència en aquests àmbits.

En grau més baix hi ha transferència en els àmbits de la salut i el benestar (ODS 3); el treball, l'economia i el consum (ODS 8, 9 i 12) i la justícia i la pau (ODS 16, vinculat sobretot a la qualitat democràtica de les institucions). Per acabar, on es troba menys transferència és en l'àmbit de l'urbanisme (ODS 11, sobre ciutats i comunitats sostenibles) i el medi ambient (ODS 6, 7, 13, 14 i 15).

El gràfic a la dreta mostra el detall de sociòlegs que afirmen que fan transferència de coneixements i metodologies sociològiques en cadascun dels ODS. La transferència es fa generalment des de l'àmbit professional, però també s'inclouen les persones que fan transferència des de moviments associatius de forma no remunerada.

Transferència en els ODS.

FAS O HAS FET TRANSFERÈNCIA SOCIOLÒGICA EN... (%SÍ)

Variables demogràfiques o professionals		Objectius 5 i 10; Igualtat de gènere i reducció de les desigualtats	Objectiu 4. Educació de qualitat	Objectiu 1 i 2. Lluita contra la pobresa en totes les seves formes	Objectiu 3. Salut i benestar
Edat	dels 20 als 24 anys	67%	50%	62%	43%
	dels 25 als 30 anys	60%	42%	36%	34%
	dels 31 als 45 anys	66%	58%	55%	44%
	dels 46 als 55 anys	75%	70%	68%	58%
	56 anys o més	67%	82%	69%	73%
Gènere	Dona	70%	59%	52%	49%
	Home	61%	54%	55%	41%
Organització on treballa	Administració pública	74,5%	51%	62%	46%
	Universitat i altres centres docents	71,4%	81%	59%	51%
	Empresa privada	51,5%	34%	35%	35%
	Entitats del 3r sector	65,0%	62%	37%	53%
	Freelance, autònoms o microempreses de consultoria	66,7%	67%	65%	50%
Total general		65,0%	57%	53%	45%

Objectius 8, 9 i 12. Desenvolupament econòmic, treball digne i consum responsable	Objectiu 16. Societats justes i pacífiques	Objectius 6, 7, 13, 14 i 15: Protecció del medi ambient i sostenibilitat dels recursos naturals	Objectiu 11. Urbanisme inclusiu, segur, resiliència i sostenible
36%	26%	38%	0%
31%	24%	26%	16%
38%	29%	26%	23%
44%	45%	27%	29%
55%	45%	49%	41%
35%	32%	30%	21%
43%	29%	29%	24%
40%	32%	28%	29%
43%	38%	24%	26%
27%	11%	23%	11%
42%	33%	21%	21%
52%	42%	42%	62%
38%	31%	29%	22%

La taula anterior mostra la transferència en els ODS segons variables demogràfiques o professionals. Podem observar que, com més elevada és l'edat dels sociòlegs la transferència en sociologia és més alta i diversa, mentre que les generacions més joves fan una transferència menor i concentrada en temes de desigualtat, gènere i pobresa.

La transferència més alta i diversificada es troba en l'àmbit de la consultoria, seguida de l'administració pública i la universitat (més concentrades en aquest cas en les desigualtats, l'educació i la pobresa). L'empresa privada i el tercer sector fan una transferència més limitada i concentrada en les desigualtats.

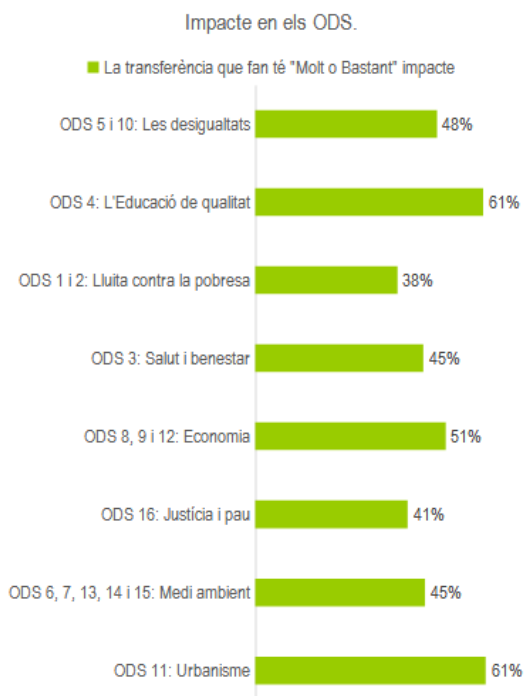
Hi ha poques diferències entre homes i dones pel que fa al grau i tipus de transferència, excepte pel que fa a una major concentració de dones en els ODS 5 i 10.

IMPACTE EN ELS ODS

L'impacte en els ODS atribuït a la transferència mostra un rànquing molt diferent. Els majors impactes s'assoleixen en els àmbits de l'urbanisme, l'educació i el treball i l'economia.

Els impactes són més moderats en l'àmbit de les desigualtats, el medi ambient i la salut i el benestar. Els impactes menors es constaten en l'erradicació de la pobresa (ODS 1 i 2) i la democratització de les institucions (ODS 16).

Els capítols a continuació mostren els resultats en detall per a cada ODS.

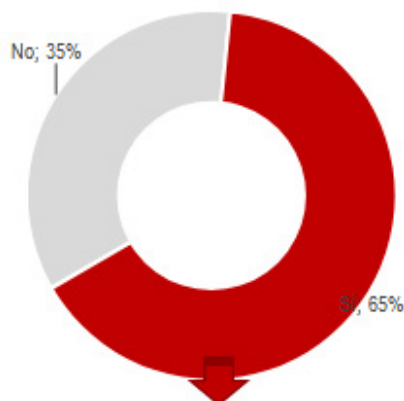
TRANSFERÈNCIA I IMPACTE EN ELS ODS 5 I 10. REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS I IGUALTAT DE GÈNERE

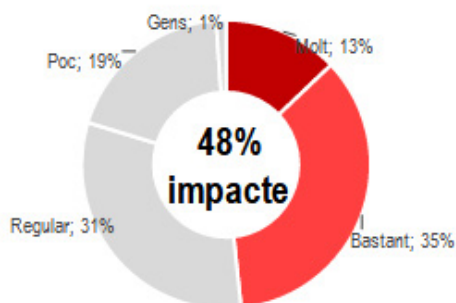
Els ODS 5 i 10, sobre reducció de les desigualtats socials i de gènere, són aquells en què hi ha més transferència de sociologia, segons l'enquesta celebrada. Les entrevistes en profunditat remarquen la mateixa idea i de manera unànime que l'àmbit de les desigualtats, i concretament l'àmbit de la igualtat de gènere, és aquell en què hi ha més concentració d'aportacions de la sociologia en els darrers 25 anys a Catalunya. A més, és un àmbit en el qual hi ha molta transferència, tant des de l'àmbit universitari com de les administracions públiques, atès que s'ha consolidat com una política mainstream i transversal.

La percepció d'impacte en aquest àmbit és moderada i inferior a la transferència que es produeix: un 48% de sociòlegs que fan transferència en aquest àmbit valoren que té bastant o molt d'impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de les desigualtats? (Objectius 5 i 10; Igualtat de gènere i reducció de les desigualtats).

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en l'àmbit de les desigualtats?

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de les desigualtats es produeix principalment a través de la divulgació, la sensibilització social i la recerca. La transferència a través de la gestió i execució de polítiques i projectes, la docència, la planificació i assessorament, o la dinamització de xarxes de cooperació és força menor; de fet, és possible que aquesta menor intervenció en àmbits més executius limiti la capacitat d'impacte (almenys directe) de la transferència que es fa.

A la infografia següent es poden veure amb més detall les menes de transferència que es duen a terme en l'àmbit de les desigualtats des de la sociologia. La infografia combina les respostes de l'enquesta i les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

MENA DE TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS 5 I 10. REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS I IGUALTAT DE GÈNERE

Divulgació, sensibilització social

- Campanyes, xerrades i commemoracions (mes de la dona, tallers en escoles, etc.) per visibilitzar la desigualtat de gènere o la diversitat sexual
- Formació i assessorament a entitats feministes i voluntariat
- Dinamització de xarxes d'entitats
- Docència sobre sociologia del gènere
- Publicació d'articles en revistes científiques
- Participació en mitjans de comunicació de masses

Recerca i conceptualització

- Teories explicatives de la desigualtat, la discriminació, l'estratificació social, la interseccionalitat i l'exclusió social
- Estudis de gènere i diversitat sexual: bretxa salarial, violència de gènere dins i fora de l'àmbit de la parella, noves masculinitats, etc.
- Estudis específics de col·lectius vulnerables: immigrants, minories ètniques, diversitat religiosa, discapacitat, etc.
- Creació d'indicadors i observatoris sobre condicions de vida, desigualtats, violència masclista, etc.

- Teories de les actuacions d'èxit que disminueixen les desigualtats i superen les violències
- Estudis sobre cicles de vida

Intervenció i mobilització

- Protocols contra la violència (de gènere, en l'àmbit de l'oci, de la feina, contra el maltractament de gent gran, etc.)
- Projectes d'empoderament i autogestió: dones emprenedores, cooperatives d'immigrants, grups de suport i d'autoajuda, etc.
- Metodologies inclusives en els processos de participació ciutadana que vetllin per la representació de tots els grups socials
- Dinamització de xarxes d'inclusió
- Projectes de coeducació
- Oficines d'assessorament LGTBI+

Planificació i avaluació d'estratègies d'acció

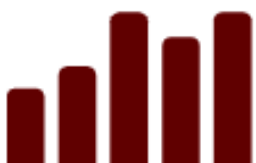
- Plans d'igualtat en administracions, empreses i entitats
- Auditories d'igualtat de gènere
- Plans d'inclusió social o de desenvolupament comunitari (PLACI, PDC, etc.)
- Plans d'acollida i interculturalitat
- Definició i avaluació de projectes d'intervenció social
- Introducció de l'anàlisi de les desigualtats en totes les polítiques

IMPACTES

- Aprovació de legislació sobre igualtat de gènere, les quals inclouen aportacions noves al món com la legislació sobre violència de gènere aïlladora
- Transversalització de la perspectiva de gènere en l'estadística i en totes les polítiques (dret laboral, dret familiar, etc.)
- Ús del llenguatge per visibilitzar les dones en un pla escrit, oral i visual
- Més participació de dones en càrrecs de decisió política, associativa, empresarial, científica, cultural, esportiva, etc.

- Accés de dones en àmbits de treball tradicionalment masculins
- Reducció de prejudicis i estereotips
- Millor atenció i suport a víctimes de violència
- Més participació i presència pública de col·lectius vulnerables (ex. població immigrant)
- Més visibilització i denúncia de les diferents formes de violència i assetjament
- Reducció de la tolerància social envers la violència

CASOS DE TRANSFERÈNCIA AMB IMPACTE SOCIAL DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS 5 I 10. REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS I IGUALTAT DE GÈNERE

Seguidament, exposem alguns casos de transferència de sociologia amb impacte en els ODS 5 i 10 sobre desigualtats. Els casos han estat identificats a partir de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives dutes a terme en el marc d'aquest estudi. La selecció s'ha fet únicament amb una finalitat il·lustrativa. En cap cas és un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni tampoc és una selecció en termes comparatius de grau d'impacte. Així mateix, són transferències impulsades generalment per equips multidisciplinaris dins dels quals hi ha sociòlegs. Per tant, són exemples en què hi ha transferència de sociologia, però no només de sociologia.

Els plans locals d'acció comunitària per a la inclusió social són impulsats per la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària de la Generalitat de Catalunya. La metodologia d'aquests plans i l'assessorament per implantar-los contenen una important transferència de coneixement i metodologia de la sociologia destinat a reforçar el treball comunitari dels serveis socials dels ens locals, de manera que sigui el teixit social de les ciutats el que crea els recursos i les dinàmiques d'inclusió.

L'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú ha creat l'Oficina Tècnica del Pla Local d'Inclusió Social, un espai de recerca, participació, reflexió i treball per aprofundir en el coneixement de la situació social de la ciutat per millorar la resposta pública a les situacions d'exclusió o de risc social de la ciutadania. L'oficina té un equip humà en què participen sociòlegs que dinamitzen aquesta combinació de política, recerca, mobilització social i comunicació.

El pla integral del poble gitano, en les seves diferents edicions, ha estat elaborat en cocreació amb la població gitana i planifica actuacions que milloren les oportunitats de la població gitana en àmbits tan fonamentals com l'educació, la salut, l'habitatge o el treball.

La metodologia per cocrear aquest pla es basa en la metodologia comunicativa, en què hi ha hagut una gran transferència de la sociologia i ha servit de base pel criteri de cocreació de l'Horitzó Europa.

L'ESTRATÈGIA D'INCLUSIÓ I DE REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS DE BARCELONA 2017-2027 és el fruit

del treball col·lectiu de l'Ajuntament de Barcelona i de les entitats de la societat civil barcelonina, aplegats en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva.

El procés d'elaboració incorpora coneixements i metodologies sociològiques i preveu impactes en la reducció de l'exclusió en pilars fonamentals com l'educació, l'habitatge, el treball, la salut i la convivència.

Estratègia d'inclusió i de reducció de les desigualtats socials de Barcelona

2017 — 2027

LA FUNDACIÓ MIGRASTUDIUM uneix acció, recerca i sensibilització en l'àmbit de les migracions i la diversitat cultural, els quals creen un cercle de retroalimentació continuat entre coneixement, transferència i impacte, que es fa, a més, estretament amb els destinataris.

PROTOCOL PER A LA PREVENCIÓ I L'ABORDATGE DEL MATRIMONI FORÇÓS és un protocol elaborat a partir de la recerca empírica, la col·laboració d'associacions i el consens amb equips interdisciplinaris de professionals.

PROTOCOL PER A L'ABORDATGE
DELS MATRIMONIS FORÇATS

LES XARXES ANTIRUMORS s'han constituït i es dinamitzen en diferents ciutats espanyoles. Mobilitzen entitats i persones a títol individual per ajudar a desmuntar rumors i prejudicis en espais informals. Les xarxes han elaborat una gran quantitat de materials de sensibilització, campanyes i formacions.

HISTÒRIA DE ZAINAB és un exemple de transferència a través de l'art amb un objectiu de sensibilització, en aquest cas sobre la realitat dels refugiats.

APROPA CULTURA és una xarxa inclusiva de programadors culturals que s'uneixen per a facilitar l'accés a la cultura a les persones en situació de vulnerabilitat de la mà de les entitats socials.

La sociologia ha contribuït a aportar evidències sobre la desigualtat social en l'accés a la cultura i les arts, i precisament aquest projecte les contribueix a reduir.

apropa
cultura
una porta
a la inclusió

LEGISLACIÓ SOBRE IGUALTAT DE GÈNERE I VIOLÈNCIA MASCLISTA

La recerca sociològica sobre la violència fora de l'entorn familiar i de la parella (en l'àmbit universitari, de l'oci nocturn o de les relacions esporàdiques, per exemple) ha tingut impacte en la legislació, incloent-hi la consideració de violència de gènere independentment de la mena de relació a la llei catalana contra la violència masclista del 2008 i incorporant-hi l'obligació de crear una unitat d'igualtat i un protocol contra l'assetjament sexual a qualsevol entitat, incloses les universitats, de més de 50 treballadors, a través de la Llei Orgànica 3/2007, del 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes. El Parlament català va aprovar, per primera vegada al món, una llei contra la violència de gènere aïlladora, que ara estan aprovant altres parlaments i organitzacions.

EL PROJECTE TRANSVISIBLES, finançat per la Unió Europea en el marc del programa Erasmus+ i que compta amb la participació de grups de recerca en sociologia, ha generat un intercanvi de bones pràctiques a escala europea i materials divulgatius que han contribuït a la sensibilització de professionals en l'àmbit de la formació, l'orientació laboral i la selecció de personal, i a la promoció del disseny de programes d'acompanyament individualitzats per a dones trans en els seus processos d'apoderament i d'inserció.

TRANS
VISIBLE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

PROPOSTES D'ACTUACIÓ PER A SUPERAR LES DESIGUALTATS DE GÈNERE EN L'ÀMBIT CIENTÍFIC

(2005) El pla, fonamentat en una recerca, liderat per sociòlogues, va contribuir a la creació de la Comissió de Ciència i Dones del Consell Interuniversitari i a la creació de plans d'igualtat de les universitats que milloressin les condicions de recerca per a les dones i el seu accés a finançament.

LA PPIINA (PLATAFORMA POR PERMISOS IGUALES E INTRANSFERIBLES DE NACIMIENTO Y ADOPCIÓN)

Agrupa més de 150 organitzacions i persones i fa pressió per aconseguir reformes en el sistema de permisos de maternitat i paternitat a Espanya, de manera que siguin iguals entre tots dos progenitors. La PPiINA ha basat bona part de les seves reivindicacions en l'avaluació comparada de diferents sistemes de permisos parentals a escala internacional, fetes des de la sociologia.

IGUALTATS CONNECTADES és un projecte que planteja com aplicar l'enfocament interseccional en les polítiques públiques locals de no-discriminació.

LA XARXA D'ACCESSIBILITAT I VIDA INDEPENDENT

està formada per associacions i té la missió de promoure canvis socials a la ciutat de Barcelona per aconseguir la plena inclusió i al dret a una vida digna de les persones amb diversitat funcional.

L'OBSERVATORI DE LA DISCAPACITAT FÍSICA genera coneixement per contribuir a posar en l'agenda política la inclusió de les persones amb discapacitat, que incideix en l'accessibilitat universal i la cultura de les capacitats.

SOCATEL és una plataforma cocreativa de serveis per a l'envelliment en què participen professionals, persones grans, investigadors, enginyers i innovadors del món empresarial.

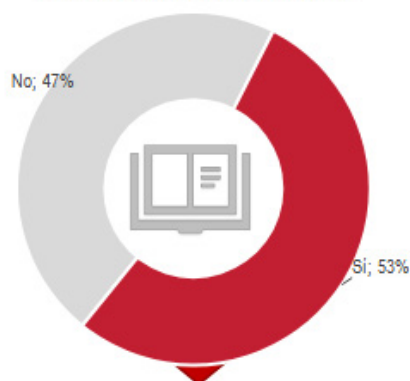
TRANSFERÈNCIA I IMPACTE EN L'ODS 4 EDUCACIÓ DE QUALITAT

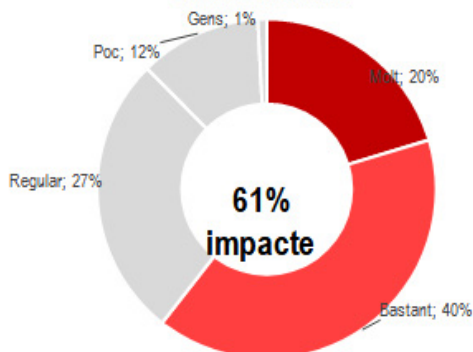
Després de l'ODS de reducció de les desigualtats socials i de gènere, la millora de l'educació és l'àmbit on hi ha més transferència de sociologia, segons l'enquesta duta a terme. Les entrevistes en profunditat que s'han fet corroboren aquesta tendència i, de manera unànime, es ressalta que en aquest àmbit es troben moltes de les aportacions més valuoses de la sociologia en els darrers 25 anys a Catalunya. Aquest sector també es caracteritza per una forta implicació de diversos actors, com ara fundacions, grups de recerca, departaments de l'administració pública i associacions que hi estan plenament integrades.

A més de ser un àmbit en què es concentra la transferència, l'educació és l'àmbit dels ODS en què hi ha més percepció d'impacte: un 61% dels sociòlegs que fan transferència de coneixements i metodologies de la sociologia aplicada al camp de l'educació consideren que aquesta transferència acaba tenint bastant o molt impacte. Només en el camp de l'urbanisme trobem una percepció d'impacte tan elevada.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de l'educació? Objectiu 4. Educació de qualitat.

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en l'àmbit de l'educació?

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en educació es fa a través de la recerca i la docència, però també són nombrosos els casos de transferència pel que fa a divulgació i sensibilització social, planificació i assessorament, gestió i execució de projectes.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quina mena de transferència es fa en l'àmbit de l'educació des de la sociologia. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

MENA DE TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'ODS 4. EDUCACIÓ DE QUALITAT

1. Recerca i contrast d'evidències

Recerca i contrast d'evidències sobre innovació educativa i aprenentatge. Per exemple, sobre:

- Aprenentatge dialògic
- Aprenentatge servei
- Convivència, inclusió i interculturalitat a l'aula
- Aprenentatge competencial
- Condicions per a l'aprenentatge
- Educació 4.0
- Qualitat en l'educació professional i superior
- Reducció de la segregació social escolar
- Accés i qualitat al lleure educatiu
- Reducció de les desigualtats educatives

2. Experiències educatives aplicades

Implicació en la posada en pràctica de serveis i iniciatives educatives.

Per exemple:

- Acompanyament a escoles per esdevenir comunitats d'aprenentatge
- Projectes de convivència i prevenció de la violència a les aules
- Innovació en centres oberts, aules d'acollida, escoles d'adults, etc.

- Dinamització d'equipaments municipals amb finalitats educatives o culturals
- Elaboració de materials didàctics
- Lideratge i dinamització de les AFA (en l'àmbit associatiu)

3. Polítiques educatives

Disseny i planificació de polítiques educatives i estratègies dirigides a ampliar i igualar els drets educatius. Per exemple:

- Plans locals educatius, projectes de ciutats educadores, ciutats orientadores, estratègies d'Educació 360 o a temps complet, definició d'ajuts i beques educatives; plans d'accés universal a la cultura

4. Divulgació

Divulgació de coneixements i metodologies sobre educació. Per exemple:

- Formació a docents, formadors i educadors de lleure
- Docència dins dels plans d'estudis de sociologia i altres disciplines
- Publicació de bibliografia científica per a l'àmbit educatiu

IMPACTES

- Major continuïtat i adhesió educativa d'infants i joves, especialment d'aquells amb més desavantatges socials
- Disminució de la conflictivitat i l'assetjament a les aules
- Més motivació per a l'aprenentatge
- Represa dels estudis per part de joves amb abandonament escolar prematur
- Reducció de l'analfabetisme i la bretxa digital entre la població adulta
- Reducció de les desigualtats en l'accés al lleure educatives i les activitats extraescolars
- Augment de l'accés a formació professional i estudis superiors de minories ètniques
- Millor orientació educativa al llarg de la vida

CASOS DE TRANSFERÈNCIA AMB IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'ODS 4. EDUCACIÓ DE QUALITAT

A continuació, presentem alguns exemples de transferència de sociologia amb relació a l'ODS 4 d'educació. Aquests casos s'han determinat a partir dels resultats de l'enquesta i de les entrevistes qualitatives dutes a terme durant aquest estudi. La selecció que es presenta té una finalitat il·lustrativa i no pretén ser un recull exhaustiu ni una valoració comparativa de l'impacte de les transferències. Cal destacar que aquestes transferències han estat majoritàriament impulsades per equips multidisciplinaris que inclouen sociòlegs, de manera que són exemples en què hi ha transferència de sociologia, però no exclusivament de sociologia.

15 MESURES DE POLÍTICA PÚBLICA PER TRANSFORMAR EL SISTEMA EDUCATIU

Proposta de mesures d'acord amb evidències científiques que han estat recollides en els programes electorals de molts partits polítics de Catalunya i en el Pla de millora d'oportunitats educatives (PMOE), que destina més de 48 milions d'euros a centres amb alta complexitat de Catalunya per compensar desigualtats educatives i els efectes de la covid.

COM TRANSFORMAR EL SISTEMA EDUCATIU

15 mesures de política pública
Eleccions al Parlament 2021

FUNDACIÓ
BOFILL
Educació per canviar-ho tot

PROGRAMA DE CONVIVÈNCIA ESCOLAR DEL MINISTERI D'EDUCACIÓ El programa transfereix metodologies aplicables a les escoles que han mostrat grans evidències d'impacte positiu en la millora de la convivència i dels resultats acadèmics.

Subdirección General de
Cooperación Territorial
e Innovación Educativa

¿Quiénes somos? | Cooperación Territorial | Alfabetizaciones Múltiples | **Convivencia Escolar** | Desarrollo Sostenible | Educación Inclusiva | Salud Escolar | Recursos educativos COVID-19

Ud está aquí: Inicio > **Convivencia Escolar** > Convivencia en acción

Convivencia en acción

- Acciones
 - Observatorio Estatal de la Convivencia Escolar
 - Comunidades Autónomas
 - Recursos
 - Convivencia en acción
 - Ayuda entre iguales
 - Prácticas restaurativas
 - Mediación escolar
 - Coeducación
 - Educación emocional
 - Comunidades de aprendizaje
 - Aprendizaje servicio
 - Acoso y ciberacoso
 - Patios para la convivencia
 - Colaboraciones

Ayuda entre iguales	Prácticas restaurativas	Mediación escolar
Coeducación	Educación Emocional	Comunidades de Aprendizaje
Aprendizaje Servicio	Acoso y Ciberacoso	Patios para la convivencia

[Volver](#)

EUROPEAN TOOLKIT FOR SCHOOLS PROMOTING INCLUSIVE EDUCATION AND TACKLING EARLY SCHOOL LEAVING

La plataforma transfereix metodologies aplicables a les escoles que han mostrat proves d'impacte positiu en la millora de la continuïtat educativa, la participació escolar i la inclusió d'alumnat nouvingut.

COMUNITATS D'APRENTATGE Les comunitats d'aprenentatge són un model d'escola obert i participatiu que ha demostrat impactes molt elevats i contundents de millora del rendiment acadèmic i la convivència. El projecte, nascut a Catalunya, es fa ja a més de 3.000 escoles globalment i a més de 10.000 parcialment, i està impulsat per polítiques de la CE i molts i diversos governs, ONG i empreses.

EL CLUB DELS VALENTS VIOLÈNCIA ZERO Projecte que acompanya les criatures per posicionar-se davant de l'assetjament escolar i que s'està implementant a diverses escoles i a diferents països.

EL PROGRAMA MAGNET. ALIANCES PER A L'ÈXIT EDUCATIU acompanya els centres educatius amb alta segregació escolar en el desenvolupament d'un projecte en aliança amb una institució d'excel·lència (centre de recerca, museu, etc.).

La col·laboració entre el centre educatiu i la institució permet al centre desenvolupar un projecte educatiu innovador i de qualitat atractiu per a les famílies per tal de contribuir a reduir la segregació social en les escoles.

EL PROJECTE QUÈ FUNCIONA EN EDUCACIÓ, I D'ALTRES COM ESCOLES D'EVIDÈNCIA,

fan una transferència d'evidències de quines pràctiques funcionen per millorar l'educació escolar i les transformen en orientacions, formació i acompanyament als equips docents per implementar-les i avaluar-les.

Són projectes impulsats per la Fundació Jaume Bofill i Ivàlua, dues organitzacions de referència en l'àmbit de recerca sociològica aplicada i amb transferència.

EDUCACIÓ 360 promou les polítiques d'educació a temps complet als municipis de Catalunya, que garanteix i amplia el dret a l'educació més enllà de l'escola i des d'una perspectiva de reducció de les desigualtats socials.

PROYECTO EUROPEO PARA LA MEJORA DE LA CALIDAD DE LA FP DUAL EN ESPAÑA

El projecte està impulsat pel Ministeri d'Educació i Formació Professional i consisteix en un procés participatiu entre diferents parts interessades per assolir els màxims nivells de qualitat en la modalitat formativa de l'FP dual.

ENQUESTA SOBRE INSERCIÓ LABORAL DELS TITULATS UNIVERSITARIS DE L'AQU

Els resultats d'aquesta enquesta periòdica serveixen a les facultats universitàries per reorientar els plans d'estudis de les titulacions, de manera que assoleixin millors nivells d'inserció professional i condicions laborals.

GUIDING CITIES El projecte europeu Guiding Cities, coordinat des de Barcelona, ha creat eines pràctiques per millorar l'estratègia i serveis d'orientació de les ciutats i que facilita la formació a la població al llarg de la vida.

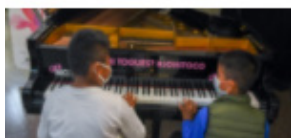
CAMINS Camins és un projecte de mentoria desenvolupat a la comarca d'Osona, gràcies al qual noies d'origen marroquí, que són estudiants universitàries i de cicles formatius, esdevenen referents per a noies del mateix origen que cursen ESO o batxillerat. El projecte té l'impacte de millorar les trajectòries educatives de les noies joves d'origen marroquí.

TOY. TOGETHER OLD AND YOUNG El projecte europeu TOY ha creat múltiples guies i propostes d'activitats educatives intergeneracionals i comunitàries que s'apliquen en escoles, residències, escoles d'adults i aules obertes de gent gran per arribar a milers de persones de totes les edats.

MARIA CANALS BARCELONA Maria Canals Barcelona és un projecte vinculat al concurs Maria Canals que apropa la pràctica musical, especialment en l'àmbit de la música clàssica i del piano, a totes les edats i classes socials.

CURS OFICIAL DE MONITORES D'ACTIVITATS D'OCI INFANTIL I JUVENIL: ESPECIALITAT EN MENJADORS ESCOLARS PER A DONES GITANES Aquest curs ha estat reconegut oficialment per la Generalitat de Catalunya. Fins ara se n'han fet vuit edicions i ha permès que més de 73 dones gitanes hagin obtingut la certificació que els permet treballar com a monitors de menjadors escolars.

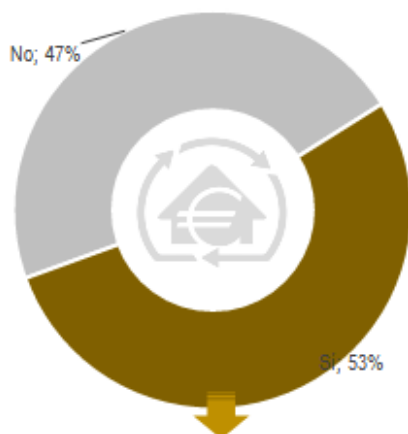
TRANSFERÈNCIA I IMPACTE EN ELS ODS 1 I 2. FI DE LA POBRESA I FAM ZERO

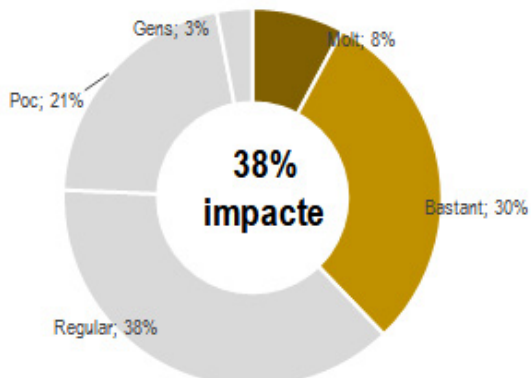
La fi de la pobresa i de la fam són objectius en què trobem molta sociologia aplicada. Així, un 53% dels sociòlegs enquestats consideren que fan alguna mena de transferència en aquest àmbit. Després de les desigualtats, el gènere i l'educació, els àmbits en què trobem més transferència de coneixements i metodologia de la sociologia són la pobresa i la fa.

Tanmateix, és l'àmbit en què la percepció d'impacte és més baixa: només un 38% dels sociòlegs que fan transferència en aquest àmbit creuen que tenen bastant o molt d'impacte. La majoria pensen, en canvi, que tenen més aviat un impacte regular o baix.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de la lluita contra la pobresa? Objectiu 1 i 2.

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació als ODS 1 i 2: Lluita contra la pobresa?

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de la pobresa i la fam es fa a través de la recerca, la planificació i assessorament, la divulgació i la docència. En canvi, és menys present en la gestió i execució de projectes, així com en el reforç de xarxes i aliances de cooperació. Aquesta menor transferència en aquests àmbits pot ser un dels factors que expliqui el baix impacte associat a la transferència en aquest àmbit.

En la infografia a continuació es pot veure amb més detall quines menes de transferència es fa en l'àmbit de la pobresa i la fam. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

MENA DE TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS 1 I 2. FI DE LA POBRESA I FAM ZERO

Recerca científica

Recerca sobre:

- Pobresa urbana, pobresa infantil, reproducció de la pobresa, exclusió de l'habitatge, pobresa energètica, treball submergit, prostitució, etc.
- Dret a l'alimentació, sobirania alimentària i sistemes agroalimentaris alternatius
- Observatoris i indicadors de pobresa i exclusió social
- Ètica en l'atenció a persones en situació d'exclusió
- Science Shops al servei de projectes socials contra l'exclusió

Disseny de polítiques i prestacions contra la pobresa

- Assessorament sobre prestacions de primera necessitat (alimentació, habitatge, ingressos) i dispositius d'atenció urgent de serveis socials, amb la incorporació d'enfocaments comunitaris i emancipadors
- Elaboració de reglaments i criteris d'assignació de prestacions socials i de tarifació social
- Dispositius d'atenció a la infància en risc
- Assessorament a entitats per a la formulació de projectes amb impacte (més enllà de l'atenció urgent)
- Avaluacions de prestacions i polítiques socials per millorar-les

Intervenció

- Dinamització de taules d'emergència social
- Gestió de recursos i d'equips de serveis socials
- Atenció a menors no acompanyats
- Posada en marxa de noves prestacions (oficines d'atenció contra la pobresa energètica, etc.)
- Activisme des d'entitats socials
- Posada en marxa de projectes agroalimentaris alternatius
- Organització de campanyes benèfiques i fundraising
- Projectes de cooperació internacional contra la pobresa

Divulgació i formació

- Formació de perfils professionals que intervenen en la pobresa (treball social, etc.)
- Xerrades i publicacions per contribuir a la visibilització de la pobresa
- Divulgació sobre sistemes agroalimentaris alternatius

IMPACTES

- Cobertura de drets bàsics com l'alimentació o l'habitatge
- Canvi d'hàbits de persones en exclusió social que faciliten millores en la salut i la sociabilitat (a partir de la proporció d'un habitatge o una possibilitat de feina, etc.)
- Millora de l'alimentació per a les persones que reben prestacions alimentàries (més alimentació fresca i més capacitat de tria)
- Implicació de persones en risc d'exclusió en projectes comunitaris (horts urbans, cooperatives de treball o habitatge, etc.)

CASOS DE TRANSFERÈNCIA AMB IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS 1 I 2. FI DE LA POBRESA I FAM ZERO

Tot seguit, mostrem alguns exemples de transferència de sociologia relacionats amb els ODS 1 i 2, sobre la pobresa i la fam zero. Aquests exemples s'han obtingut a partir de l'enquesta i les entrevistes qualitatives fetes en el marc d'aquest estudi. La selecció que es presenta té només una finalitat il·lustrativa i no busca ser una recopilació exhaustiva ni una comparació entre els diferents graus d'impacte de les transferències. És important destacar que la majoria d'aquestes transferències han estat impulsades per equips multidisciplinaris que inclouen sociòlegs, de manera que, tot i que són exemples de transferència de sociologia, no es limiten només a aquesta disciplina.

B-MINCOME El B-MINCOME és un projecte pilot per a la lluita contra la pobresa i la desigualtat a zones desafavorides de Barcelona que s'acull dins el programa Urban Innovative Actions de la UE. El projecte avalua l'eficiència i l'eficàcia de combinar un ajut econòmic amb polítiques actives sociolaborals en deu barris de l'Eix Besòs de Barcelona. Es tracta, per tant, d'un projecte que contribueix a avançar cap a polítiques de lluita contra la pobresa orientades a revertir la pobresa i no només pal·liar-ne els efectes.

PROGRAMA CAIXA PROINFÀNCIA El programa CaixaProinfància finança un gran nombre de projectes adreçats a població infantil vulnerable en col·laboració amb tota mena d'entitats, administracions, equips de recerca i empreses privades. Els projectes finançats tenen una base científica que els avala i també han de justificar-ne l'impacte obtingut. Tant en els equips executors de projectes del programa CaixaProinfància com en l'avaluació hi participen persones amb coneixements de sociologia.

PRIMER LA LLAR El projecte Primer la Llar es basa en el model housing first, que es fonamenta en el recull de mostres que, per tal que una persona sense llar prosperi, primer necessita disposar d'un habitatge permanent.

A partir d'aquest model, l'Ajuntament de Barcelona va decidir, el 2015, implementar el projecte pilot Primer la Llar, que consisteix en 50 habitatges que s'ofereixen de manera permanent —amb suport i seguiment socioeducatiu— a persones sense llar. El projecte ha passat a formar part dels serveis de la cartera de serveis per a persones sense llar de l'Ajuntament de Barcelona.

XARXA D'HABITATGES D'INCLUSIÓ SOCIAL DE BARCELONA

La Xarxa d'habitatges d'inclusió social és un espai de reflexió i coordinació entre els agents que treballen en l'àmbit dels habitatges d'inclusió. Se centra a fomentar la complementarietat i l'acció conjunta i, alhora, a proporcionar una visió global dels recursos residencials a la ciutat.

LLIURES El projecte Lliures dona suport tècnic i econòmic a projectes per fer front a la pobresa, l'exclusió i les desigualtats des d'una perspectiva comunitària i emancipadora. Els projectes per finançar se seleccionen segons una anàlisi comparativa de models mitjançant la cerca de dades que avalin els que són efectius, reproduïbles i sostenibles.

RENDA BÀSICA La renda bàsica és una proposta de la sociologia i les ciències econòmiques per a l'erradicació de la pobresa que ha generat un gran volum de recerca, moviments reivindicatius i iniciatives legislatives. Tot i no haver estat aplicada de forma general, algunes prestacions com la renda garantida de ciutadania (RGC), actualment existent, es fonamenten en alguns dels seus plantejaments.

GARANTIA DEL DRET A L'ALIMENTACIÓ En l'àmbit de l'alimentació, la Diputació de Barcelona desenvolupa des de fa més de deu anys una línia de recerca, divulgació, assessorament, acompanyament i avaluació de les prestacions alimentàries dels ens locals. Aquesta línia de treball ha permès innovar en prestacions existents i crear-ne de noves que siguin coherents amb el principi de sobirania alimentària.

LLIURES

☰ Renda garantida de ciutadania

L'EXCLUSIÓ
SOCIAL EN
L'ÀMBIT
ALIMENTARI

Entra >

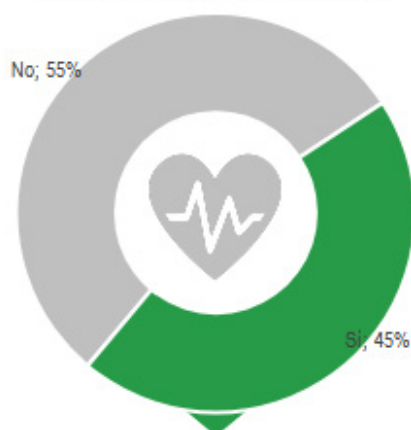
TRANSFERÈNCIA I IMPACTE EN L'ODS 3 SALUT I BENESTAR

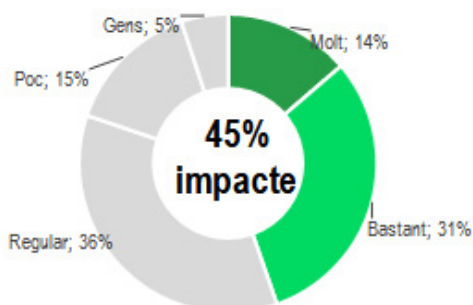
En un nivell intermedi de transferència de sociologia es troben els objectius relacionats amb la salut i el benestar. Un 45% dels sociòlegs enquestats consideren que duen a terme alguna mena de transferència en aquest àmbit.

La percepció d'impacte és moderada: un 45% dels sociòlegs que fan transferència en salut i benestar valoren que aquesta té bastant o molt d'impacte. Predominen, en canvi, aquells que consideren que l'impacte és regular o baix.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de la salut i el benestar? Objectiu 3. Salut i benestar.

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació al ODS 3: Salut i benestar?

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de la salut i del benestar es fa a través de la recerca, la divulgació i la sensibilització social. Tanmateix, l'aplicació és menor en els camps de la planificació i assessorament, la docència, la gestió i execució de projectes i el reforç de xarxes i aliances de cooperació. Aquesta transferència més baixa pot ser un dels factors que expliqui l'impacte més aviat limitat de la transferència en aquest camp. En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quina mena de transferència es fa en l'àmbit de la salut i del benestar. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

MENA DE TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'ODS 3. SALUT I BENESTAR

Recerca de mostres i conceptualització

- Estudi dels determinats socials de la salut
- Indicadors sobre qualitat de vida
- Salut en col·lectius vulnerables
- Salut mental i benestar emocional
- Sistemes de cura institucionals i informals
- Salut comunitària

Planificació de polítiques de salut i benestar

- Plans locals de salut
- Plans d'envelliment actiu
- Plans locals d'infància i adolescència
- Plans de diversitat funcional
- Plans de prevenció de drogues i consums de risc
- Prevenció de riscos laborals i psicosocials a la feina
- Polítiques i normativa sobre conciliació, responsabilitat parental i racionalització d'horaris

Millora de serveis i recursos de salut i benestar

- Avaluació i millora de les pràctiques sanitàries per a una millora de l'atenció als pacients i una millor eficiència dels serveis sanitaris
- Millora dels serveis i ajudes de cura i atenció sanitària a persones amb dependència o vulnerabilitat

- Programes específics sobre habilitats parentals, salut per a dones, joves, infants, gent gran, etc.
- Dispositius d'atenció contra les drogues
- Protocols contra maltractaments, mutilació femenina, soledat no desitjada, etc.
- Estudis de mercat en l'àmbit farmacològic

Sensibilització i acció social

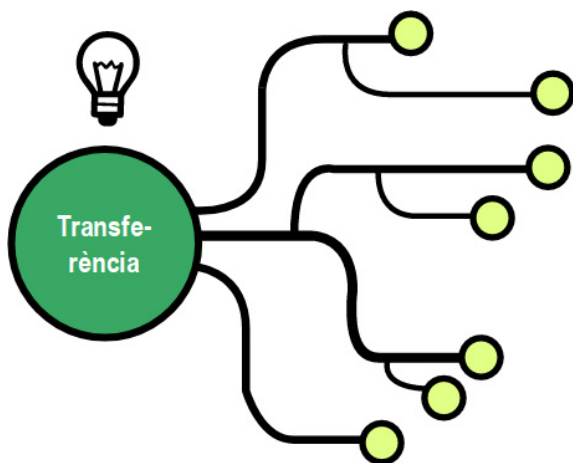
- Promoció comunitària d'hàbits saludables (esport, consum, higiene, alimentació, etc.)
- Sensibilització sobre desigualtats en els usos del temps i les tasques de cura
- Sensibilització sobre drets sexuals
- Participació en xarxes de divulgació, mitjans de comunicació i espais formatius
- Col·laboració amb associacions de persones afectades per malalties, discapacitats, grups de cuidadors no professionals...

Covid-19

- Estudis sobre l'impacte de la covid-19 i propostes per reduir els efectes de la crisi sanitària

IMPACTES

- Participació de milers de persones en activitats d'envelliment actiu
- Més autonomia de les persones amb dependència gràcies a l'accés a recursos com habitatges de dotació o l'eliminació de barreres arquitectòniques
- Increment de l'ús de la ciutat per part de gent gran, infants i persones amb discapacitats
- Més seguiment de teràpies no farmacològiques en l'àmbit de l'envelliment i la salut mental
- Augment del consum de fruita i l'activitat física entre el conjunt de la població
- Prevenció d'addiccions

CASOS DE TRANSFERÈNCIA AMB IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'ODS 3. SALUT I BENESTAR

Tot seguit, es presenten alguns exemples de transferència de sociologia amb impacte en l'ODS 3, relacionat amb la salut i el benestar. Aquests casos s'han identificat mitjançant l'enquesta i les entrevistes qualitatives dutes a terme en el marc de l'estudi. La selecció té una finalitat purament il·lustrativa, sense pretendre ser un recull exhaustiu de totes les transferències amb impacte ni una classificació comparativa del grau d'impacte. A més, aquestes transferències són generalment impulsades per equips multidisciplinaris que inclouen sociòlegs, per la qual cosa, tot i que hi ha implicació de la sociologia, els exemples no es limiten només en aquesta disciplina.

INDICADOR DE QUALITAT EN LA PRESCRIPCIÓ FARMACÈUTICA

Vinculació de l'indicador de qualitat de prescripció farmacèutica de l'ICS a un sistema de retribució variable del personal sanitari que ha permès reduir la despesa farmacèutica del sistema públic sanitari.

Institut Català
de la Salut

FÒRUM DE DIÀLEG PROFESSIONAL Procés participatiu amb metodologies sociològiques per arribar a acords i estratègies per a la millora de la professió sanitària. Alguns d'aquests acords s'han aplicat.

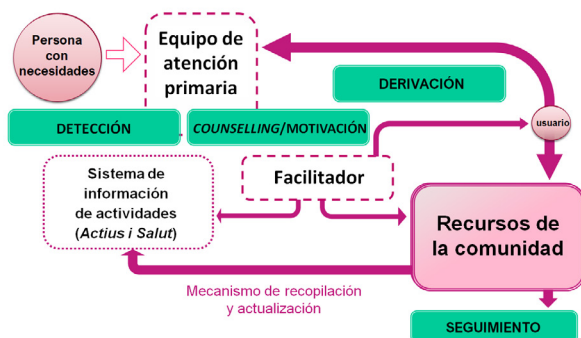
FÒRUM DE DIÀLEG PROFESSIONAL
CONCLUSIONS

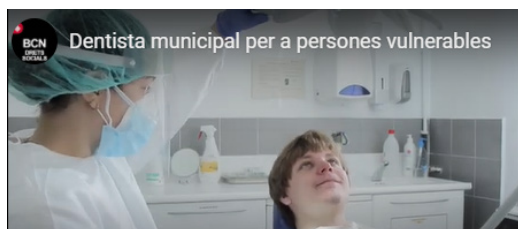
17 reptes professionals
de present i de futur
en el marc del sistema sanitari català

Construint la
salut
del
futur

PRESCRIPCIÓ SOCIAL Projecte de salut comunitària que connecta els actius (recursos) de salut existents als municipis (activitats esportives, de lleure, de relació social, etc.) perquè puguin ser «receptats» pel personal dels serveis sanitaris com a alternativa a la medicalització i com a forma de teràpia preventiva en l'àmbit de l'envelliment i la salut mental.

DENTISTA PER A PERSONES VULNERABLES Servei de dentista gratuït per a les persones en situació de vulnerabilitat, derivades pels serveis socials de Barcelona, que es trobin en un llindar econòmic determinat i tinguin una necessitat odontològica diagnosticada. Aquesta prestació neix d'una diagnosi sociològica que n'identifica la necessitat.

REFORMA HORÀRIA Moviment d'origen civil que proposa una política del temps orientada al benestar, la conciliació i la participació comunitària de la població. Les propostes del moviment es fonamenten en dades científiques i han estat adoptades políticament en el Pla Viure Millor.

MUTILACIÓ GENITAL FEMENINA (MGF) Producció de recerca, protocols d'intervenció i avaluació en l'àmbit de l'erradicació de la mutilació genital femenina.

PLANS LOCALS DE SALUT Són nombrosos els documents pràctics que transfereixen als governs locals estratègies per elaborar plans locals de salut que incorporin la perspectiva de salut en la gestió de la ciutat, de manera planificada i amb la participació dels diferents sectors del teixit associatiu, empresarial i la ciutadania, sistematitzant-ne els recursos i les accions.

FORMACIÓ PER A CUIDADORS NO PROFESSIONALS

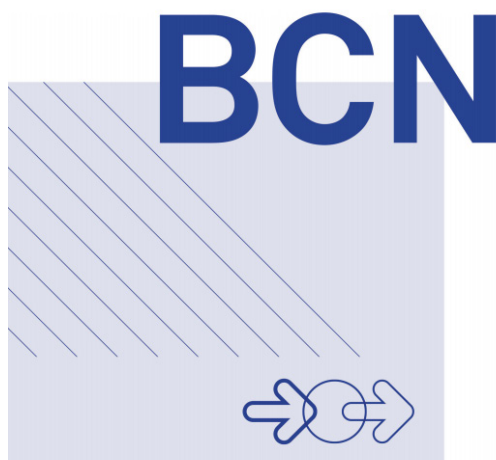
Cursos a cuidadors no professionals basats en enquestes periòdiques sobre qualitat de vida enfocats a aquestes persones, de manera que permeten adaptar els cursos a les seves necessitats reals.

EL GREUGE ECONÒMIC DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT DE LA CIUTAT DE BARCELONA

Recerca sobre els sobrecostos en el dia a dia que han d'assumir les persones amb discapacitat a causa de la seva condició. La recerca quantifica aquest greuge i va originar campanyes de sensibilització i mobilització d'entitats per reclamar prestacions més adequades al seu cost de vida.

El greuge econòmic
de les persones amb discapacitat
de la ciutat de Barcelona

Recerca
Resultats i conclusions

Ajuntament de
Barcelona

EMATS2 - EIT-HEALTH En el marc del projecte europeu EIT-HEALTH s'ha creat una eina-guia (EMATS 2) per ajudar a fer que petites i mitjanes empreses puguin accedir al mercat farmacèutic i de productes sanitaris i, d'aquesta manera, guanyar espai en un mercat copat per les grans farmacèutiques, que són les que posseeixen el coneixement i la capacitat necessaris.

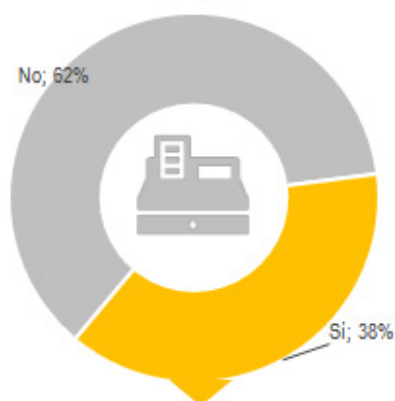
Funded by the
European Union

TRANSFERÈNCIA I IMPACTE EN ELS ODS 8, 9 I 12. ECONOMIA, TREBALL I CONSUM

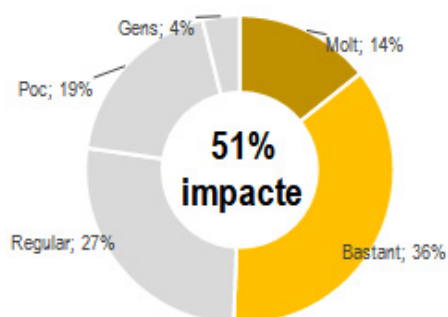

L'àmbit de l'economia, el treball i el consum presenta un nivell relativament baix de transferència sociològica. Un 38% dels sociòlegs enquestats afirmen que hi duen a terme algun tipus de transferència. Tot i això, la percepció sobre el seu impacte és alta: un 51% de sociòlegs que treballen en aquesta àrea consideren que l'efecte de la seva tasca és considerable o molt destacat.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit econòmic?
Objectius 8, 9 i 12. Desenvolupament econòmic, treball digne i
consum responsable

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en
relació als ODS 8, 9 i 12: Economia?

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de l'economia, el treball i el consum es fa de forma bastant equilibrada des de diferents fronts: la recerca, la gestió i execució de projectes i recursos, la divulgació i sensibilització social, la planificació i assessorament i la docència. Possiblement, aquest equilibri d'àmbits d'anàlisi, gestió i comunicació afavoreixen l'impacte de la transferència feta en aquests àmbits.

En la infografia a continuació pot veure's amb més detall quins tipus de transferència es fan en l'àmbit de l'economia, el treball i el consum. La infografia combina les respostes a l'enquesta i a les entrevistes en profunditat.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

MENA DE TRANSFERÈNCIA I IMPACTE EN ELS ODS 8, 9 I 12. ECONOMIA, TREBALL I CONSUM

Gestió de recursos

- Gestió de recursos humans amb criteris d'equitat
- Direcció de processos de selecció de personal i plans de desenvolupament competencial dels treballadors
- Gestió d'àrees de desenvolupament econòmic local
- Gestió de subvencions per a la contractació de col·lectius amb dificultats d'inserció
- Gestió de processos de compra pública

Recerca i conceptualització

- Cooperativisme competitiu, ESS (economia social i solidària), empenedoria, comerç just, economia circular
- Observatoris del mercat laboral
- Satisfacció laboral, noves formes de treball i noves relacions laborals
- Indústria 4.0, comerç electrònic
- Millora del manament i lideratge empresarial
- Noves polítiques empresarials de gestió del temps
- Economia informal i treball no declarat
- Sociologia del consum

Divulgació, sensibilització i formació

- Sensibilització d'empreses per a la contractació de persones amb dificultats d'inserció
- Associacionisme de consumidors
- Promoció del consum responsable
- Defensa de la renda mínima garantida o treball garantit
- Visibilització de l'economia informal

Projectes aplicats

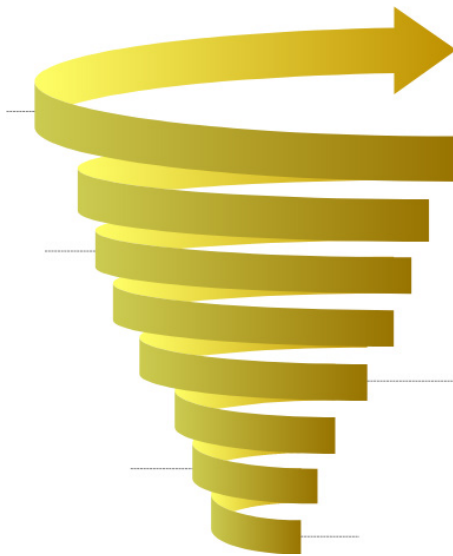
- Dinamització de xarxes de cooperatives
- Serveis d'orientació i reinserció laboral
- Suport a l'emprenedoria
- Mobilització en clústers i de la cooperació sectorial
- Dinamització de polígons industrials
- Dinamització del comerç urbà, mercats i fires
- Dinamització d'espais de concertació socioeconòmica

Planificació estratègica

- Polítiques actives d'ocupació
- Planificació de necessitats formatives i ocupacionals
- Estudis de mercat per a empreses
- Assessorament a sindicats

IMPACTES

- Creació i enfortiment de cooperatives
- Inserció laboral de persones en risc d'exclusió
- Aprovació de la llei d'economia social i solidària
- Jornades laborals més saludables, increment de la retenció de personal laboral i millors condicions salarials
- Reducció dels riscos laborals en l'entorn de treball
- Millora del clima laboral
- Més formació continuada a les empreses
- Augment de places d'FP dual
- Acció col·lectiva de cooperatives i associacions de consumidors

CASOS DE TRANSFERÈNCIA AMB IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS 8, 9 I 12. ECONOMIA, TREBALL I CONSUM

Presentem diversos exemples de transferència de sociologia amb influència en els ODS 8, 9 i 12, sobre l'economia, el treball i el consum. Aquests casos s'han seleccionat a partir de les respostes de l'enquesta i les entrevistes qualitatives efectuades durant l'estudi. Aquesta selecció té un caràcter il·lustratiu, sense pretendre ser un recull complet de totes les transferències amb impacte ni establir una classificació comparativa en funció del seu grau d'impacte. Cal destacar que aquestes transferències són impulsades principalment per equips multidisciplinaris que inclouen professionals de la sociologia, però no es limiten a aquesta disciplina.

XARXA D'ATENEUS COOPERATIUS La Xarxa d'Ateneus Cooperatius, present a tot el territori, ofereix diversos serveis per impulsar projectes amb la voluntat de convertir-se en un espai referent d'innovació i suport a la creació de cooperatives i iniciatives d'economia social. La xarxa neix d'una primera experiència exitosa que dona lloc a una política institucional de cooperativisme.

Estratègia política mancomunada entre municipis del Garraf per a la promoció dels polígons industrials de la comarca.

ON ENS POTS TROBAR?

1 Coopsetània Ateneu de l'Anoia, Penedès i Garraf
www.coopsetania.cat

2 Ateneu Cooperatiu de l'Alt Pirineu i Aran
www.acapa.cat

3 Ateneu Cooperatiu del Baix Llobregat
www.ateneucoopbl.cat

4 Ateneu Cooperatiu del Barcelonès Nord
www.ateneubnord.cat

5 Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central
www.coopcatcentral.cat

6 Ateneu Cooperatiu CoopCamp - Camp de Tarragona
www.coopcamp.cat

7 Ateneu Cooperatiu Coòpolis - Barcelona
www.bcn.coop

8 Ateneu Cooperatiu L'Hospitalet de Llobregat - La Col·lectiva
www.ateneuhl.coop

9 Ateneu Cooperatiu Coop Maresme
www.coopmaresme.cat

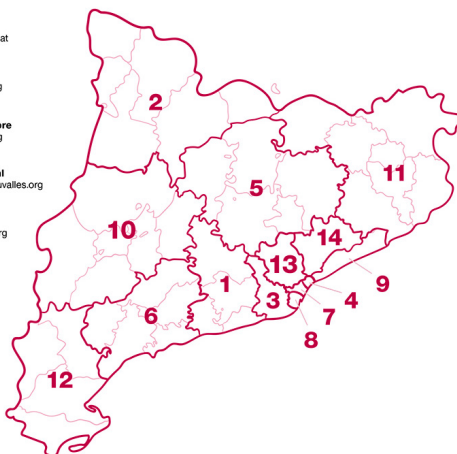
10 Ateneu Cooperatiu Ponent Coopera
www.ponentcoopera.cat

11 Ateneu Cooperatiu de Terres Gironines
www.ateneucoopgi.org

12 Ateneu Cooperatiu de les Terres de l'Ebre
www.ateneucooppte.org

13 Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental
www.ateneucooperativallès.org

14 Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental
www.ateneucoopvor.org

COOPERATIVA DE SERVEIS FINANCERS Cooperativa que finança projectes d'economia social i solidària a través de la intermediació financera.

CENTRE DE FORMACIÓ INTEGRAL DE MANLLEU Xarxa d'organitzacions de l'entorn d'Osona que promouen la formació, el reconeixement de competències professionals i la millora de les condicions laborals en l'àmbit de l'atenció a persones dependents.

CAMPANYA ROBA NETA Coalició internacional d'ONG, organitzacions de consumidors, sindicats i altres entitats que treballen per la defensa dels drets laborals al sector tèxtil mundial.

COPSOQ-ISTAS21 és l'adaptació de l'instrument CoPsoQ d'avaluació de riscos psicosocials en el lloc de treball al context espanyol.

Centre de Formació Integral en Serveis a la Comunitat

INS
ANTONI ROS
CENTRE DE FORMACIÓ INTEGRAL EN SERVEIS A LA COMUNITAT

2016 - Diagnosi i Projecte Manlleu, formació al llarg de la vida	2017 Creació Centre de Formació Integral	2019 INS Creació marca Jornada CUIDAM	2020 Xarxa de residències: jornada i taules treball
---	--	--	---

RESULTATS 2017-2020

FORMACIÓ Atenció a persones amb dependència

Certificats de Professionalitat

5 Cursos
93 Alumnes
73% Inserció

Posar en valor

Especialització

Reconeixement

Posicionar com a sector estratègic

COOPERACIÓ PUBLICOPRICADA

CONSEJO REGULADOR DE VIC

34 Pràctiques + Acollida
19 Contractes

Selecció conjunta alumnat
Visites Residència Aura
Professionals formadores
Derivació a ofertes laborals
Acompanyament a l'inici
Nou estil de relacions

INS

21 Sessions d'orientació a l'alumnat de CF

Borsa de treball conjunta

136 Persones inscrites
51 Derivacions a ofertes
37 Assessoraments (millora ocupacional)

Jornades Professionals
Docents formadores

UVIC
UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

Propostes de col·laboració futures:

Innovació
Tecnologia
Formació de Formadors
Formació Continua:

INTERMEDIACIÓ LABORAL

85 Ofertes de feina gestionades del sector sociosanitari

ACREDITACIÓ DE COMPETÈNCIES

43 Persones informades, orientades i/o derivades OPE - INS

INS

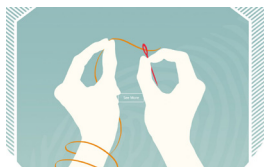
CONSEJO REGULADOR DE VIC

INS

SOC Servei d'Ocupació i Qualificació

OPE Oficina Pública d'Emprego

GOVERN DE CATALUNYA

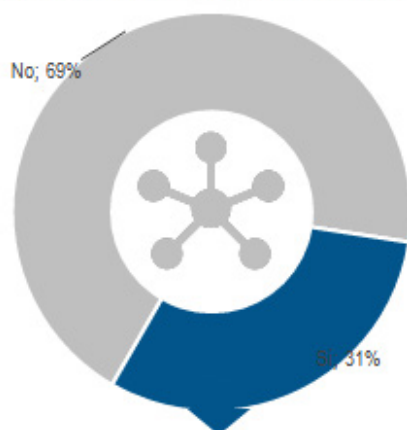
 CoPsoQ
istas21

TRANSFERÈNCIA I IMPACTE EN ELS ODS 16 I 17. PAU I QUALITAT DE LES INSTITUCIONS

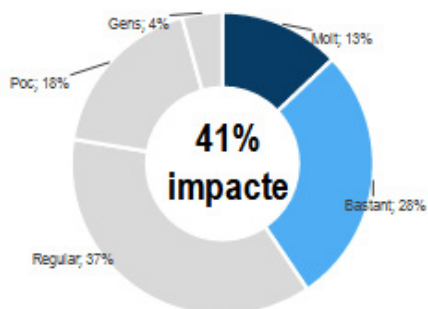

Els ODS 16 i 17, relacionats amb la qualitat democràtica de les institucions, són un àmbit en el qual es fa relativament poca transferència, segons l'enquesta. Un 31% dels sociòlegs enquestats afirma que treballa en aquest àmbit. Tanmateix, les entrevistes ressalten la contribució de la sociologia a les institucions a través de metodologies participatives i dialògiques i que permeten dissenyar polítiques més consensuades, transparents i properes a la ciutadania. L'impacte aconseguit amb la transferència en aquest àmbit, orientat a millorar la qualitat de les institucions, és moderat: un 41% dels sociòlegs que fan transferència en els ODS de pau i qualitat institucional consideren que obtenen bastant o molt d'impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de la justícia i la pau? Objectiu 16. Societats justes i pacífiques.

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació al ODS 16: Justícia i pau?

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit de l'ODS 16 i 17 es porta a terme mitjançant la divulgació i sensibilització social, la docència i la recerca. En un grau més baix, s'intervé en la gestió, execució, planificació i assessorament de projectes, així com en el reforç de xarxes de cooperació.

La infografia que hi ha a continuació, elaborada amb les respostes de l'enquesta i les entrevistes, ofereix més detalls sobre els tipus de transferència de sociologia en aquests àmbits.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

MENA DE TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS 16 I 17. PAU I QUALITAT DE LES INSTITUCIONS

Recerca i conceptualització

- Drets humans, dret a la ciutat, cultura de la pau, anàlisi del conflicte
- Compra pública responsable
- Finances ètiques
- Qualitat democràtica
- Tecnologia ètica
- Recerca-innovació responsable

Desenvolupament d'eines

- Plataformes digitals de dades obertes
- Plataformes d'administració electrònica
- Projectes d'innovació tecnològica ètica
- Serveis de banca ètica (no armada ni especulativa)

Intervenció

- Serveis de mediació
- Serveis de resposta a la ciutadania davant actuacions o omissions de l'administració
- Dinamització de consells ciutadans: consells d'infants, de joves, de poble, etc.
- Programes d'agents cívics i agents de convivència

Planificació i estratègies d'acció

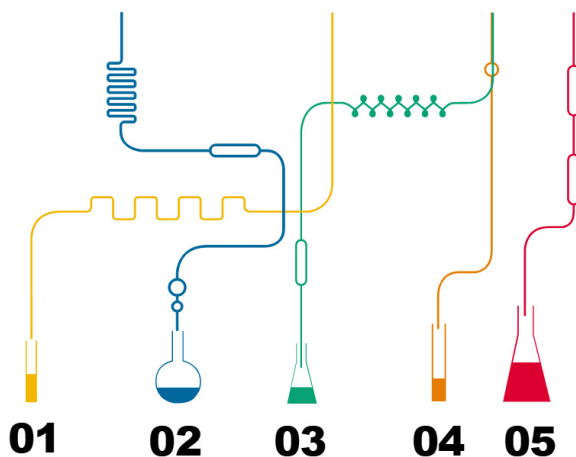
- Plans de convivència i civisme
- Plans de seguretat
- Plans de transparència

Sensibilització

- Programes per fomentar la cultura de la pau, mediació i resolució no violenta de conflictes, educació en valors
- Sensibilització de noves generacions a través de la docència
- Formació de formadors en cultura de la pau i resolució de conflictes
- Sensibilització d'investigadors sobre ètica de la recerca
- Campanyes contra els discursos d'odi

IMPACTES

- Polítiques més transparents, participatives, consensuades
- Accés de la població a l'administració oberta o electrònica
- Accés de la població a dades de l'administració pública
- Usos del llenguatge més respectuosos amb la diversitat
- Compromís explícit amb els drets humans i aprovació de codis ètics en les organitzacions

CASOS DE TRANSFERÈNCIA AMB IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS 16 I 17. PAU I QUALITAT DE LES INSTITUCIONS

Tot seguit, presentem diversos exemples de transferència de sociologia relacionats amb els ODS 16 i 17, centrats en la pau i la qualitat de les institucions. Aquests casos s'han escollit mitjançant les respostes a l'enquesta i les entrevistes qualitatives dutes a terme durant l'estudi. La selecció s'ha fet amb l'objectiu de mostrar exemples concrets i no pretén ser un recull complet ni establir una classificació basada en l'impacte. A més, aquestes transferències solen ser impulsades per equips multidisciplinaris que inclouen sociòlegs, tot i que no siguin pròpiament de sociologia.

IVÀLUA duu una acció continuada d'avaluació de polítiques públiques aplicant metodologies i coneixements sociològics que permeten millorar les polítiques per tal que assoleixin l'impacte desitjat en la societat.

LA UAB IMPULSA LA RECERCA RESPONSABLE I INNOVADORA, amb la col·laboració de sociòlegs, a través de la formació en aquest àmbit a doctorands i directors de projectes.

ADMINISTRACIÓ OBERTA Les administracions públiques estan fent un llarg procés de digitalització per dotar de més transparència la seva gestió i oferir serveis més àgils i accessibles via telemàtica a la ciutadania. En aquest procés també hi contribueixen experts en sociologia.

EL GRUP ALTAVEU està format per uns trenta nois i noies d'entre 11 i 13 anys, procedents de tots els districtes de Barcelona, que treballen per donar a conèixer l'Agenda dels infants. Aquesta agenda recull 11 demandes principals i 115 propostes d'acció per millorar-ne el benestar, les quals sorgeixen a partir d'un procés de recerca amb un abast social i territorial ampli.

Aquest procediment de recerca i participació que va donar lloc a l'agenda, així com a la formació i l'acompanyament del Grup Altaveu, s'han enriquit amb la transferència de metodologies sociològiques.

LA XARXA D'ALCALDES I ALCALDESSES PER LA PAU DE CATALUNYA

treballa en la promoció de la cultura de pau per fer dels pobles i ciutats espais de llibertat, convivència i cohesió social.

PRESSUPOSTOS PARTICIPATIUS

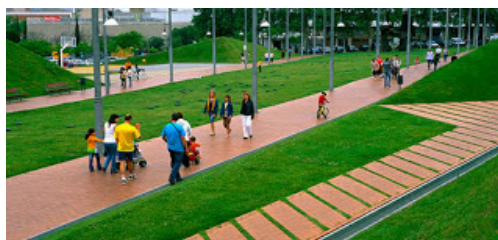
Els pressupostos participatius són un procés participatiu que porten a terme periòdicament centenars de municipis en els quals la població decideix el destí d'una part del pressupost municipal. La metodologia participativa que s'aplica conté una gran transferència de metodologies sociològiques i permeten donar al procés la màxima representativitat social i qualitat en les propostes finals.

BARÒMETRE D'OPINIÓ MUNICIPAL DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Observatori continuat d'àmbit municipal per conèixer proactivament les característiques sociològiques de la població, la seva opinió sobre la ciutat i la gestió municipal, i les seves preocupacions i demandes.

AQUESTA GUIA

és un exemple de transferència d'orientacions pràctiques a partir de l'experiència empírica. La guia conté orientacions per a les administracions locals per millorar els processos d'atorgament de subvencions i aconseguir que responguin a uns objectius compartits de transformació del territori i de les comunitats.

TRANSFERÈNCIA I IMPACTE EN ELS ODS 6, 7, 13, 14 I 15. MEDI AMBIENT

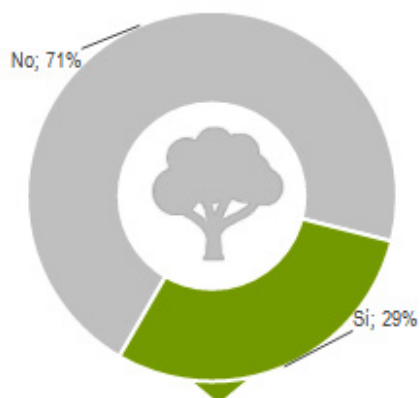

Els ODS 6, 7, 13, 14 i 15, tots relacionats amb la cura del medi ambient són, juntament amb l'urbanisme, aquells en què menys transferència s'està fent des de la sociologia, segons l'enquesta duta a terme.

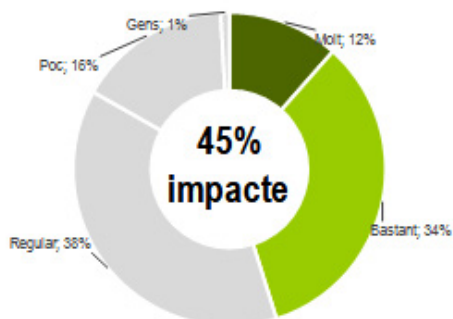
Les entrevistes en profunditat subratllen aquesta mateixa idea i destaquen que l'àmbit mediambiental està actualment poc treballat des de la sociologia, malgrat que sigui un condicionant de primer ordre de les condicions de vida i salut de les persones. En aquest àmbit, altres disciplines com la geografia i el medi ambient, però també la ciència política, hi estan incidint més.

La (poca) transferència que es fa des de la sociologia té un impacte que es valora com a moderat: un 45% dels sociòlegs que fan transferència dirigida als ODS de medi ambient valoren que assoleixen bastant o molt d'impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit del medi ambient? Objectius 6, 7, 13, 14, 15: Protecció del medi ambient i sostenibilitat dels recursos naturals.

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació als ODS 6, 7, 13, 14 i 15: Medi ambient

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en l'àmbit mediambiental es fa principalment a través de la participació en projectes de divulgació i sensibilització social. En menor grau, es desenvolupa en activitats de gestió, execució, planificació i assessorament de projectes. La implicació de la sociologia en la recerca sobre medi ambient és limitada, cosa que podria suggerir una connexió feble entre aquest àmbit i els estudis sobre comportament i hàbits humans.

La infografia següent mostra amb més detall els tipus de transferència de sociologia en el sector mediambiental, que combina les respostes a l'enquesta i les entrevistes fetes.

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

MENA DE TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS 6, 7, 13, 14, 15 SOBRE MEDI AMBIENT

Recerca i conceptualització

- Transició ecosocial, economia circular, justícia ambiental, petjada ecològica, canvi climàtic, ciutat sostenible
- Agroecologia i sobirania alimentària
- Models energètics, pobresa energètica, gestió de residus

Diagnòstics i definició de plans d'acció

- Planejament territorial
- Plans d'ambientalització per reduir l'impacte ambiental d'empreses, associacions, organitzacions i equipaments
- Auditories socioambientals d'empreses i organitzacions
- Plans d'implementació de l'Agenda 21 i, actualment, dels ODS 2030
- Plans de sostenibilitat en turisme i mobilitat
- Polítiques de gestió de l'aigua

Intervenció

- Dinamització de projectes agroecològics (mercats verds, comunitats d'horts urbans, etc.)
- Processos participatius en matèria ambiental

(introducció de sistemes de recollida porta a porta de residus, etc.)

- Apoderament energètic (cooperatives energètiques, assessorament sobre estalvi energètic i autoconsum)
- Xarxes de distribució i consum de productes ecològics i de proximitat
- Col·laboració amb associacions animalistes
- Projectes de moda sostenible, etc.

Sensibilització socioambiental

- Foment del reciclatge, la reducció de residus, l'estalvi energètic, la conservació de l'entorn, el reaprofitament d'aliments, etc.
- Activitats educatives en escoles
- Reivindicació per la conservació del territori, la renaturalització de les ciutats, la millora de la qualitat de l'aire, etc.
- Divulgació de la contribució d'empreses i organitzacions als ODS
- Docència sobre els ODS

IMPACTE

- Estalvi energètic i d'aigua dins de les llars. Més accessibilitat a l'energia per part de les persones amb pocs ingressos
- Reducció del malbaratament d'aliments
- Augment de les fraccions de reciclatge i reducció de l'ús de plàstics
- Pacificació de la via pública i reducció d'accidents de trànsit
- Augment de l'ús de la bicicleta
- Conservació del paisatge

CASOS DE TRANSFERÈNCIA AMB IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN ELS ODS 6, 7, 13, 14 I 15 SOBRE MEDI AMBIENT

A continuació es presenten alguns exemples de transferència de sociologia relacionats amb els ODS 6, 7, 13, 14 i 15, centrats en l'àmbit mediambiental. Els casos han estat identificats mitjançant les respostes de l'enquesta i les entrevistes qualitatives fetes com a part d'aquest estudi. La selecció té l'objectiu de mostrar alguns exemples representatius i no pretén ser un recull complet ni una classificació de les transferències segons el seu grau d'impacte. Aquestes transferències, en general, són promogudes per equips multidisciplinaris en què participen sociòlegs, tot i que no es limiten només a aquesta disciplina.

XARXA DE CUSTÒDIA DEL TERRITORI La Xarxa per a la Conservació de la Natura (XCN) és una entitat sense ànim de lucre de segon nivell formada per associacions, fundacions, administracions públiques, empreses, universitats i centres de recerca. Promou la conservació de la natura mitjançant la implicació social, sobretot a través de les entitats de custòdia i el voluntariat ambiental.

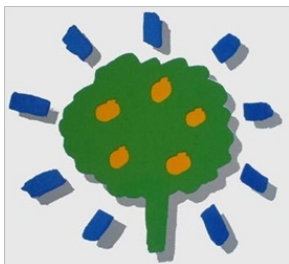

PROVISIÓ DE MENJADORS ESCOLARS DEL BAIX LLOBREGAT AMB PRODUCTES ECOLÒGICS DEL PARC AGRARI DEL BAIX LLOBREGAT

Iniciativa que promou un sistema agroalimentari sostenible, de proximitat i ecològic que uneix la producció primària del Parc Agrari amb el consum diari d'aliments en els menjadors escolars del Baix Llobregat.

PROGRAMA ESCOLES VERDES El programa Escoles Verdes dona suport a tots els centres educatius de Catalunya que volen innovar, incloure, avançar, sistematitzar i organitzar accions educatives que tinguin la finalitat d'afrontar, des de l'educació, els nous reptes i valors de la sostenibilitat.

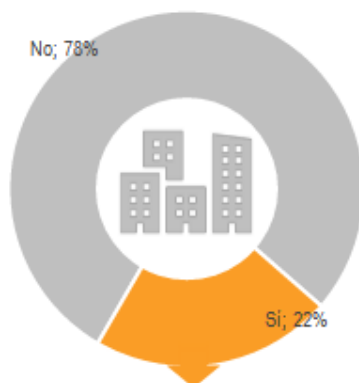
TRANSFERÈNCIA I IMPACTE EN L'ODS 11. CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES

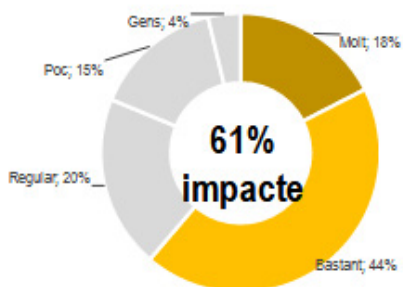
L'ODS 11 sobre ciutats i comunitats sostenibles és aquell en què menys transferència s'està fent des de la sociologia, segons l'enquesta. Així mateix, les entrevistes en profunditat ho constaten i destaquen que l'àmbit urbanístic no ha estat gaire treballat des de la sociologia, malgrat que sigui un condicionant significatiu de les condicions de vida. En aquest àmbit, altres disciplines com la geografia, l'arquitectura, però també la ciència política, actualment hi fan més èmfasi.

La poca transferència que es porta a terme des de la sociologia contrasta amb una elevada valoració de l'impacte aconseguit quan s'acaba materialitzant. Junta-ment amb l'educació, l'àmbit de l'urbanisme és aquell en què la transferència sociològica assoliria un major retorn en forma d'impacte social: un 61% dels sociòlegs que fan transferència es troba relacionada amb l'ODS 11, i valoren que assoleixen bastant o molt d'impacte.

Fas o has fet transferència sociològica en l'àmbit de l'urbanisme? Objectiu 11. Urbanisme inclusiu, segur, resiliència i sostenible

Quin impacte social diries que té la transferència que fas en relació al ODS 11: Urbanisme?

Font: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

La transferència en relació amb l'ODS 11, referent a les ciutats i comunitats sostenibles, es porta a terme principalment a través de la recerca, la planificació, l'assessorament, la divulgació i la docència. En canvi, la implicació en la gestió, execució de projectes i en el reforç de xarxes i aliances de cooperació és més limitada.

La infografia que es mostra a continuació ofereix una visió més detallada dels tipus de transferència que es duen a terme en l'àmbit de la sostenibilitat urbana, que combina tant les respostes de l'enquesta com les de les entrevistes.

ont: Enquesta sobre transferència i impacte de la sociologia (2020)

MENA DE TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'ODS 11. CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES

Recerca i conceptualització

- Estudis sobre desigualtat i segregació urbana
- Teorització del dret a la ciutat i justícia espacial, resiliència urbana i sostenibilitat urbana
- Urbanisme amb perspectiva de gènere
- Metodologia participativa aplicada a l'urbanisme

Disseny, seguiment i avaluació de projectes integrals d'intervenció

- POUM
- Plans de barris
- Plans locals d'habitatge
- Plans de mobilitat
- Plans de seguretat ciutadana
- Plans d'accessibilitat universal
- Plans d'espais verds
- Ciutats jugables
- Ciutats amigues de la gent gran
- Plans d'equipaments urbans

Estudis específics o sectorials

Exemples:

- Diagnòstics per a la creació de zones de vianants
- Diagnòstics sobre habitatge buit i ocupació irregular

- Diagnòstic d'usos de l'espai públic
- Diagnòstics de mobilitat

Dinamització de processos participatius en urbanisme

- Processos participatius per fer una planificació urbanística més democràtica
- Cocreació d'espais públics amb la ciutadania

IMPACTES

- Transformació global de barris amb segregació social i urbana
- Participació ciutadana més vinculant i amb propostes més fonamentades
- Optimització de la mobilitat urbana i interurbana en transport públic i vehicles no contaminants
- Construcció d'habitatge protegit i de dotació
- Eliminació de barreres arquitectòniques a les ciutats
- Creació d'espais urbans més adients per al joc, a la relació social i l'activitat física

CASOS DE TRANSFERÈNCIA AMB IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'ODS 11. CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES

Seguidament, es presenten alguns exemples de transferència de sociologia vinculats a l'ODS 11, que aborda la sostenibilitat de les ciutats i les comunitats. Aquests casos han estat identificats a partir de les respostes obtingudes a l'enquesta i les entrevistes qualitatives obtingudes en l'estudi. La selecció s'ha fet amb la finalitat d'oferir exemples representatius, però no té la voluntat d'incloure totes les transferències amb impacte ni de fer una comparativa entre els diferents nivells d'impacte. Així mateix, aquestes transferències són generalment impulsades per equips multidisciplinaris que compten amb la participació de sociòlegs, tot i que no es restringeixen només a aquesta disciplina.

PLANS DE BARRIS La llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen atenció especial ha originat, entre 2004 i 2020, multitud de projectes integrals urbanístics i socials per a la millora dels barris més degradats de moltes ciutats.

La creació, execució i avaluació d'aquests plans ha implicat una important transferència de coneixements i metodologies sociològiques. Els impactes d'aquests plans han estat notables i estan àmpliament documentats. A més, els plans de barris han

representat una gran oportunitat per a la sociologia de treballar de manera interdisciplinària, especialment en àmbits en què tradicionalment ha estat poc present, com ara l'urbanisme.

PLA DEL JOC A L'ESPAI PÚBLIC DE BARCELONA AMB HORIZÓ 2030 El Pla del joc a l'espai públic pretén passar d'una ciutat amb àrees de joc a una ciutat jugable, i l'objectiu és millorar i diversificar les oportunitats de joc a l'espai públic.

PLA DIRECTOR URBANÍSTIC METROPOLITÀ És l'instrument urbanístic que ordenarà el territori metropolità a les dècades vinents. Definirà les principals determinacions que donaran pas a la revisió del Pla General Metropolità (PGM), vigent des de fa més de 40 anys.

LLOGUEM! YES, WE RENT Projecte de l'Ajuntament de Mataró amb finançament europeu que innova en les formes d'accés a l'habitatge i que promou cooperatives de llogaters (no de propietaris).

ENQUESTES PERIÒDIQUES DE CONDICIONS DE VIDA, MOBILITAT, SEGURETAT I CONVIVÈNCIA Des de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona es fan periòdicament enquestes sobre condicions de vida, mobilitat, seguretat i convivència que serveixen de base per a l'elaboració de plans locals i supralocals en la regió metropolitana.

PROJECTE BARRIS I CRISI Estudis com Barris i Crisis, Barris i Innovació o Coproducció procomú recullen proves sobre iniciatives comunitàries als barris per fer front a situacions de crisi o de segregació: n'avaluen els impactes i duen a terme una transferència aplicada a projectes comunitaris i polítiques públiques.

LLARGAVISTA. OBSERVATORI DE L'HABITATGE COOPERATIU Projecte impulsat per Sostre Cívic, una entitat per al foment de l'habitatge cooperatiu, per observar l'estat i l'evolució de l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús arreu del país. Aquesta eina pretén consolidar i fer créixer l'habitatge cooperatiu com a model transformador i no especulatiu d'accés i tinença de l'habitatge.

LLARGAVISTA
Observatori de l'habitatge cooperatiu

CASOS DE TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA A CATALUNYA

L'enquesta semiestructurada feta a una mostra de 617 sociòlegs s'ha complementat amb 33 entrevistes extenses a professionals de la sociologia que poden documentar experiències de transferència amb impacte en algun dels ODS de l'Agenda 2030. La selecció de les entrevistes que es presenten a continuació són una petita mostra i en cap cas recullen tots els sociòlegs de Catalunya que tenen impacte social. Per tant, s'han dirigit a recollir aquestes experiències i també a obtenir reflexions sobre l'impacte de la disciplina a una escala més col·lectiva.

La selecció de les persones entrevistades combina diversitat d'ODS, àmbits professionals (universitat, administració pública, empresa privada i tercer sector), generacions i gènere. Així mateix, la selecció final sorgeix de dues vies: d'una banda, la mateixa enquesta, en què les persones enquestades podien deixar les seves dades de contacte. De l'altra, com que les respostes al qüestionari i els exemples d'impacte expressats permetien fer una selecció de casos a entrevistar, i amb el coneixement del mateix equip de recerca que ha conduït aquest estudi, s'ha pogut complementar la selecció de casos.

Teresa Crespo

Llicenciada en Història Contemporània per la Universitat de Barcelona i postgrau en Sociologia del Treball Social per la Universitat de Lovaina (Bèlgica). Docent a l'ESO i presidenta de l'ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social).

Raquel Moreno Moreno

Llicenciada en Sociologia i especialista en participació social. Cofundadora de l'empresa D-CAS (Col·lectiu d'Analistes Socials).

Lluís Recolons

Jesuïta, llicenciat en Filosofia i Lletres i màster en Sociologia per la Columbia University. Fundador de la Fundació Migra Studium i autor de nombrosos estudis i articles, especialment en l'àmbit de les migracions.

Blanca Deusdad

Llicenciada en Antropologia i doctora en Sociologia, docent a la Universitat Rovira i Virgili, especialitzada en antropologia cultural i en vellesa, dependència i aplicació de les noves TIC.

Pedro Gallo de Puelles

Doctor en Ciències Socials i de l'Administració per la London School of Economics and Political Science, expert en avaluació, sociologia i salut i impacte de la investigació.

David Lozano Arjona

Llicenciat en Sociologia. Especialista en sociologia aplicada i en investigació de mercats.

Eulàlia Solé

Sociòloga, escriptora i divulgadora sobre temàtiques relacionades amb el món del treball i la salut.

Miquel Àngel Alegre

Doctor en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Cap de projectes a la Fundació Jaume Bofill. Expert en educació en equitat i avaluació de polítiques públiques.

Ana Burgués Freitas

Doctora en Sociologia per la Universitat de Barcelona i docent en la mateixa institució. Experta en cooperativisme, inclusió social, multiculturalitat i educació en persones adultes.

Fidel Molina Luque

Catedràtic en Sociologia per la Universitat de Lleida i docent en la mateixa institució. Expert en educació, interculturalitat, relacions intergeneracionals i profiguració.

Paquita Sanvicén Torné

Llicenciada en Filologia Catalana i doctora en Sociologia per la Universitat de Lleida i Barcelona. Experta en educació i interculturalitat.

Helena Troiano i Gomà

Llicenciada i doctora en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Docent i experta en educació.

Jordi Vivancos

Llicenciat en Sociologia, docent de Sociologia de la Música a l'Escola Superior de Música de Catalunya i gestor cultural (director del Concurs Internacional de Música Maria Canals).

Emilia Aiello

Investigadora postdoctoral entre la Harvard Kennedy School i la Universitat Autònoma de Barcelona. Experta en desigualtats i la comunitat gitana amb perspectiva de gènere.

Maria Jerusalén Amador López

Investigadora Juan de la Cierva a la Universitat Autònoma de Barcelona. Experta en inclusió de veus de dones gitanes i la superació de les desigualtats d'aquest col·lectiu.

Anna Escobedo Caparros

Llicenciada en Econòmiques i Empresariales a la Universitat de Barcelona i doctora en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Docent a la Universitat de Barcelona i experta en família i cicles vitals.

Oriol Ríos González

Llicenciat en Sociologia i doctor per la Universitat de Barcelona. Professor d'educació a la Universitat Rovira i Virgili. Expert en educació, masculinitats i canvi social.

Lídia Puigvert Mallart

Professora de la Universitat de Barcelona i Affiliated Member, Centre for Community, Gender and Social Justice Institute of Criminology, University of Cambridge.

Cecilia Saíz García

Llicenciada en Sociologia i especialista en tècniques i estudis de mercat.

Ignasi Brunet Icart

Catedràtic de Sociologia per la Universitat Rovira i Virgili i docent en la mateixa universitat. Expert en anàlisi social i organitzatiu i gestió d'empreses.

Mari Carmen Casals García

Llicenciada en Sociologia, màster en Sociologia del Treball i organitzacions per la Universitat Paris Diderot i especialitzada en direcció d'empreses.

Oriol Homs i Ferret

Sociòleg investigador i assessor. Especialitzat en l'anàlisi de la formació professional i el mercat de treball.

Ivan Miró Acedo

Investigador en Economia Social i docent d'Història del Cooperativisme al postgrau d'Economia Cooperativa de la Universitat Autònoma de Barcelona. Membre de Coòpolis.

Gemma Bustamante i Javier Gómez

Llicenciats en Sociologia i gestors de polítiques culturals en un ajuntament.

Núria Claver López

Llicenciada en Sociologia per la Universitat de Barcelona. Cap d'oficina de projectes internacionals i especialista en assessorament de projectes internacionals.

Clelia Colombo Vilarrassa

Llicenciada en Sociologia, doctora en Ciències Polítiques per la Universitat Autònoma de Barcelona i professora adjunta en la mateixa institució. Especialista en innovació democràtica i participació ciutadana.

Victoria Miquel Martí

Sociòloga i doctora en Ciències Polítiques. Responsable de l'àrea de recerca i avaluació a l'AGAUR.

Daniel Tarragó

Sociòleg, professor associat de la Universitat Autònoma de Barcelona. Expert en administració pública, democràcia, gestió, innovació i planificació estratègica. Cofundador de Neòpolis.

Clàudia Vallvé Cid

Llicenciada en Dret i en Sociologia. Consultora i experta en tècniques d'investigació qualitatives en processos col·lectius de transformació.

Jordi Ayala

Llicenciat en Sociologia i enginyer industrial. Especialitzat en sostenibilitat i medi ambient, i en canvi i el conflicte.

Albert Terrones

Llicenciat en Ciències Polítiques i doctor en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Professor associat en la mateixa institució. Cap d'habitatge a l'Ajuntament de Mataró i especialista en gestió de projectes.

Josep Espluga Trenc

Doctor en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, docent en la mateixa institució i investigador a l'IGOP. Expert en salut, treball, territori i medi ambient, concretament conflictes socioambientals i polítiques agroecològiques.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA REDUCCIÓ DE LA POBRESA

TERESA CRESPO

Llicenciada en Història Contemporània per la Universitat de Barcelona i postgrau en Sociologia del Treball Social per la Universitat de Lovaina (Bèlgica). Docent a l'ESO i presidenta de l'ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social).

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Bé, jo diria que la sociologia sí que està present en l'administració pública, el sector privat i el tercer sector, especialment en aquest últim, que és el meu. El que passa és que molts cops fem servir eines o conceptes de la sociologia i no som gaire conscients que els estem emprant. És a dir, cada cop que analitzem, fem una reflexió de la realitat, etc., probablement estem fent ús de la sociologia. I jo sempre ho dic, sense aquesta reflexió prèvia no podem actuar o difícilment actuarem correctament.

Per tant, jo crec que hi és molt present. A més, darrerament cada cop és més present en la valoració de les dades; fins i tot se n'estan donant masses. Cal destriar aquelles que són bones i, sobretot, les que són explicatives de la realitat.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Crec que la sociologia té més pes en dimensions macroestructurals. És a dir, des dels parlaments, governs, etc., ja no es poden prendre decisions sense una anàlisi prèvia. En canvi, sobre l'àmbit microestructural no sempre es té en compte aquest estudi previ a l'acció, sobretot pel que fa als recursos de temps, disposició de personal tècnic, diners, etc.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir la reducció de desigualtats socials tal com promouen els ODS?

Crec que n'hi ha uns quants, te'n posaré tres que se me n'acudeixen ara.

Primer, del programa Lliures: fons econòmic i social amb el qual es dona suport econòmic, tècnic i comunitari a mitjà termini a projectes innovadors, emancipadors i transformadors que treballen a Catalunya. Aquest projecte sorgeix de la premissa que la pobresa i les desigualtats augmenten i, alhora, les administracions no acaben d'assumir-ne la responsabilitat.

La idea sorgeix d'una anàlisi sociològica de la realitat que capta els projectes que es poden finançar mitjançant una anàlisi comparativa de

models i cercant les dades d'aquells són efectius, reproduïbles i sostenibles. Aquí tindríem el primer exemple de transferència.

En segon lloc, des d'Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS), quan era a la vocalia de pobresa, s'han impulsat la creació d'informes socials temàtics que es nodreixen de dades, però també del coneixement que generen les més de 100 entitats que en formen part. Aquests informes solen tenir força difusió i, en alguns casos, han acabat en reunions amb governs. Un molt significatiu va ser el de la renda garantida del 2017. Vam acabar anant al parlament i reunint-nos amb el govern.

Un tercer exemple podria ser l'elaboració d'informes d'indicadors socials (dades secundàries, anàlisi, etc.) dirigits a les mateixes entitats d'ECAS per a dotar-les d'informació clau a l'hora de prendre decisions sobre els seus projectes o entitats.

Aquests informes es diuen INSOCAT i se'n fan de dues menes anualment: un de general i l'altre temàtic sobre àmbits acordats amb les entitats membres, i després, es fa difusió d'aquest informe a totes les entitats.

Sabries dir-nos si alguns d'aquests exemples han acabat derivant en millores en les condicions de vida de les persones? És a dir, hi ha hagut impacte?

En el primer cas, el projecte Lliures està finançant nou projectes socials que impacten en la realitat de les persones amb les quals treballen. Per posar alguns exemples: (1) projecte de cooperació juvenil en xarxa: els nois i les noies han creat una xarxa de recursos i idees d'autoajuda; (2) un projecte d'accés

a l'alimentació, comunitari i d'apoderament en què els membres aconseguen recursos i cuinen per a tothom i (3) una organització de dones que han creat un pis per acollir altres dones sense habitatge.

En el cas de l'informe de la renda garantida també s'hi troba una mostra d'impacte: el govern va acceptar algunes de les nostres mencions sobre la renda garantida. Per exemple: es va evitar que les persones perdessin el procés de tramitació de la renda garantida si trobaven una feina. El que passava abans és que amb la inestabilitat del mercat laboral, la feina que s'havia trobat —i que et feia perdre el procés de tramitació de la renda— es podia perdre en molt poc temps i això feia que la persona hagués de tornar a començar tota la tramitació.

Respecte als INSOCAT, no tinc dades de si arriben a establir canvis en programes o entitats concretes; ara bé, jo crec que la reflexió feta a través dels informes produeix petits canvis.

Coneixent la teva experiència, ens agradaria preguntar-te per la transferència en el camp de l'alimentació que pugui ajudar-nos a visibilitzar contribucions de la sociologia en l'ODS 2 sobre la fam zero:

Sí, diria que hi ha un informe que vam fer amb la Universitat Politècnica de Catalunya que es deia «Fam oculta a Catalunya», un obstacle en la igualtat d'oportunitats que va ser rellevant. Posava de manifest la pobresa alimentària a escala mundial i en relació amb els mercats, i feia èmfasi en la fam «oculta» relacionada amb la malnutrició. De fet, aquesta relació va ser l'aportació més important, de vegades produïda

pel tipus de projectes de cobertura d'accés a l'alimentació (bancs d'aliments, menjadors, etc.). També va ser un informe que va crear rebombori.

No sé si hi ha hagut un impacte directe, però suposo que va contribuir a visibilitzar aquest fenomen i al fet que ara s'estigui treballant de forma diferent.

Quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

En termes generals crec que el límit més gran és la tendència de la sociologia a quedar-se en l'acadèmia o allunyada de la realitat social. Cal implicar-se més i baixar la sociologia a la implementació, tot i que hem anat a millorant.

En el tercer sector, el límit és que hi ha manca d'aquesta perspectiva sociològica perquè és un sector que, tot i que millora, segueix sent de poca especialització en alguns aspectes i es tendeix a prioritzar la immediatesa i, en alguns casos, des d'una perspectiva assistencialista. Potenciar la presència de la sociologia permetria millorar les actuacions: definició adequada, prevenció de futurs problemes, etc.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Crec que el primer que hauria de fer la sociologia és informar adequadament (selecció de dades, explicacions, etc.) per poder conscienciar. En segon lloc, crec que ha d'ajudar a augmentar els compromisos socials. Per exemple, amb els ODS, la sociologia

hauria d'avaluar-ne el compromís i determinar si s'estan complint o no. En tercer lloc, i per últim, crec que cal seguir fent una sociologia de denúncia, però, a la vegada, constructiva, amb propostes.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LES POLÍTQUES SOCIALS

RAQUEL MORENO MORENO

Llicenciada en Sociologia i especialista en participació social. Cofundadora de l'empresa D-Cas.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Des del meu punt de vista hi ha transferència, sobretot, en les feines per a l'administració pública, especialment pel que fa a la planificació i avaluació de polítiques públiques. La sociologia és una eina molt útil per observar, analitzar i avaluar la realitat social, i dissenyar actuacions. Un exemple podria ser la concepció entorn l'envelliment actiu: tot aquest marc teòric sociològic ha acabat derivant en polítiques concretes, com les «ciutats amigues de les persones grans».

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia per aconseguir un desenvolupament sostenible tal com promouen els ODS?

En primer lloc, et parlaria dels pressupostos participatius que tenen a veure, sobretot, amb l'objectiu 16, relacionat amb la pau, la justícia i les institucions sòlides. Aquest projecte és un procés de democràcia directa pel qual la ciutadania decideix, de forma vinculant, com invertir part del pressupost municipal. Per tant, poden acabar impactant en diversos àmbits dels ODS, segons on es destini la inversió. La transferència sociològica en aquests processos rau en la metodologia de la participació ciutadana.

Per exemple, en el pressupost participatiu d'Esplugues de Llobregat, en què hem col·laborat des de fa anys, es fa força èmfasi en la reducció de les desigualtats en la participació ciutadana, el qual fa un procés democràtic més representatiu. Aquí hi ha una transferència de coneixements en relació amb les desigualtats socials i com poden afectar les possibilitats de participació. En aquests processos ens focalitzem a detectar quins són els col·lectius que tenen més dificultats d'accés en la participació ciutadana per motius competencials, de desconeixement de la llengua, distància en la cultura participativa, edat, etc. Posteriorment, desenvolupem actuacions concretes per apropar-nos-hi i facilitar-ne la participació, sigui amb sessions d'acompanyament a centres de persones grans, centres de treball i residències de persones amb discapacitat intel·lectual, classes per a persones nouvingudes, escoles d'adults, instituts, etc. Aquesta perspectiva ha estat premiada per l'OIDP com a bona pràctica d'inclusió.

En segon lloc, un altre projecte rellevant de transferència de la sociologia serien les estratègies antirumors (EAR) desenvolupades a Catalunya i a tot l'Estat que tenen a veure amb la convivència i la igualtat. És una política dirigida a pal·liar els estereotips, prejudicis i rumors com una forma de contribuir a la inclusió i la convivència.

La més coneguda és l'estratègia contra el racisme, però també podem parlar de la rumorologia entorn d'un barri, una escola, etc. Des d'un vessant molt micro, es tracta d'endegar una xarxa d'agents socials locals, més enllà de l'administració, que treballin per combatre la rumorologia pejorativa sobre col·lectius discriminats amb una estratègia basada en la interacció positiva. En cada municipi els col·lectius diana poden ser diferents, i es poden definir segons els resultats d'una diagnosi prèvia per identificar els rumors amb més incidència, o també segons les prioritats dels agents participants en l'estratègia.

Si ens centrem en la rumorologia en la diversitat cultural, hi ha tota una transferència sociològica de coneixements sobre interculturalitat, la teoria del canvi, les bases dels prejudicis i dels rumors, i també metodològica pel que fa a la dinamització d'agents socials.

En tercer lloc, en un àmbit molt diferent, destacaria els projectes d'actuació municipal d'habitatge (PAMH). Aquests són projectes en què hi ha una planificació d'actuacions locals en habitatge a mitjà termini. Són projectes molt interdisciplinaris perquè treballem amb arquitectes, urbanistes, juristes, etc. Des de la sociologia fem una transferència de coneixements de necessitats socials d'habitatge (per etapes vitals, canvis demogràfics, situació econòmica, etc.)

i, a més, tota una planificació de la gestió del pla: seguiment, indicadors d'avaluació, etc.

Sobre aquests exemples de transferència, hi ha impactes concrets? Hi ha millores en condicions de vida o oportunitats per a les persones?

Sí, no sempre tangibles, però crec que sí. Per al primer cas dels pressupostos participatius diria que hi ha dos tipus d'impacte. D'una banda, (1) la implementació de les actuacions guanyadores del procés. Poso exemples del municipi del qual parlàvem (Esplugues de Llobregat): superació de barreres arquitectòniques, millora de l'accessibilitat universal; creació d'espais que cobreixen necessitats de la població com és la creació d'un espai de coworking, etc.

De l'altra, (2) hi ha un impacte més implícit del mateix procés, que seria el desenvolupament de la cultura participativa en la població i el reforç de la relació i coneixement entre la ciutadania i l'administració. En el cas dels PAMH l'impacte pot ser prou directe: creació d'habitatge per a gent jove o gent gran, creació de borses d'habitatge, etc. Tot i això, són processos llargs i no sempre segueixo l'evolució que hi ha hagut en els municipis.

En el cas de les EAR és molt complicat calcular-ne l'impacte. En dos sentits: primer, metodològicament. M'explico, es tracta de mesurar (1) com de perjudiciosa és una població; (2) si hi ha hagut un canvi després d'engegar una EAR; i (3) quina part d'aquest canvi es deu a l'EAR i quin a altres factors. Per tant, és un procés complicat d'avaluar. En segon lloc, el mateix impacte de les EAR és, per se, molt difícil: es tracta de generar canvis en estructures mentals tan

arrelades que és molt costós de canviar i, a la vegada, molt fàcil de fer passos enrere per esdeveniments que escapen a la nostra acció.

De totes maneres, vam fer un experiment d'avaluació fa uns anys amb l'estratègia antirumors de Barcelona, en què fèiem una avaluació de l'impacte d'una EAR en una escola d'adults i tractàvem de mesurar els nivells de rumorologia abans i després de la intervenció en aquest centre. Per poder mesurar l'impacte, van prendre com a referència dos grups classe. En un d'ells es van dur a terme accions de sensibilització i l'altre, com a grup control, va quedar al marge de la intervenció. Després vam mesurar els canvis en tots dos grups.

Durant el temps d'intervenció hi va haver un atemptat; per tant, què va passar? Doncs que aquest atemptat va impactar més que l'EAR: en els dos grups (experiment i control) va augmentar el nivell de prejudicis i racisme. Ara bé, en el grup amb intervenció EAR va augmentar menys. Per tant, potser vam esmortir l'impacte de l'atac.

Coneixent la teva experiència, m'agradaria preguntar-te per la transferència en el camp de l'alimentació per visibilitzar contribucions de la sociologia en l'ODS 2 sobre la fam zero:

Sí, des de la consultora donem suport a l'administració, en aquest cas a la Diputació de Barcelona, al desenvolupament de les estratègies pel dret a l'alimentació.

Aquí hi ha tot un corrent conceptual d'allò que és el dret a l'alimentació que va més enllà de la ingesta de calories, és a dir, des d'una perspectiva prou sociològica (accés, adequació, sostenibilitat, participació).

On nosaltres fem una transferència de coneixement i metodologia més directa és en l'anàlisi de l'exclusió a aquest dret segons edat, sexe, cultura, etc. en cada municipi. És a dir, fem una anàlisi local de les necessitats de la ciutadania per garantir aquest dret a l'alimentació.

Per il·lustrar-ho: hi ha territoris que són deserts alimentaris (amb manca de producció i comerços d'aliments), i això afecta especialment les persones grans que no poden accedir a la compra o també a certes famílies amb menor capacitat adquisitiva que no accedeixen a una alimentació adequada. A partir d'aquesta anàlisi planifiquem actuacions que poden tenir impactes rellevants.

Per exemple, recordo municipis en què hem dissenyat polítiques que poden generar impacte en la millora de les condicions de vida de la gent gran: creació d'un servei de venda a domicili de producte fresc, creació d'un pla d'ocupació que gestiona el repartiment del mercat municipal a persones grans, gestió de l'hort municipal i minves dels supermercats, etc. Ara bé, no et puc assegurar que aquestes polítiques s'hagin aplicat. Això depèn de cada ajuntament.

En segon terme, en aquesta perspectiva del dret a l'alimentació hem donat suport metodològic a la diversificació dels serveis d'alimentació locals per fer-los més diversos i menys centrats en prestacions assistencialistes que no ajuden a sortir del cicle de vulnerabilitats en què molts cops estan els usuaris d'aquests serveis. En aquest sentit, hem contribuït a establir la política de la targeta moneder en els mateixos bancs d'alimentació en detriment de la recollida, que a més sol ser d'un tipus d'aliments molt calòrics, poc frescos, etc.

Per tant, del que es tracta és d'augmentar l'autonomia de la persona per apoderar-la, no estigmatitzar-la i millorar les seves condicions a l'alimentació. L'impacte és considerable pel que fa al benestar: autoestima, capacitat de tria, adequació per accés a producte fresc. A més, impacta en altres aspectes: promoció del comerç local, millora de la salut i menor despesa sanitària, etc.

Són projectes molt micro pel que fa a la quantitat de persones, però de canvis molt integrals. Aquest projecte té actualment prou èxit i està impactant en molts municipis. Fa poc vam fer una mena d'avaluació amb la Diputació de Barcelona i l'ús de la targeta moneder en cinc anys ha augmentat considerablement.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA DEMOGRAFIA I LES MIGRACIONS

LLUÍS RECOLONS ARQUER

Llicenciat en Filosofia i Lletres per la Universitat de Barcelona, en Teologia per la facultat de Sant Cugat del Vallès i en Ciències Econòmiques i Socials per Deusto. Màster en Sociologia per la University of Columbia. Especialista en demografia i migracions. Cofundador de Migra Studium.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que sí. La sociologia fa un apropament a la realitat que aporta constatacions rellevants i indicis que ajuden a saber cap a on cal avançar. A Catalunya, es dedica sobretot a fer diagnòstics i anàlisis de situacions, com per exemple en l'àmbit migratori. Ara bé, aquestes constatacions que aporta la sociologia

sovint topen amb oposicions importants: afirmacions basades en estereotips o poc rigoroses que es presenten embolcallades amb un cert vernís sociològic.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

No estic gaire segur d'aquesta resposta, la veritat, però potser àmbits com la salut, l'educació... o també en la constatació i visibilització real de les diverses formes de pobresa. En clau dels ODS, i des de la meua experiència a Migra Studium, et parlaria de l'erradicació de la pobresa i la reducció de les desigualtats. Ara bé, ens trobem amb barreres molt importants per fer efectiva aquesta transferència o impacte, com ara els interessos de grans multinacionals.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per promoure un desenvolupament sostenible?

Començaré per exemples que no són pròpiament de la sociologia, sinó més aviat de les ciències socials en general i, fins i tot, de persones que no estan relacionades amb l'acadèmia, però que han fet sociologia de forma més o menys explícita.

Primer, destacaria la tesi doctoral de l'Anna Cabré «La reproducció de las generaciones catalanas 1856-1960» i, en segon lloc, ressaltaria la figura de Paco Candel amb el llibre *Els altres Catalans*, que va ser un estudi periodístic i sociològic amb una gran transcendència social.

En el cas de Paco Candel, parlem d'una figura popular i autodidacta que va crear un cos de coneixe-

ment sociològic sobre la immigració a Catalunya mitjançant entrevistes i observació, que va ser molt rellevant. Aquest coneixement va arribar a traspassar els cercles socials i va impactar en la manera com es percebia l'immigrant; per tant, cal reivindicar aquestes figures. Candel va acabar sent reconegut, però hi ha moltes persones amb aquests perfils que en queden al marge i no se'ls coneix prou.

Finalment, destacaria una contribució important en l'àmbit de la delinqüència, específicament pel que fa als grups socials, ja marginats prèviament al fet delictiu. En aquest sentit, va tenir una gran importància l'estudi de Lluís Ventosa, en què vaig col·laborar, i en què es va introduir el concepte de dissocialitat: vincle social defectuós o desequilibrat amb la societat o el sistema que explica aquest tipus de delinqüència.

Més concretament, pel que fa a la teva experiència, quins exemples de transferència o impacte de la sociologia destacades?

Abans de parlar sobre la meua trajectòria, crec que és especialment rellevant destacar sociòlegs i altres professionals que m'han marcat, influït o que em semblen especialment significatius per les lectures, les col·laboracions, la docència, etc. Voldria esmentar figures com Berger, Merton o Weber, així com altres com Miguel Pajares, Aurelio Díaz, Adriana Kaplan o la mateixa Anna Cabré.

Al llarg de la meua trajectòria m'he dedicat a diversos àmbits, i especialment, en els estudis de teologia i població. En aquest segon àmbit, he treballat concretament en demografia i migracions.

Per ser més específic, en el camp de la religió, voldria esmentar una primera enquesta general en què vaig col·laborar. Era una enquesta general sobre població, política, mitjans de comunicació, economia, religió, etc. que es va promoure després del Concili Vaticà II per conèixer la situació de la comunitat de Jesús al món.

M'agrada destacar-la per dos motius: (1) d'una banda, és una primera enquesta general del que després van ser els informes FOESSA. D'altra banda, va aportar dades molt rellevants sobre la secularització. En el cas d'Espanya ens va ajudar a conèixer l'estat de secularització del país que es relacionava amb l'associació que es feia religió-nacionalcatolicisme i va permetre saber cap a on volia anar la comunitat religiosa.

En segon lloc, a partir d'aquests d'aquesta primera enquesta general —en què vaig ser el referent a Catalunya—, vaig acabar publicant un estudi sobre població catalana «La població a Catalunya: distribució territorial i evolució». D'aquest estudi destacaria la recopilació general demogràfica de la població catalana i l'organització de la informació territorial: no només eren en clau provincial o per comarques, sinó que era per àrees de concentració de població (AMB, etc.).

També et puc parlar del treball que he fet entorn les migracions. Per començar, hi ha tota una feina d'investigació i de divulgació —i docència— sobre la migració: situació, nacionalitat, processos de dol migratori, etc., la qual està especialment enfocada a trencar la visió i relació de l'immigrant basada en la diferència i, fins i tot, en la «por». Un altre espai de reflexió que he treballat en aquest camp ha estat el de la salut i la migració. En aquest cas, una aportació

rellevant de Joseba Achotegui, un company psiquiatre del Grup d'Assistència Sanitària a Immigrants i Refugiats (GASIR) del qual formo part, és el concepte de la síndrome d'Ulisses, que explica un tipus de patologia mental concreta en els migrants explicada per situacions extremes, molts cops relacionades amb el dol migratori.

Així mateix, també vull posar de manifest la feina que fa Migra Studium, del qual soc cofundador. Aquí hi ha tota una feina de col·laboració amb les persones migrants, amb papers o no: servei jurídic, formació, visites als CIE, espais interreligiosos, etc. A la vegada, també hi ha una part d'investigació en què treballo amb altres companys, que és un grup de reflexió sobre les migracions i en què fem informes o escrits temàtics sobre la regularització, la nacionalitat, el treball, els CIE, etc.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Reitero el problema de les multinacionals. Les que manegen tant de poder —econòmic, en els mitjans de comunicació, etc.—, molt més que alguns estats, estan frenant la constatació i, sobretot, l'afrontament de realitats que hem de revertir per a un desenvolupament sostenible.

Per posar alguns d'exemples: d'una banda, hi ha la destrossa del sector pesquer en zones de l'Àfrica per la navegació de grans vaixells de multinacionals; d'altra banda, trobem les conseqüències del canvi climàtic, per exemple, en migracions a causa de la desertització. Cal tenir en compte que aquests fluxos

de població o d'altres ja no podran tornar o anar al punt d'origen i augmentarem la densitat de població en grans urbs. Això ho explica molt bé Miguel Pajares a Refugiados climáticos. Un gran reto del siglo XXI.

Aquests dos exemples constaten realitats que no s'afronten pel poder de les multinacionals i això atura el desenvolupament sostenible, des de la sociologia o des de qualsevol altra àrea.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Per començar, caldria trobar el desllorigador que permetés trencar els estereotips i prejudicis de les persones, és a dir, trencar aquesta visió de l'altre basada en la diferència i la por. Així mateix, pensant en el món professional, caldria recuperar temps dels interventors per a la reflexió, pensar, llegir... i ser capaços de crear teories de rang intermedi, seguint la idea de Robert Merton.

Finalment, sortint del marc de la pregunta, et diria que des de la sociologia o des de qualsevol àrea hauríem de fer una política bàsica d'accés a l'habitatge —o, millor, al treball— que posi les bases per permetre un desenvolupament sostenible o, simplement, el desenvolupament de les persones. Com diuen els anglesos, housing first. Si no partim d'aquesta base de garantir el fet fonamental, és difícil construir res.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'ACCESSIBILITAT A LA SALUT I EL BENESTAR

BLANCA DEUSDAD

Llicenciada en Antropologia i doctora en Sociologia, docent a la Universitat Rovira i Virgili, especialitzada en antropologia cultural i en vellesa, dependència i aplicació de les noves TIC.

Com resumiries la teva trajectòria professional?

Com a prèvia et diria que no em considero acèrrima a cap disciplina de forma plena. Et diria que treballo a cavall entre la sociologia, l'antropologia, el treball social i, en general, en les ciències socials.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

No sé si tinc prou dades. Et parlaria d'una certa intuïció amb perspectiva i et diria que no veig que hagi tingut molta transferència o impacte. Per posar

tres exemples: (1) un de molt recent, on hem estat els sociòlegs en la crisi de la covid-19? No ha estat només una crisi sanitària, hi ha hagut una crisi social i econòmica molt important. Per exemple, pel que fa a les conseqüències del confinament, no tinc la sensació que s'hagi donat gaire veu a les ciències socials. O pel que fa a les restriccions de mobilitat de les persones discapacitades o grans que viuen en residències i no han pogut sortir, i els seus drets? La seva salut mental? Cal guia social, cal complementar perspectives, en aquest cas amb els epidemiòlegs.

(2) D'altra banda, en el tema de la digitalització, on som les ciències socials? La digitalització cal dotar-la de perspectiva social, cal saber què volem de la tecnologia. La tecnologia ha d'estar al servei de la societat, ser inclusiva. Nosaltres hem de decidir què volem fer amb totes les seves possibilitats i no a l'inrevés.

Per últim, (3) en el disseny de les aules d'acollida, per què no hi van ser els perfils d'antropologia o sociologia? Només es va dissenyar des de la perspectiva de la llengua, des del professorat de català.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte fet des de la sociologia per promoure els ODS i, específicament, pel que fa a la salut i el benestar o les desigualtats?

En general, a escala temàtica, et diria que en àmbits com la cura, l'educació o el treball tenim certa rellevància. A més a més, en processos diagnòstics de barri, de municipi o en la participació ciutadana també hi tenim pes.

Pel que fa a salut i benestar, com a mínim, jo treballo, sobretot, amb gent gran i cures. Em sembla interessant explicar un projecte europeu rellevant de la URV que coordino en el marc del programa Horitzó 2020: SOCATEL. Es tracta d'una plataforma de cocreació digital de serveis d'atenció i cura de llarga durada per a persones grans. La particularitat i la transferència més sociològica (o antropològica), més enllà dels coneixements teòrics —edatisme, envelliment, cocreació, etc.—, rau en (1) la incorporació dels mateixos usuaris (famílies, gent gran) i la resta de grups d'interès (empreses, centres de coneixement, administració pública) en el procés de creació dels serveis per tal d'augmentar l'efectivitat i adequació dels serveis; i (2) en fer la plataforma més accessible, és a dir, més amena i inclusiva.

De moment, la plataforma no està en obert, però el projecte té prou èxit, ja que hem aconseguit un twinning (mentoria, rèplica) tant de la plataforma com de l'ús finançat per un altre projecte europeu, DigitalHealthEurope. És a dir, replicaran el SOCATEL a la regió del Vènet (Treviso).

A més a més, tant de la recerca prèvia com de la plataforma n'hem fet molta difusió a través de congressos, vídeos de ciència en un minut, etc.

Des del projecte SOCATEL, prèviament a la covid-19, estàvem creant una aplicació per evitar l'aïllament social de les persones grans amb una eina que els facilités el transport i la informació per poder accedir a esdeveniments del barri, culturals, comunitaris. Actualment, l'aplicació està en fase de convalidació per la banda de la part interessada. Aquí hi ha una transferència de perspectiva sociològica de les

múltiples desigualtats de la gent gran en l'accés a la vida social i cultural.

El nivell d'impacte caldrà veure'l més endavant, quan es posin en marxa les plataformes i aplicacions en obert (descàrregues, ús, etc.).

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la millora de la salut i benestar?

Crec que destacaria altres projectes que no venen derivats de la sociologia estrictament, sinó d'altres disciplines com l'antropologia, però que hi tenen a veure. Se m'acudeixen dos projectes d'intervenció molt interessants. Un és el de Ràdio Nikosia: un col·lectiu i una associació formada per persones amb itineraris medicalitzats de patiment i sense que formen espais i actuacions de cura mútua i sensibilització entorn la salut mental. Un dels projectes centrals és la seva ràdio i els poemes. El segon projecte és la Colla Cuidadora, un col·lectiu de l'Esquerra de l'Eixample de cuidadors que es troben i comparteixen angoixes, dubtes, alegries, etc. amb acompanyament professional, de manera que puguin crear una xarxa social i suport mutu.

En el cas de la sociologia, pròpiament, destacaria projectes educatius en els quals no he estat i no puc explicar especialment, però, per exemple, són molt bons exemples les comunitats d'aprenentatge que s'han aplicat a escoles guetitzades i han passat a ser escoles d'èxit.

D'altra banda, quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

En general, crec que es tracta de guanyar més pes en el debat públic i en la presa de decisions polítiques: figures d'assessorament, òrgans de presa de decisions, etc.

Per guanyar més pes diria que hi ha dues claus: primer, fer servir formes de llenguatge clares i eficients (economitzant l'argot i orientant-nos a les recomanacions d'acció) per poder transferir coneixements que siguin escoltats i entesos als mitjans de comunicació. Segon, hem de ser proactius per fer-nos lloc, buscar els àmbits en què hem d'estar presents, en què tenim evidències i picar portes, per exemple a través de les associacions de sociologia.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

De la majoria ja n'hem parlat, salut i benestar. En un àmbit més temàtic, diria que cal posar especial èmfasi a estar presents en la digitalització incorporant el vessant social: desigualtats, pobresa, poblacions vulnerables, ètica, etc.

Per últim, ho reitero: (1) fer-nos presents en els mitjans de comunicació i el debat públic; i (2) orientar la transferència a les recomanacions d'acció. En definitiva, es tracta de ser a prop dels legisladors.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA SALUT I EL BENESTAR

PEDRO GALLO DE PUELLES

Doctor per la London School of Economics, expert en avaluació de polítiques sanitàries i sociologia de la salut.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que no coneixem bé l'impacte de la recerca que fem. Primer, perquè és difícil fer la traçabilitat de l'impacte de la recerca i, segon, perquè no tenim prou costum d'avaluar. Per tant, aquesta manca de cultura avaluativa, fins i tot, de les nostres pròpies accions, fa que no sapiguem exactament quin impacte tenim ni en quines àrees. La meva sensació pot ser pessimista i la realitat pot ser una altra; i és per això que necessitem evidències.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Jo crec que l'àmbit en què la sociologia té més transferència i possiblement també impacte és en els drets de les persones, és a dir, en fer sensibilització o recomanacions d'acció als polítics perquè transformin la societat mitjançant lleis que, per exemple, protegeixin drets individuals i col·lectius (gènere, col·lectius especials com la infància, persones amb dependència, etc.). Crec que és on s'ha fet més camí des de la sociologia, en reconèixer i fer visible la diversitat, i fer veure la complexitat de la convivència per a protegir-la amb drets. Crec que en aquest sentit cal destacar la feina en igualtat de gènere o en la reducció de les desigualtats en què s'ha fet molta sensibilització.

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per aconseguir una millor salut i benestar tal com promouen els ODS?

Us posaré tres exemples en els quals vaig col·laborar. Primer, un estudi recent, EMAPS II, finançat per EIT-HEALTH. Vam crear una eina/guia perquè les empreses puguin conèixer com accedir millor al mercat farmacèutic i de productes sanitaris de diferents països europeus. L'eina consisteix en informació estructurada i actualitzada sobre polítiques, actors, lleis, requeriments i processos en diferents països, de manera que faciliti l'entrada de petites i mitjanes empreses a aquests mercats.

Un segon exemple, que ja té uns anys, però que continua vigent, és un model de retribució variable

pel personal de l'Institut Català de la Salut en què van participar els mateixos professionals. Aquí vam aplicar instruments de la teoria de les organitzacions, i vam establir objectius i incentius professionals.

En tercer lloc, vam fer el primer estudi a l'Estat sobre l'avaluació cost-efectivitat del programa PADES a Catalunya i vam mostrar els seus avantatges envers altres programes de cures pal·liatives. Són tres exemples que van generar canvis allà on es van aplicar. N'hi ha molts més, és clar.

Diries que aquests estudis i projectes han tingut o tenen impacte?

Concretament, en el cas de l'eina per a petites i mitjanes empreses els fruits es veuran ben aviat i, en efecte, creiem que pot arribar a ajudar molt a aquestes pimes a entrar en els mercats.

En el cas del model retributiu, els impactes a curt termini es van publicar en revistes científiques, però també sabem que van implicar un estalvi important en la factura de farmàcia del país a causa d'una millor prescripció mèdica.

En el cas del PADES, va ser un estudi molt citat i també aplicat com a programa de cures pal·liatives que ja havia mostrat que era efectiu, però amb l'estudi se'n va conèixer l'impacte en costos.

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la millora de la salut i benestar?

Sí. Aquest que explicaré li tinc una especial estima. Es tracta d'uns tres articles que vam publicar a Health

Policy sobre l'efecte de les retallades en la sanitat i sobre els efectes que va tenir l'accés restringit a la sanitat per part d'immigrants sense documentació. Els articles van tenir força impacte (entre altres, citacions del Banc Mundial) i pensem, o millor, volem pensar, que les evidències van contribuir també al fet que el nou govern canviés la norma i reforcés la idea de sanitat universal.

Un altre exemple és un estudi recent sobre adolescència, estils de vida i percepció de riscos en la salut finançat pel Centre Reina Sofia: «Millenials ante la adversidad». L'estudi recull proves rellevants per elaborar polítiques públiques adreçades a millorar la salut dels joves en temes com l'alimentació, les pràctiques sexuals o el tabac. D'aquest, encara no en sabem l'impacte real, però em permet comentar un parell d'aspectes que crec que són importants per generar impacte des de la recerca: primer, que la recerca s'adreci a una necessitat real de la societat, i, en segon lloc, que fem participar els beneficiaris o actors en el procés.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuais, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Primer, aquesta manca de cultura avaluativa sobre la necessitat d'avaluar l'impacte del que fem. En segon lloc, el desconeixement sobre els mètodes de transferència de coneixement en la nostra disciplina: com fer arribar millor els nostres resultats allà on siguin útils. I, en tercer lloc, un coneixement més elevat del

context professional en què s'han d'aplicar els resultats de la recerca: quins actors són els interessats en conèixer les investigacions, quins són els processos i temps de la decisió...

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Diria que hi ha dos factors principals. D'una banda, hi ha la necessitat d'augmentar la formació professionalitzada a les universitats i insistir en la importància de dominar les metodologies i tècniques de recerca social, tant amb mètodes quantitatius com qualitatius i mixtos. D'altra banda, insisteixo en la necessitat de crear entorns push-pull en què els productors de recerca i els usuaris dels seus resultats (polítics, empreses, famílies, etc.) apropin posicions, és a dir, apropar l'agenda científica a l'agenda política (necessitats, demandes, etc.).

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA REDUCCIÓ DE DESIGUALTATS I EL BENESTAR

DAVID LOZANO ARJONA

Llicenciat en Sociologia.
Especialista en sociologia aplicada i en investigació de mercats.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo diria que és el que intentem fer, però hi ha ineficiència entre el que t'ensenyen a la carrera i el mercat laboral: es pot aplicar la metodologia i la perspectiva, però els tempos, en aquest cas de la consultoria, no t'ho permeten fer amb la precisió que caldria. Sí que en algun projecte concret aconseguim fer un procediment complet de recerca sociològica, però en moltes ocasions arribem a mig camí del procés.

Des d'una valoració més general diria que hi som poc. Tinc la sensació que encara no s'ha donat prou visibilitat a la disciplina en relació amb el que podem fer i que tenim molt més terreny per transferir. Encara hi ha molt imaginari del sociòleg com a teòric i no es visibilitza el nostre vessant interventor.

Pel que pots observar des del teu exercici professional, en quins àmbits creus que la sociologia està aconseguint un major impacte o transferència?

Crec que som molt presents en qüestió de reducció de desigualtats, pobresa i educació. A més, cada cop més, les polítiques públiques es fan des d'una perspectiva participativa que ens dona espais als sociòlegs: el mètode sociològic implica aquesta escolta a la ciutadania i, per tant, hi tenim molt a dir. Ara bé, la sociologia és una «ciència» que té molts cosins germans que estan molt més especialitzats i, per tant, se'ls reconeix més.

Pel que fa als tipus de sectors, diria que en l'administració pública i en el tercer sector hi som més presents, sigui com a col·laboradors externs o com a treballadors. Ara bé, en el tercer sector ens trobem més en grans entitats; en les petites es tendeix a l'intervencionisme perquè no hi ha un bon balanç de costos i beneficis en fer recerca. En l'àmbit privat crec que hi som menys, excepte en els espais més especialitzats: centres d'estudi d'opinió, estudis de mercat, etc.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir la reducció de desigualtats socials o un major benestar tal com promouen els ODS?

Et posaré un parell d'exemples sobre la reducció de desigualtats o, més aviat, el benestar de les persones discapacitades. Des de la consultoria hem fet diversos plans o estudis de detecció de necessitats d'aquest col·lectiu.

En primer lloc, la diagnosi de la situació dels discapacitats de Sabadell. Aquesta detecció es fa d'acord amb un procés metodològic especialment sociològic (recollida i anàlisi de dades, implementació de tècniques quantitatives i qualitatives, etc.), a més del coneixement teòric que es transfereix a l'hora d'analitzar aquesta informació. Són especialment rellevants les enquestes i entrevistes amb el personal referent dels serveis a la discapacitat o amb les mateixes persones discapacitades.

Amb tota aquesta informació es detecten tota una sèrie de reptes a abordar que defineixen les polítiques públiques a elaborar en els anys vinents.

A escala d'impacte no tenim resultats perquè no hem avançat en la fase del pla d'acció, però la diagnosi hauria d'implicar derivades. Ara bé, hi ha un producte de la diagnosi que tot i no ser impacte podria ser interessant. Es tracta d'una «eina», un mapa de recursos geolocalitzats per a persones amb discapacitats. En termes d'impacte podria ser una eina que augmenta les oportunitats de les persones de trobar i aprofitar els recursos disponibles.

En segon lloc, i amb una transferència metodològica semblant, et parlaria d'un altre pla per a discapacitats

que està en una fase més avançada: el pla d'acció. En definitiva, el disseny i planificació executiva de les actuacions a desenvolupar en els anys vinents. En aquest cas es tracta del municipi de Sant Cugat del Vallès.

En aquest cas s'han dissenyat polítiques públiques que podrien impactar positivament en les condicions de vida i oportunitats de les persones, com la municipalització del programa Respir, d'acompanyament a cuidadors, polítiques d'habitatge, mitjançant l'assignació d'un percentatge d'HPO a persones amb discapacitat, etc., però tampoc estem en una fase executiva que em permeti assegurar aquest impacte.

Per últim, et parlaria d'un projecte de recerca que té derivades d'implementació que són molt interessants. Des de la consultoria, en què hi han col·laborat sociòlegs, es treballa en una recerca sobre els cuidadors no professionals de persones dependents des del 2009 a través del Ministeri i, per tant, estatalment.

El 2009 es va fer un estudi que, entre d'altres, va derivar en (1) tot un marc teòric important sobre les dimensions que afecten la qualitat de vida dels cuidadors no professionals i (2) en una enquesta d'unes seixanta preguntes que incloïa tots aquests indicadors de qualitat de vida. D'aquest estudi es fan anualment revisions i recerques més temàtiques en què fem servir aquest qüestionari i els resultats i conclusions els transferim al departament de formació de la fundació.

Això es tradueix en formacions a cuidadors no professionals que beuen de la investigació i, per tant, la revisem constantment adequant-la a les necessitats d'aquestes persones.

Creus que aquesta transferència té impacte? És a dir, les persones que reben aquesta formació milloren les seves condicions de vida?

Sí, clarament. Potser impactem en poques persones, però el procés és substancial: apoderament, coneixement de recursos, eines de prevenció del benestar, creació d'un espai d'autocura, etc.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Em reiteraré, però crec que és especialment important: des del meu punt de vista, la sociologia —o la carrera universitària— té un límit important en el xoc amb el mercat laboral: la sociologia, si és una «ciència», hauria de ser capaç de desplegar el seu mètode de forma rigorosa, però en arribar al mercat laboral desapareix la capacitat de dur-lo a terme per una qüestió de recursos: és massa lenta i cara per als tempos que ens demanen.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

En relació amb els ODS 2030, la sociologia ha de ser un eix transversal amb altres àmbits per poder transformar la realitat social. Els ODS treballen en molts dels temes que la sociologia ha tractat i tracta: pobresa, reducció de desigualtats, igualtat de gènere... Són àmbits en què la sociologia, històrica-

ment, ha aportat coneixement i mètode per treballar amb els col·lectius més vulnerables.

Una de les reflexions que fem força sovint és que cal un espai de diagnosi, revisió i reflexió del punt de partida i cap a on es vol anar en la forma de treballar dels ODS. Moltes vegades es tenen clars els objectius a arribar, però és necessari que la planificació estratègica de l'administració es nodreixi del coneixement i expertesa que pot aportar la sociologia per l'acompliment dels objectius.

Seguint el fil dels límits de recursos temps i econòmics que anomenàvem, crec que: (1) necessitem innovació per superar-los. Potser un camp per explorar és el Data Analysis; i (2) cal transformar la docència universitària per fer-la més aplicable i ajustada al mercat laboral.

Pel que fa a la professió en si, diria que ens manca potenciar el seguiment i avaluació de les intervencions que ajudem a impulsar per millorar la qualitat de la inversió de recursos i ser capaços de reorientar polítiques i aprendre de l'assaig-error.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN EL MÓN DEL TREBALL I LA SALUT

EULÀLIA SOLÉ

Sociòloga, escriptora i divulgadora sobre temàtiques relacionades amb el món del treball i la salut.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Des del meu punt de vista, en la sociologia, com en totes les ciències socials, és molt difícil quantificar aquesta transferència o impacte. Els enginyers transfereixen a la tecnologia, els farmacèutics als medicaments... Nosaltres transferim idees a institucions, als mitjans, etc. Per tant, crec que sí que tenim transferència i impacte, però no es pot quantificar.

Així i tot, l'evolució sí que és bona: la sociologia en el franquisme no era valorada, era gairebé prohibida: en les dècades de 1970 i 1980 ningú no sabia què era un sociòleg; actualment, se'ns fa més cas.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Jo crec que la transmissió més elevada és a partir de l'ensenyament en la mateixa universitat, en què transmetem de generació en generació un cos de coneixement molt elevat.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

En el pla de la difusió d'idees, que és on he treballat més, no crec que hi hagi barreres o límits. En tot cas hem millorat: abans no es veien sociòlegs en mitjans de comunicació, tertúlies, etc.; ara sí que n'hi ha més. Un exemple de l'evolució que hi ha hagut és que a mi, quan començava a escriure, solien classificar-me com a psicòloga perquè no entenien què era o què volia dir sociòloga.

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per aconseguir un millor desenvolupament sostenible tal com promouen els ODS?

La meva transferència en la sociologia sempre ha estat, sobretot, en termes de difusió de coneixement i en estudis per a empreses o sectors concrets, sobretot en el camp del treball i, potser, en la salut.

Perfecte, comencem: què ha afectat el treball? Quina transferència has tingut per promoure un treball digne i creixement econòmic?

Aquí et diria que hi ha tres estudis especialment rellevants. En destaco el primer que vaig fer: va ser un estudi-llibre que em va demanar Siemens: Ocio y valores culturales de los trabajadores de la Siemens, de Cornellà.

Era un estudi d'acord amb els empresaris, sindicats i treballadors en què, a partir d'enquestes i entrevistes, es definien els interessos dels treballadors, els seus estils de vida, què volien i què pensaven de la institució familiar, entre d'altres. Amb aquesta informació es definien molt bé les necessitats i situacions dels treballadors; de fet, gràcies a aquest estudi me'n van demanar un de segon: Qui són, què fan, què volen els afiliats a CCOO del Baix Llobregat, amb unes característiques molt semblants.

En els dos casos, encara que no t'ho sabria concretar, els estudis van servir per a CCOO i per a Siemens per prendre decisions i millorar les condicions de vida dels treballadors, sindicalistes i, també, per millorar les seves organitzacions.

Un tercer estudi en el marc del treball seria el llibre que vaig fer sobre La història de la fàbrica Seat. Aquí hi ha tota una transferència de coneixement, però no sabria dir si hi ha hagut algun impacte.

I pel que fa a la millora de la salut i el benestar que també promouen els ODS, creus que hi ha hagut una transferència rellevant?

Posaria dos exemples que són molt diferents. D'una banda, hi ha el llibre El peso de la droga. Era un

estudi elaborat a partir de la recol·lecció d'informació sobre drogues, però també a partir d'entrevistes amb persones addictes i amb treballadors de centres. Va ser un llibre important perquè és molt complet i va rebre una rebuda bastant bona. Jo crec que va servir per als professionals i associacions que treballen el tema.

Un segon exemple en què l'impacte és molt clar és la feina de difusió que vaig fer per ajudar la presidenta de l'associació de familiars de malalts d'Alzheimer del Llobregat. Amb la presidenta de l'associació, la Rosa Maria Gener, vam crear una aliança per tal d'intentar obligar per llei que els malalts d'Alzheimer poguessin estar acompanyats a les visites mèdiques.

Fins al 2015 no tenien per què deixar-ne entrar cap, i això produïa molts problemes: malalts que no podien explicar-se bé, informació oblidada, familiars que no estaven segurs del que s'havia acordat a la visita mèdica, etc. Ella feia pressió a les institucions i jo en feia a través d'articles als diaris en què col·laborava. Els articles, amb una clara redacció sociològica, en menor o major mesura van contribuir a fer que el 2015 es canviés el decret. Ara els familiars tenen una targeta que els permet entrar a les visites, i així millorar el benestar i tractament dels malalts i dels familiars mateixos. Suposo que aquest decret ha acabat impactant en altres zones del territori.

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

No sé si encaixen exactament amb els ODS, però hi ha dos exemples més que em semblen interessants. D'una banda, he escrit un llibre, *Què es el comerç*

justo, que crec que és rellevant. El llibre defineix les diferències entre la producció de les multinacionals i la que es duu a terme amb l'ajut de les ONG i com aquestes últimes milloren molt les condicions de vida dels seus treballadors. Vull pensar que el llibre ha contribuït a l'augment del comerç just.

D'altra banda, m'agradaria mencionar la meua tesi feta llibre: Con y contra Suárez. Crec que és una aportació per a la memòria històrica del país sobre la Transició.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

En primer lloc, (1) crec que és especialment rellevant augmentar la nostra presència als mitjans de comunicació i, segon, (2) mantenir i promoure la qualitat de l'ensenyament a la universitat.

Més concretament, et diria que cal potenciar molt més el coneixement sociològic envers el canvi climàtic i, també, en qüestió de gènere i LGBTI+.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LES POLÍTIQUES I INTERVENCIIONS EDUCATIVES

MIQUEL ÀNGEL ALEGRE

Doctor en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Cap de projectes a la Fundació Jaume Bofill. Expert en educació en equitat i avaluació de polítiques públiques.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Se'm fa difícil fer un diagnòstic, però diria que és elevada, perquè quan un sociòleg s'incorpora en el món laboral, pot arribar a complir una sèrie de funcions molt polivalents, i quan les posa en pràctica, podem considerar que estem fent transferència.

Des d'aquest punt de vista, no es tracta d'una gran quantitat de sociòlegs movent-se pel mercat laboral, però gràcies a la polivalència de la disciplina, allà on són generen transferència.

Per tant, pel que fa a casos concrets la transferència és alta, però a escala agregada dins del conjunt del mercat laboral, no crec que sigui una de les disciplines amb més capacitat de transferència.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Associo una transferència més elevada en aquells àmbits en què hi ha una intervenció social enfocada a millorar oportunitats i reduir les desigualtats socials. Fa uns anys la disciplina era més diagnòstica, però ara estem basculant cap a una professió més politològica en el sentit del disseny i implementació de la política pública.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte sociològic fet des de la sociologia per aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

En general, et diria que la sociologia ha aportat una transferència rellevant pel que fa a la conceptualització i eines teòriques d'anàlisi de la realitat. En concret, diria que tota la concepció de les desigualtats socials —origen, característiques i conseqüències, correlacions, etc.— formen part de l'ADN de la sociologia, i considero que aquí hi ha molta transferència que es pot veure reflectida en àmbits diversos com l'anàlisi, la reflexió, la publicació, la intervenció, l'avaluació, entre d'altres. Crec que aquest és el valor afegit i diferencial respecte a altres professions afins, com la ciència política o el treball social.

En la meva trajectòria, la transferència d'aquesta conceptualització o mirada de desigualtats socials l'he aplicat molt en l'avaluació de polítiques públiques (accés al mercat laboral, millora del benestar i la salut, qualitat educativa, etc.) per determinar si estan ajudant a la reducció de desigualtats. A més, també apliquem aquesta conceptualització de desigualtats a l'hora d'aconseguir que aquesta avaluació o investigació tingui impacte: generem els instruments i estratègies necessàries perquè els interventors es belluguin cap a un lloc o altre. Això ho treballo, sobretot, des de la Fundació Bofill: generar incidència política d'acord amb el coneixement de les desigualtats socials educatives.

Pots posar algun exemple concret de transferència o impacte de la sociologia en la reducció de desigualtats educatives tal com promouen els ODS?

Un de molt concret: des de la Fundació Bofill vam fer una agenda de prioritats polítiques educatives orientada a ampliar les oportunitats educatives, amb criteris d'equitat, a partir de la recerca acumulada. D'aquí va sorgir una bateria de mesures polítiques que es van transferir a l'administració i que han contribuït a crear la PMOE, el Pla de millora d'oportunitats educatives de la Generalitat, dotat amb un finançament considerable.

Per tant, es produeix una transferència clarament sociològica en l'avaluació de polítiques públiques des de la perspectiva de les desigualtats, que, a més, es trasllada a l'administració pública i pot tenir un impacte real en la societat. En aquest cas concret, fins i tot hem observat com molts partits

polítics assumien aquestes propostes en els seus programes electorals.

També et destacaria la lluita contra la segregació que s'ha impulsat des de la Fundació Bofill que, en general, constitueix una mobilització de coneixement amb una clara repercussió política. Un exemple molt concret d'aquesta estratègia és el projecte Magnet, en què hi ha un component d'anàlisi molt sociològic: es tracta d'una iniciativa per a la dessegregació que busca transformar els centres amb major nivell de segregació en espais atractius per a les famílies de classe mitjana, mitjançant aliances pedagògiques entre aquests centres i altres centres de referència del territori, com ara instituts de recerca, entitats culturals o sanitàries.

Aquesta dimensió d'anàlisi de xarxes, comprensió del comportament humà i apoderament institucional és profundament sociològica. El projecte té un impacte significatiu tant en l'èxit educatiu com en la reducció de la segregació escolar.

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la millora de la qualitat educativa?

Reitero que crec que la transferència més gran i impacte que faig —i que fem des de la Fundació Bofill— és de difusió d'informació basada en dades amb l'objectiu d'incidir en l'agenda política. Un altre exemple destacat en aquesta línia són els anuaris de l'educació a Catalunya, els quals fan una diagnosi de l'estat de l'educació a Catalunya i n'identifiquen els principals reptes: segregació, gratuïtat de l'educació, etc. Tenim indicis clars que aquests informes han

tingut una influència efectiva en la configuració de l'agenda política.

Hi ha també un altre àmbit relacionat amb la síntesi del coneixement científic, que es materialitza en un projecte anomenat «Què funciona en educació». Es tracta d'un projecte que fa revisions científiques sobre quines polítiques educatives mostren millors resultats. D'aquí n'extraïem diverses dades: què sabem que funciona i com funciona millor, i aquest coneixement es transmet i es difon públicament, incideix en els mitjans de comunicació i genera inspiració.

Alguns impactes són difícilment tangibles, però es veuen en les declaracions dels polítics o en coses més concretes, com en el nou decret d'admissió, actuacions locals, etc.

Amb tots aquests exemples i tornant a aspectes més generals, quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Parlaré de tres límits o reptes a revertir: (1) la rigidesa de l'administració pública a l'hora d'aplicar canvis, i (2) el poc reconeixement que tenim en el món professional, ja que si no se sap què fem, difícilment se'ns pot contractar.

En tercer lloc, (3) un límit prové de la mateixa disciplina a la universitat: cal donar major aplicabilitat i instrumentalització en la formació universitària.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'EDUCACIÓ AL LLARG DE LA VIDA

ANA BURGÚES FREITAS

Doctora en Sociologia per la Universitat de Barcelona i docent en la mateixa institució. Experta en cooperativisme, inclusió social, multiculturalitat i educació en persones adultes.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que sí. En aquest sentit, els sociòlegs som professionals que ens estem introduint en tots els àmbits. Com que no tenim un forat ocupacional concret, estem trobant espais en què ens necessiten, és a dir, estem transformant la dificultat en una possibilitat. Avui en dia, tant a l'administració pública com en entitats privades, es necessita un equip interdisciplinari en què els sociòlegs hi hem de ser, ja que aportem aquesta visió més holística i rica de la societat.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Poder tinc una visió esbiaixada perquè he estat dins del moviment associatiu, tant de voluntària, com a escala professional, però per a mi les àrees tècniques requereixen professionals de la sociologia i ja els estan incorporant.

Així mateix, també es podria parlar de la transferència de coneixement a partir de publicacions científiques d'Open Acces, de manera que s'aconsegueix que arribin als professionals que fan atenció directa i utilitzen aquestes eines.

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia que per a tu sigui especialment rellevant?

Sí, treballo en una cooperativa d'acció social, a Centres Oberts, que està executant actuacions educatives d'èxit. Aquesta línia s'ha treballat molt en comunitats d'aprenentatge, però no tant en centres oberts, perquè és una tasca difícil.

Els centres oberts, en termes generals, segueixen un model similar: ofereixen acompanyament a les famílies, un seguiment personalitzat i suport socioeducatiu. Ara bé, quan dintre del suport socioeducatiu s'implementen actuacions que, segons el coneixement científic, han demostrat incrementar l'aprenentatge de l'alumnat, la qualitat del suport millora notablement. Aquest és un exemple de transferència directa, entre d'altres.

I aquestes transferències han derivat en algun impacte social? És a dir, han millorat les condicions i oportunitats de vida de les persones?

En termes d'impacte, examinem el percentatge d'alumnes que millora les qualificacions al final de curs, o que no les empitjoren, ja que això ja és un factor d'èxit. És molt difícil identificar quina activitat té més impacte de totes les que es fan, jo crec que totes... Però, al final, hi ha un impacte molt gran darrere d'aquestes actuacions: els centres escolars perceben un canvi en els infants que venen dels centres oberts en què treballem.

Nosaltres actuem amb la idea que la millor creació científica, social i educativa ha d'estar a l'abast de l'alumnat que pertany als col·lectius més vulnerables, és a dir, els que més oportunitats necessiten.

Per exemple, fa uns anys vaig proposar en un centre obert fer tertúlies literàries-artístiques. Recordo que una professional em va comentar que això no funcionaria, que no seria possible. Doncs bé, vam començar parlant del Gernika, però els joves van derivar la conversa cap a aspectes més personals i emocionals. D'aquesta manera, vam poder treballar l'educació en els sentiments. Això va funcionar perquè vam poder fer un seguiment socioeducatiu i emocional dels infants. La professional, que en un inici n'era reticent, em va acabar dient que «com que no sabies que era impossible, com que tu ho coneixies des de la teoria, ho has fet», i va ser ella mateixa la que després va impulsar les tertúlies setmanes després. Llavors, la mirada cap al grup era de màxims.

Per això, és important que els sociòlegs hi donin suport, que impulsin noves pràctiques que han

estat validades per la comunitat científica i que acompanyin els professionals d'atenció directa en la implementació, perquè així podrem aconseguir una millora en la vida dels infants.

Podries explicar algun exemple emblemàtic de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir l'ODS de fi de la pobresa?

Principalment, s'ha de treballar per trencar el cercle de la pobresa. Hem d'aconseguir que la pobresa no sigui heretada, és a dir, que els infants no pateixin les conseqüències de les situacions familiars. Les meves línies de treball s'adrecen a trencar tot aquest cercle i són diversos els factors que hi influeixen; per tant, intentem compensar i donar oportunitats a aquests infants.

Per exemple, en qüestions d'assetjament escolar, oferim a l'alumnat un espai en què hi hagi confiança i solidaritat. Gràcies a aquesta mirada i l'aprenentatge que es fa, aconseguixes coses molt significatives.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuais, de la disciplina o del món professional estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Des del meu punt de vista, hi veig molt pocs límits. Crec que depèn de nosaltres, sincerament, i que té més a veure amb el fet que tinguem ganes d'aconseguir aquest impacte social.

Sí que hi identifico un repte que tenim pendent, que és el de promoure més alfabetització científica. Hem

d'aconseguir que les mateixes famílies demanin que es duguin a terme experiències educatives basades en l'èxit. Hem de saber canalitzar el coneixement científic de manera que generi un major impacte social, més que un impacte estrictament científic, i garantir que aquesta informació sigui accessible per a tothom. En aquest sentit, un bon exemple és el que s'està fent des de salut: es proporcionen indicacions científiques a la ciutadania per frenar la covid-19 i, per tant, se l'està alfabetitzant científicament a gran escala. Tanmateix, en altres àmbits, aquesta mateixa estratègia no s'està duent a terme.

Un exemple sobre com canalitzar el coneixement científic des de la sociologia urbana seria identificar el model d'habitatge més adequat per a la ciutadania i, un cop identificat, que la població el reivindiqui, perquè l'entendrà i en sabrà explicar els beneficis que té.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Penso que hauríem de sortir més del despatx, en el sentit de fer que aquest coneixement sigui veritablement transferible. Crec que hauríem de desenvolupar investigacions amb una metodologia que sigui una cocreació amb els participants, de manera que puguem beneficiar-nos de la seva visió i aportacions, i que ells també es puguin beneficiar de les investigacions científiques actuals. Sense aquesta implicació, l'impacte social serà limitat.

Moltes vegades, els sociòlegs ens enfoquem a dur a terme diagnòstics, però no aconseguim millorar les condicions de vida de la població. Per això, el focus no hauria de ser només el que volem descriure, sinó el que volem transformar. No podem continuar formant els futurs professionals de la sociologia amb un enfocament exclusivament descriptiu, sinó que també s'ha de fer des de la perspectiva de l'impacte social que aquest coneixement pot generar. Les publicacions científiques també haurien de proposar solucions concretes, accions per millorar certs aspectes, i no només identificar problemes.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'EDUCACIÓ AL LLARG DE LA VIDA

FIDEL MOLINA-LUQUE

Catedràtic de Sociologia de la Universitat de Lleida i docent en la mateixa institució. Expert en educació, interculturalitat, relacions intergeneracionals i profiguració.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

En termes generals el nivell de transferència és més que acceptable, sigui en els àmbits de l'administració pública com en el sector empresarial, i crec que també ho és en tècniques de mercat, tot i que no ho conec tant. Tot i això, considero no s'estan aprofitant prou les possibilitats que tenim com a sociòlegs, tant metodològicament com teòricament.

En l'àmbit metodològic, hauríem d'estar més presents a l'hora de transferir els nostres coneixements a altres àmbits professionals i, nosaltres, com a sociòlegs, hauríem de donar-li més importància. Això inclou tant l'avaluació com el disseny i l'aplicació de tècniques de recerca, amb una especial atenció a la metodologia mixta i les tècniques qualitatives.

Pel que fa a l'àmbit teòric hauríem de perseguir dos objectius: en primer lloc, promoure una major excel·lència en la teoria, augmentant la reflexió i el pensament crític, i especialment ara que vivim en un món marcat per la rapidesa de la informació i de les notícies falses. Un espai paradigmàtic, en aquest sentit, són les xarxes socials. En segon lloc, cal arribar a altres àrees, buscant un major compromís social i un millor treball divulgatiu.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Clarament, en àmbits sociològics com el de les desigualtats —pobresa, gènere, etc.—, la inclusió o la interculturalitat hi tenim un major pes. A més, cada cop ens estenem en més sectors del món professional: empreses públiques, privades o en el tercer sector, però també contractant-nos com a professionals per col·laborar en projectes concrets o com a assessors per dur a terme projectes interdisciplinaris. Fins i tot se'ns contracta per adaptar continguts a la divulgació.

Podries explicar algun exemple emblemàtic de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir els objectius de desenvolupament sostenible?

Com a exemples emblemàtics en destacaria dos: d'una banda, (1) el desenvolupament de les comunitats d'aprenentatge, un projecte educatiu basat en l'aplicació d'experiències educatives d'èxit que incorpora tots els agents educatius: centre, alumnes, famílies, professorat, entitats locals, etc. Aquest projecte ha tingut molt d'èxit i ha acabat integrat dintre del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Un altre exemple d'impacte seria un cas de la ciutat de Lleida, en què una escola bressol amb un context complex ha millorat clarament el nivell d'implicació del professorat i de les famílies.

Pel que fa a la igualtat de gènere (2), també hi ha hagut aportacions importants. En el cas de la UdL, per exemple, hi ha sociòlogues que col·laboren amb el Centre Dolors Piera, que fomenta la igualtat de gènere dins de la mateixa universitat i ofereix un espai per a la gestió dels casos de discriminació.

En aquest sentit, trobem exemples des d'àmbits molt microestructurals, com la col·laboració de sociòlegs en comissions locals —la Comissió Ciutadana del Pla de benestar i el Consell de Ciutat de Lleida en serien dos exemples— fins a nivells molt macroestructurals, com la col·laboració en projectes europeus com el Green Deal, de l'Horitzó 2020.

I en el teu cas, podries posar exemples de transferència o impacte de la sociologia referents a l'ODS 4 sobre la millora de la qualitat educativa?

Sí, hi ha dos exemples de transferència en relació amb la qualitat educativa que tenen relació amb la intergeneracionalitat, la interculturalitat i l'envelliment actiu. D'una banda, en l'àmbit europeu hem col·laborat en la proposta intergeneracional en el projecte Together Old and Young (TOY), d'educació intergeneracional per crear noves possibilitats d'aprenentatge en persones grans i infància o joves, que ha creat un manual d'iniciatives intergeneracionals i una guia europea d'activitats i eines per implementar la interdependència intergeneracional (Toolkit).

D'altra banda, s'ha col·laborat en el projecte Growing Together, que treballa per l'apoderament de les famílies migrants als centres escolars, on vam desenvolupar l'índex d'inclusió.

I aquestes transferències han derivat en algun impacte social? És a dir, han millorat les condicions i oportunitats de vida de les persones?

Sí, justament en aquests dos casos hi ha hagut intervencions que han impactat en el dia a dia de les persones.

En el cas del TOY, que s'ha desenvolupat a Lleida i a altres ciutats europees, ha permès crear ludoteques en què el principal referent adult dels infants són els sèniors i, de l'altra, algunes aules obertes, en què s'implanta un programa de formació sènior que els vincula amb els joves universitaris. Les valoracions respecte al projecte són molt bones.

En el cas del Growing Together, el projecte s'ha aplicat a l'escola de Balàfia (Lleida) i ha canviat les dinàmiques relacionals a l'escola. L'experiència ha produït valoracions de l'escola molt positives.

Hi ha algun altre exemple de transferència o impacte de la sociologia elaborada a Catalunya que creguis rellevant de comentar?

Sí, crec que hi ha dos exemples més que val la pena comentar. D'una banda, hi va haver una transferència personal quan treballava amb la teoria fonamentada que va ajudar a orientar actuacions posteriors als projectes TOY i ECAVINAR (Envejecimiento Activo, Creatividad y Narrativa). Aquesta experiència ha tingut un impacte significatiu en els debats teòrics, més enllà de l'estat, especialment amb el concepte de «profiguració» (promoció de la interacció i la interdependència intergeneracional).

D'altra banda, un altre exemple d'impacte seria una intervenció en un institut durant dos anys en què aplicàvem un nou projecte de mediació i resolució de conflictes per tal de millorar la convivència i cohesió al centre. Així mateix, estem desenvolupant la vinculació entre docència, recerca i transferència a través de projectes d'Aprenentatge Servei (APS) en termes de relacions intergeneracionals: l'ACUP i Xarxa ApS(U)CAT ha publicat la Guia 3 d'APS: profiguració, aprenentatge servei i relacions intergeneracionals.

Per últim, voldria destacar dos exemples de transferència que, a més, tenen especial relació amb els ODS: (1) la pedagogia aplicada sobre els ODS en relació amb l'APS i l'aprenentatge compromès amb la comunitat; i (2) la participació en les sessions col·laboratives per a l'elaboració de l'Agenda Canària de Desenvolupament Sostenible.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuals, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Des del meu punt de vista, no tenim un major impacte perquè hi ha poca consciència i compromís, relativament, en dur a terme una sociologia pública més compromesa, que vagi més enllà dels diagnòstics i de tots els problemes a l'hora de facilitar solucions, actuar socialment i políticament, i proposar recomanacions.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

A parer meu, hi ha dos aspectes principals: (1) el pensament crític —l'anàlisi crítica i rigorosa de la realitat social amb una metodologia científica que cal potenciar i profunditzar amb tècniques mixtes— i (2) la potenciació de la creació de conceptes per explicar la realitat.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LES DESIGUALTATS EDUCATIVES

HELENA TROIANO I GOMÀ

Llicenciada i doctora en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona.
Docent i experta en educació.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que en general sí, és a dir, hi ha una certa difusió de la perspectiva sociològica. Val a dir que aquesta transferència és una mica difosa: no som un lobby, no tenim tanta influència ni tampoc hi ha una associació determinada que influeixi i marqui especialment l'agenda política —ni d'institucions, ni de polítics ni de ningú—, però cada vegada hi ha més difusió de les idees sociològiques, perquè entren dins de l'agenda política a través de partits

polítics, moviments socials, etc. El fet que hi hagi més sociòlegs en diferents àmbits professionals, en més terrenys, fa que es vegi més la perspectiva sociològica arreu.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Sí, per exemple, en l'àmbit del gènere, l'educació o la reducció de les desigualtats; també destacaria la feina en urbanisme d'alguns territoris com Barcelona. És important destacar que la transferència o impacte, normalment, es canalitza a través de persones i espais. Per exemple, en el cas de l'educació hi ha la Fundació Jaume Bofill, en el cas del gènere o la reducció de desigualtats es fa a través de moviments socials, sindicats, etc.

En general, et diria que la transferència o l'impacte és més probable quan treballem en recerca aplicada en aliança amb altres institucions (diputacions, ajuntaments, consorcis, etc.).

Podries explicar algun exemple concret de transferència de la sociologia per aconseguir una educació de qualitat tal com es promou des dels ODS?

En veig diversos, però, com a prèvia: la transferència i l'impacte poden ser més directe o indirecte i, en la majoria dels casos, és compartit amb altres professionals i institucions.

Poso exemples en què, sobretot, treballem la reducció de desigualtats en educació. Vam fer una investigació sobre l'equitat d'accés a la universitat per a l'AQU. L'estudi posava de manifest una clara

desigualtat d'accés a la universitat per raó del nivell d'estudis dels progenitors. D'aquí es va fer l'òbvia transferència de coneixement a l'AQU, però també al Consell d'Estudiants de Catalunya. A més, l'Observatori del Sistema Universitari se'n va fer ressò.

Aquesta transferència de les evidències va provocar conseqüències?

Sí, d'una banda, vam aconseguir introduir l'indicador de desigualtats d'accés a la universitat dins del qüestionari d'avaluació de les titulacions universitàries, de manera que la perspectiva d'equitat quedés integrada a la qualificació de les titulacions. A més, vam començar a participar, aportant-hi continguts i contribuint al debat polític entorn l'Observatori del Sistema Universitari.

De l'altra, l'estudi va promoure que el Consell d'Estudiants de Catalunya presentés una iniciativa legislativa popular al Parlament per demanar una rebaixa de matrícules universitàries.

I saps si hi ha hagut algun impacte concret d'aquestes actuacions? Han millorat les condicions de vida de les persones?

No sé si hi ha hagut un impacte concret en la presa de decisions respecte dels preus en el cas de l'indicador de les titulacions, però el que sí que crec és que, per primer cop, els responsables de les titulacions tenen en compte l'origen dels seus estudiants. Crec que estem en aquesta fase de conscienciació.

En el cas de la ILP sí que hi ha un impacte concret de la sociologia que millora les condicions de vida de les persones: s'ha aprovat i, per tant, es reduiran les taxes.

Hi ha algun altre exemple de transferència o impacte en educació de qualitat de la sociologia elaborada a Catalunya que creguis rellevant?

Posaré dos exemples més del meu àmbit professional: el primer és una transferència metodològica i de coneixements. Als anys 90 vam fer la primera enquesta d'inserció professional i, actualment, aquesta enquesta es fa servir, en una versió reelaborada en col·laboració amb altres grups de recerca, per l'AQU i per l'ANECA per visibilitzar la inserció laboral dels graduats universitaris. A més, l'impacte és gran, atès que les reformes i decisions es prenen amb aquesta informació.

En segon lloc, col·laborem en un projecte d'Erasmus+ que estudia fins a quin punt els universitaris abandonen o canvien d'estudis. Aquest projecte ens diu que, quan els estudiants de classe treballadora tenen un pitjor rendiment, abandonen la universitat; en canvi, la classe mitjana canvia de titulació o d'universitat.

El que pretenem és veure si tenen èxit els qui canvien per crear dispositius en les oficines d'orientació de les universitats que atenguin les persones de classe treballadora en risc d'abandonament i, així, reorientar-los. Per tant, potser tenim impacte.

També et posaria exemples en els quals jo no he participat, però que em semblen rellevants. D'una banda, (1) hi ha el treball de l'IGOP, en què hi ha molts sociòlegs que fan una gran feina de recerca aplicada. Jo en destacaria un de Trinitat Vella, però també tots els projectes on hi ha transferència en l'àmbit de la segregació escolar, i en què també hi ha el Consorci d'Educació de Barcelona i persones com Bernat

Albaigés, etc. De l'altra, (2) hi ha projectes educatius de la Fundació Bofill, com l'Escola Nova 21, que ha intentat fer una escola més significativa i més inclusiva. Per últim, també destaco (3) la transferència en absentisme escolar de companyes com Maribel Garcia.

Crec que és important apuntar que, tant alguns projectes de segregació com el de l'Escola Nova 21, han acabat tenint efectes no esperats, i fins i tot negatius, i això em sembla important destacar-ho: la transferència i impacte de la sociologia pot desenvolupar impactes no desitjats, fins i tot quan les dades són rigoroses perquè actuem en un context canviant i complex.

En canvi, quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuais, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Com a primera barrera, trobem aquesta complexitat multifactorial i social que comentàvem, que ens complica la transferència i l'impacte mitjançant efectes no desitjats, factors contaminants, etc. En segon lloc, se situa la manca d'influència en àmbits poc tradicionals de la sociologia, com l'energia o la salut. I, finalment, tenim transferència, però no impacte, en la manca de recursos econòmics per tocar àrees estructurals de la realitat social. Diria que una àrea paradigmàtica és el treball.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la disciplina sociològica o de la professió que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Et diria que en els àmbits d'urbanisme i salut tenim molt més marge de contribució. Així mateix, a escala de la mateixa carrera o disciplina a la universitat et diria que ens manca professionalització; és a dir, els estudiants han d'experimentar el fet de rebre un encàrrec d'un ajuntament, diputació, etc. i executar-lo a partir dels recursos disponibles.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA METODOLOGIA SOCIOLÒGICA EN L'ACCÉS A LA MÚSICA

JORDI VIVANCOS

Llicenciat en Sociologia, docent de Sociologia de la Música a l'Escola Superior de Música de Catalunya i gestor cultural (director del Concurs Internacional de Música Maria Canals).

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Hi ha una prèvia: què és la sociologia? És un gran debat i crec que és una disciplina amb ambigüitats, però crec que és part de l'encant. Crec que hem guanyat terreny en dos sentits: (1) en fer més present la nostra perspectiva en la societat —aquesta mirada sociològica desemmascaradora i crítica— i (2) que el context de crisi (pandèmies, daltabaixos econòmics) ens revifa perquè podem aportar explicacions a tot aquest context de canvis i conflictes d'interessos. Al final, la sociologia va néixer fa dos segles, en

una societat de canvis, intentant entendre'ls; per tant, aquest moment de transformació també ens augmenta la presència.

Això es veu especialment en la manera de fer polítiques de l'administració pública. A més, en el tercer sector també hi som molt presents. En l'empresa privada potser ens hi trobem en grau més baix, però també hi som.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Diria que l'impacte és molt transversal, però en termes dels ODS destacaria la importància de la sociologia en un camp com la igualtat de gènere, que últimament és tan present. A més, també som rellevants en reducció de desigualtats, pobresa i fins i tot en temes de consum i producció sostenibles.

On crec que hauríem de ser més presents és en el món de les TIC. És cabdal perquè l'impacte és molt gran: noves formes de relació, de cerca d'informació, xarxes socials, conseqüències en la vida social. Crec que és un terreny «nou», però que els sociòlegs tenim coneixements per intervenir-hi: societat en xarxa, etc.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

En general, la sociologia m'ha ajudat a poder contrarestar el discurs de la cultura (en concret, de la música clàssica) com un element autònom de la realitat social i de propietat dels grans talents. Al final, hi ha la idea que la interpretació de la música es

troba reservada als grans talents i no, la música és un llenguatge, una forma d'expressió i tothom ha de tenir dret a tenir una relació activa-pràctica amb la música. És a dir, m'ha ajudat a veure-la des d'un punt de vista menys elitista i idealitzat fins a concebre-la com un bé universal i a poder-ho transmetre.

Per tant, la meva transferència sociològica al món de la cultura, o els meus intents, s'han basat a intentar trencar amb aquestes convencions o construccions socials creades entorn de la música. En aquest sentit, la sociologia és un cos de coneixement que t'ajuda a desemmascarar aquesta concepció: desigualtats, accessibilitat cultural, etc.

Per concretar-ho i com a primer exemple, el concurs Maria Canals, que dirigeixo des de fa 15 anys, ha patit diversos canvis en aquest sentit des que hi soc i són clarament atribuïbles a la sociologia, o gairebé tots. En general, tots aquests canvis han aconseguit que (1) el concurs sigui molt més conegut (abans es coneixia dins el món de la música clàssica) i que (2) tingui molta més presència a l'espai públic, on poden accedir les persones. Ara és un projecte que combina la promoció dels grans talents a través del concurs i, a més, treballa per l'accessibilitat universal a la música. M'explicaré amb major detall:

Un primer projecte que vam fer per promoure el Maria Canals com un projecte d'universalització i divulgació de la música va ser crear l'Off Concurs: es tracta d'un programa educatiu, divulgatiu i social de foment de la pràctica musical que conté diferents activitats. Com ho fem, això? Una primera activitat trasllada la música (piano) a l'espai públic i anima a tothom a tocar. Aquí hi ha dos elements rellevants: (1) la dinamització, perquè tothom toqui (gent gran,

infants, estils diferents), i (2) el trasllat d'un element tan associat a l'elit, com el piano clàssic, als carrers. Anualment posem desenes de pianos i aquest any n'hem posat centenars. A més, és una activitat que impacta en la persona que experimenta i també dota de contingut l'espai públic, generant interacció social.

Per tant, hi ha un impacte clar, encara que sigui curt, perquè obres oportunitats a les persones. A aquesta activitat li diem «El Maria Canals porta cua».

Una altra activitat rellevant per a nosaltres és «Em toca!». Es tracta d'un projecte de beques per aprendre a tocar el piano a infants. Es fa en barris amb especial vulnerabilitat social de diferents ciutats espanyoles (Sevilla, Madrid i Barcelona). Actualment, hi ha 130 infants becats que reben classes en línia i, a més, venen a tocar al Palau de la Música. En aquest cas, la transferència sociològica de coneixements és clara: la desigualtat d'accés a la cultura i, especialment, al piano. Això, pel que fa a l'impacte per als participants i les famílies, és molt potent: aprenen, accedeixen a espais rarament accessibles, etc. És una qüestió de donar oportunitats.

En tercer lloc, hi ha el Maria Canals Educa i, per això, em sentia interpel·lat per l'ODS de la qualitat educativa —no n'hi ha cap específic de cultura. El que dèiem, en aquesta visió educativa musical més pràctica, oberta, col·lectiva, comunitària, nosaltres hem engegat aquest Maria Canals Educa, que es tracta de fer diferents activitats a les o amb les escoles: audicions amb els participants del concurs Maria Canals, pianos itinerants als patis durant una setmana, visites a les eliminatòries del Maria Canals, etc. Volem entendre la qualitat educativa no en termes d'excel·lència, sinó d'oportunitats per estar bé i estar millors.

A més, cal destacar que el Maria Canals ha guanyat difusió gràcies a l'Off Concurs i la majoria dels seus ingressos venen dels patrocinis que aconseguim amb aquestes activitats, no del concurs clàssic.

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

Te'n posaré un parell que em semblen especialment rellevants i que també tenen relació amb aquesta reducció de desigualtats o accessibilitat universal a la música.

El primer va en una línia semblant als projectes del Maria Canals. És el projecte social del Palau de la Música Catalana, on he estat 6 o 7 anys. Es tractava d'obrir el Palau a la resta de la comunitat, especialment al barri, que fos un lloc de la comunitat més enllà del turisme. Vam fer el projecte Palau Vincles, que es basava en la creació de cors vinculats a entitats socials del barri, de manera que els directors del Palau feien de mestres per als infants d'aquestes entitats. Teníem 200 cantaires i 30 cors que van arribar en altres municipis més enllà de Barcelona. Per acabar el projecte fèiem concerts amb totes les corals i els familiars.

Amb relació a l'impacte per als participants era brutal: creació de xarxa social, autoestima, oportunitats... I per al Palau de la Música Catalana va ser un canvi d'imatge i d'augment de finançament molt important.

Per últim, amb el Maria Canals també fem debats dialògics sobre música i aquí també podria haver-hi certa transferència metodològica de la sociologia.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

No detecto cap límit clar. Ara, sí que diria que un punt feble de la sociologia és la seva ambigüïtat, però a la vegada és una oportunitat. M'explico: no ajuda a fer que la gent conegui el teu valor afegit o el teu perfil professional, però, a la vegada, et permet intervenir en àmbits molt diferents de la societat.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Des del meu punt de vista cal seguir desenvolupant aquesta mirada sociològica perquè aporta una visió que és aplicable arreu i, a més, cal dotar de compromís social als sociòlegs: cal fer una pràctica més prospectiva i proactiva.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA REDUCCIÓ DE DESIGUALTATS

EMILIA AIELLO

Investigadora postdoctoral a la Universitat Autònoma de Barcelona. Experta en els àmbits de lideratge públic, impacte social de la ciència i la comunitat gitana.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Hi ha àmbits en els quals sí que estem aconseguint canvis; en canvi, n'hi ha altres en els quals hem de treballar més. Això es relaciona sovint amb la manca de relació amb la realitat. En el meu cas, sempre he entès l'acadèmia en relació amb altres actors de la societat civil, però diria que la sociologia ha estat treballant, a voltes, aïllada, parlant sobre coses que interessin a l'investigador, però poc als públics.

Comparant-ho amb els Estats Units —on he desenvolupat part de la meva recerca—, veig que encara

hem de fer molt per apropar la ciència a la societat. He detectat tres característiques que crec que ens diferencien dels EUA: la primera és que (1), la sociologia té un major component polític —de compromís amb la realitat social del moment—, que no polititzat. En segon lloc, (2) hi ha una major exigència amb la solidesa empírica, i el darrer és que (3) la recerca tendeix a estar més orientada a informar una potencial alternativa al problema que s'està investigant.

Això es veu molt clar en les temàtiques i les formes com s'aborden els problemes, per exemple, als treballs presentats tant a congressos com en l'American Sociological Association.

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per aconseguir una reducció de les desigualtats tal com promouen els ODS?

Sí, crec que n'hi ha molts. En primer lloc, destaco tota la investigació-acció en reducció de les desigualtats de la població gitana que s'ha fet en col·laboració amb la sociologia catalana. En segon lloc, remarcaria tot el treball en reducció de la pobresa en famílies, duta a terme, en concret, pel professor Lluís Flaquer, que s'ha transferit a Europa, en molts casos. En tercer lloc, remarcaria la contribució de la sociologia catalana en aspectes més singulars com el tractament de minories en mitjans de comunicació (per exemple, en el CAC), o en la creació de les unitats d'igualtat a les universitats.

Quants exemples! En concret alguns?

Sí, comencem per tot el que té a veure amb la comunitat gitana. En primer lloc, és destacable la transferència

metodològica i d'evidències sociològiques que s'ha fet en projectes com el Workaló o l'INCLUD-ED, que són projectes europeus en què hi ha hagut molt de treball elaborat des de la sociologia catalana i han acabat impactant en polítiques concretes a Catalunya i en altres territoris. Un exemple seria el Pla integral del poble gitano de Catalunya. Aquí posaria èmfasi en dues línies d'actuació en què la sociologia ha tingut un paper important: (1), l'aplicació d'activitats d'èxit educatiu en escoles de primària que han revertit situacions de greu absentisme i fracàs escolar, i (2) les polítiques d'acció referents a l'accés a la universitat, que han consistit en la reserva de places universitàries per a persones gitanes.

Has assenyalat impactes positius d'aquestes dues línies d'actuació, podries especificar-ne algunes dades?

Sí, pel que fa a l'absentisme i el fracàs, hi ha una escola de Tarragona que ha reduït exponencialment l'absentisme en quasi el 100% en uns tres cursos a conseqüència d'aplicar aquestes activitats educatives d'èxit (AEE). A més, cal tenir en compte que l'aplicació d'aquestes AEE ha anat més enllà de Catalunya i ha arribat a altres espais d'Espanya i Llatinoamèrica.

D'altra banda, l'acció sobre l'accés a les universitats ha permès que en els darrers cursos (curs 2018-2019 i 2019-2020) hagin entrat vint-i-dues persones gitanes a la universitat en branques de coneixement molt variades: ciències socials i jurídiques, medicina, etc. A més, aquesta entrada ha estat molt igualada entre homes i dones. Aquestes dades les han recollides des del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, però els documents no són públics.

Cal assenyalar que aquesta acció d'accés a la universitat està permetent ampliar els imaginaris de la comunitat gitana i està trencant estereotips: d'una banda, els familiars i entorns dels universitaris augmenten les seves expectatives de vida; de l'altra, des de la universitat es visibilitza la comunitat gitana, un fet que trenca amb l'imaginari social d'una comunitat gitana aïllada i llunyana a l'educació superior.

Una altra derivada rellevant de l'acció d'accés, en concret, però de la presència de gitanos a la universitat, en general, és la creació del CampusRom, una xarxa organitzada de suport i acompanyament entre estudiants universitaris gitanos que aconsegueix, entre d'altres, un menor abandonament.

Un altre dels impactes en què l'acció d'accés ha promogut és l'augment de referents amb estudis superiors de la comunitat gitana a Catalunya: des de l'associació Drom Kotar Mestipen —Associació Gitana de Dones de Catalunya—, en les seves trobades d'estudiants inicials havien de portar referents d'Andalusia i, en canvi, ara poden escollir entre diversitat de referents amb diferents trajectòries.

Finalment, l'aliança entre diferents associacions i gitanos i la metodologia comunicativa de la sociologia —incorporar les veus de les persones gitanes a la creació de coneixement científic— han contribuït a l'arribada de gitanos a espais de presa de decisions: consell assessor del poble gitano al govern català, partits polítics, consell municipal del poble gitano de Barcelona, etc.

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la millora de la salut i benestar?

Destacaria la transferència de coneixements i recomanacions de la sociologia al Consell Audiovisual de Catalunya. Aquesta relació i transferència de coneixement ha permès millorar la vigilància dels discursos racistes, d'odi o discriminacions en general en els mitjans de comunicació catalans. Una figura rellevant en aquest àmbit és la professora Lena de Botton, sociòloga i membre del Consell Assessor per a la Diversitat Religiosa del govern de Catalunya.

D'altra banda, quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuais, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Primer, l'aïllament disciplinari. Tot i que hem millorat, no col·laborem prou amb altres disciplines i l'empresa privada. Segon, no pensem prou en clau d'impacte o transformació social. Si ho féssim, ens ajudaria a orientar la recerca a la millora social. En tercer lloc, la no inclusió de les veus de l'objecte d'estudi. Cal crear una relació de confiança amb la ciutadana i incloure-hi les seves veus a la recerca en condicions d'igualtat per tal de fer millor recerca.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Insistiré en idees que ja han anat sortint. Cal generar col·laboracions entre disciplines: física, medicina, etc. en igualtat de condicions. Per exemple, si hem de crear i distribuir una vacuna, pensem-ho en conjunt entre sociòlegs, psicòlegs, metges, etc. També cal que fem recerca en col·laboració amb altres professionals de fora de l'acadèmia i amb l'empresa privada.

Per últim, però molt relacionat amb les dues primeres idees, és necessari que la sociologia estableixi un debat sobre quina societat volem, quin model? Hem de generar un debat prospectiu: què volem de la intel·ligència artificial, què fem amb la crisi climàtica? Amb la crisi dels refugiats?

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA COMUNITAT GITANA

**MARIA JERUSALÉN
AMADOR LÓPEZ**

Investigadora Juan de la Cierva a la Universitat Autònoma de Barcelona. Experta en inclusió de veus de dones gitanes i la superació de les desigualtats d'aquest col·lectiu.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Com a prèvia, et diria que les contribucions de la sociologia no són tan visibles com les d'altres disciplines, com ara la medicina. Són aportacions menys visibilitzades, però n'hi ha. Crec que s'estan fent aportacions molt rellevants que hauríem de valorar.

Podries especificar una mica més aquestes aportacions de transferència i impacte que comentes?

Sí, en el meu àmbit d'experiència —estudis gitanos i gènere— veiem com la sociologia catalana està produint canvis importants: hi ha una transferència metodològica molt important que anomenen «metodologia comunicativa», en aquest cas amb el poble gitano: la incorporació de les veus de l'objecte d'estudi, el col·lectiu gitano, a la creació del coneixement científic durant tot el procés de recerca, intentant evitar que siguin un instrument com a col·lectiu. Aquesta forma de treballar s'està traslladant en altres àmbits i països i està contribuint a: (1) millorar l'impacte de la recerca, (2) visibilitzar col·lectius exclosos i (3) trencar estereotips perjudicials molt arrelats a la societat.

A més, aquesta pràctica sembla haver deixat de ser una opció i està adquirint un caràcter de requisit a l'hora de treballar amb el poble gitano o amb altres col·lectius vulnerables. Deixem de fer la recerca sobre per a fer-la per a i amb.

En un àmbit més temàtic, en quins espais creus que la sociologia fa més èmfasi?

Insisteixo en el fet que parlo des de la meua trajectòria. Diria que on tenim major pes és en l'àmbit educatiu, del gènere i també de la salut. Sobretot, assolim el paper d'identificadors de barreres d'accés a oportunitats de vida i proposem solucions. Per posar un exemple concret: podem identificar quines són les barreres del sistema de salut (econòmiques, culturals, de llengua)

per a col·lectius vulnerables i suggerir solucions per a garantir el dret a la salut.

Podries explicar algun exemple concret de transferència fet des de la sociologia per la lluita contra la pobresa com promouen els ODS?

Sí, t'assenyalaria diversos en relació amb la fi de la pobresa en el col·lectiu gitano i les dones.

Com a primer exemple, et posaria el projecte Workaló, un projecte europeu del cinquè programa marc. Es tracta d'una recerca dirigida per Ramón Flecha, sociòleg català, que treballava sobre la situació de la població gitana en relació amb el mercat laboral. Aquí la transferència sociològica era doble: d'una banda, (1) metodològica, perquè es feia a partir d'aquesta metodologia comunicativa que comentàvem i tot el projecte es va fer en aliança amb el col·lectiu gitano. D'altra banda, (2) amb dades i proves, atès que l'estudi identificava aquestes barreres a la inserció en el mercat laboral del poble gitano.

En segon lloc, hi ha un altre projecte europeu, l'INCLUD-ED, dins el sisè programa marc, que també era liderat pel Dr. Flecha i que tractava sobre les desigualtats educatives. Aquest projecte va fer una feina de transferència de coneixement i evidències molt rellevant. En primer lloc, va descriure totes les barreres del sistema educatiu: infrarepresentació de minories, baixes expectatives del professorat sobre l'alumnat, etc., que acaben expulsant les minories. Així mateix, es van poder identificar activitats educatives d'èxit (AEE) que han demostrat conduir a l'èxit acadèmic de qualsevol mena d'alumne —inclòs l'alumnat gitano— i amb qualsevol mena de context.

Aquests dos projectes han estat molt importants per al desenvolupament de polítiques d'inclusió exitoses.

Sí? Podries explicar quines derivades han tingut aquests dos estudis?

Les conseqüències han estat diverses, des del plànol més polític i simbòlic fins a actuacions concretes. En el cas del Workaló, la presentació dels resultats al Parlament Europeu i la visibilització de la discriminació va produir un impacte molt rellevant: partits polítics catalans van decidir reconèixer la comunitat gitana com a part del poble català. Posteriorment, Espanya també ho va incorporar (2005).

El reconeixement i el projecte van més enllà d'una declaració, atès que porta a dissenyar i impulsar polítiques específiques per a les persones gitanes. Una d'aquestes polítiques més concretes que han ajudat a desenvolupar el Workaló i l'INCLUD-ED és el Pla integral del poble gitano de Catalunya, elaborat també amb aquesta metodologia comunicativa que integra polítics, investigadors i gitanos. Aquest pla ha desenvolupat una bateria d'actuacions que treballen per la inclusió i, a més, ha inspirat altres actuacions en altres zones del territori.

Diries que aquest Pla integral del poble gitano ha tingut impactes clars?

I tant! A través del pla s'han engegat diferents polítiques que han millorat les condicions de vida i oportunitats del poble gitano. Primer (1), en l'escolaritat obligatòria. De fet, hi ha dos exemples molt clars i dels quals en tenim proves, (1) com la implementació de les activitats

educatives d'èxit en set escoles de primària. Sabem que en una de les escoles (65% d'alumnat d'origen gitano) pràcticament s'ha superat l'absentisme: s'ha passat d'un 46% a un 0,94%. Així mateix, hi ha hagut una millora considerable en l'aprenentatge, tant en l'alumnat d'infantil com en el de primària: del 18% al 92% d'èxit a les proves de competències bàsiques. Caldrà veure els efectes en la resta d'escoles on es porten menys cursos d'implementació.

En segon lloc (2), també trobem millores en l'educació superior i l'accés al mercat laboral: des de l'any 2012 es va implementar un curs de preparació per a les proves oficials d'accés a la universitat pensat amb i per al col·lectiu gitano: se n'han fet cinc edicions, i el nombre d'inscrits i matriculats a la universitat ha augmentat considerablement: en la primera edició hi va haver quinze persones al curs, dels quals sis es van acabar matriculant a la universitat, i en l'edició 2017-2018 hi va haver fins a 24 matrícules dels 55 inscrits al curs.

A més, i per acabar, molts dels qui han superat l'examen (88%) han millorat les seves condicions laborals.

Cal posar èmfasi en aquests impactes perquè són multiplicadors: augmenten les expectatives socials, especialment educatives, de l'entorn d'aquestes persones.

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu per a la fi de la pobresa o un altre ODS?

Sí, crec que cal destacar el treball d'aliança que hem fet entre la universitat i una associació per l'apoderament de la dona gitana, la Drom Kotar

Mestipen. Aquesta associació pretén promocionar la figura de la dona gitana, altament estereotipada, sense perdre'n la identitat. Entre l'associació i la universitat s'ha produït una transferència bidireccional de coneixement i metodologies constants. D'aquesta relació s'han nodrit diferents iniciatives, com les trobades d'estudiants gitanes celebrades en més d'una ocasió a la universitat, que han donat visibilitat a un col·lectiu infrarepresentat als estudis superiors. Aquesta relació també promou la participació de les dones gitanes en la creació del coneixement científic a través de la participació activa a les recerques, i a més, millora l'accés al coneixement científic, que malauradament sovint no està a l'abast de tothom. Tot plegat contribueix a canviar l'imaginari social, visibilitza les dones gitanes a l'espai públic i millora les expectatives i oportunitats de les nenes i les dones gitanes.

I, en canvi, quins creus que són els límits en barreres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuais, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Doncs em referiré a la metodologia contrària a la comunicativa: aquella sociologia que no té en compte l'objecte d'estudi com a subjecte i, per tant, és menys rica i pot acabar sent una barrera a la millora de les condicions de vida de les persones o, fins i tot, contraproduent a la millora de la qualitat de vida.

Sobre el poble gitano hi ha hagut molta literatura reproductora d'estereotips i prejudicis per no haver incorporat d'una forma més participativa la comunitat gitana.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Primer, seguir treballant per donar veu i visibilitzar a totes les persones, seguir donant espais a aquells que han estat invisibles i situar el subjecte en el centre de la creació del coneixement científic; així com promoure una recerca i una sociologia basada en evidències que rebutgi i denunciï aquells estudis basats en opinions o estereotips.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LES POLÍTIQUES DE CONCILIACIÓ FAMILIAR

**ANNA ESCOBEDO
CAPARROS**

Llicenciada en Econòmiques i Empresarials a la Universitat de Barcelona i doctora en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Docent a la Universitat de Barcelona i experta en família i cicles vitals.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Parlar en general del nivell d'impacte o transferència em resulta difícil, però diria que tenim una bona base d'influència perquè tradicionalment la investigació de sociòlegs ha tingut repercussió en la millora de les condicions de vida. Així i tot, crec que l'avaluació acadèmica a partir de publicacions en anglès ha pogut minvar l'orientació a l'impacte social de les investigacions. Des del meu punt de vista és un mètode simplista. Jo mateixa crec que he elaborat un tant per cent menor d'articles que poden tenir impacte

per publicar en anglès. Potser és una sensació, però en termes DAFO, és una amenaça per a aquesta tradició.

Per posar-te un exemple, a Finlàndia hi ha una millor incorporació del criteri de transferència a l'hora d'avaluar la carrera acadèmica. Es compten i convaliden les hores de transferència fetes en entrevistes a premsa, a mitjans, a espais de comunicació, etc. Això ajuda a donar pes i a augmentar l'impacte de la disciplina.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Crec que tradicionalment hem estat més presents en àmbits com la reducció de desigualtats, entre elles la de gènere, la salut i el benestar i la qualitat educativa. I, en canvi, no hem estat gens presents en temes mediambientals i em sembla un gran error: la mateixa construcció de la disciplina sociològica s'ha separat del món natural. Crec que és el gran repte que tenim al davant, perquè pot determinar la fam, la pobresa, la salut i el benestar, el treball, etc. La pandèmia ens ho ha acabat posant al davant.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir un desenvolupament sostenible en la línia que promouen els ODS?

Et parlaria de la meua branca d'investigació amb relació a la conciliació familiar i laboral, que al final toca temes d'infància, de gènere, treball, benestar, etc. En concret, et poso l'exemple de les llicències parentals i laborals per cura de familiars que tenen repercussió en la regulació laboral i organització del

temps. A més, és un àmbit en què els impactes i els canvis són molt visibles.

A partir del 1997 em vaig començar a interessar per aquesta branca i vaig fer la meua recerca doctoral sobre això. Es tractava de la comparativa europea de polítiques en llicències parentals i atenció infantil, i els seus efectes en benestar, igualtat social i de gènere, i en la criança més compartida dels infants.

He seguit fent treball en aquest àmbit amb publicació d'articles, etc. i contribuint a formar una xarxa internacional, amb 44 països i més de 70 investigadors, que investiguem i avaluem polítiques de llicències parentals i fem transferència del coneixement generat tant a organismes internacionals com la OIT (la tercera regulació OIT és sobre protecció maternal en el treball), la Comissió Europea, com en actors més estatals.

Per tant, en algun punt hem contribuït en l'allargament actual de les llicències parentals al nostre país per a mares i pares, en particular des del 2019, perquè hem impactat en les oportunitats de criança d'homes i dones.

Ara, això no vol dir que l'impacte sigui el que la investigació espera. Encara s'ha de veure si aplicar la igualtat de tracte entorn del naixement, quan la realitat de mares i pares és tan diferent, porta cap a un major benestar o igualtat... Sens dubte, les mares necessiten més temps que els homes en els primers mesos de la criatura per complir amb les recomanacions de l'OMS de sis mesos de lactància i per recuperar-se físicament.

De fet, ara s'està plantejant, en el context d'una nova llei de protecció social a les famílies, ampliar a sis mesos les llicències per a mares i per a pares, i això ja em semblaria més adequat per a les mares

en conjunt, sobretot perquè les mares en posicions socials més vulnerables no abandonin la feina. Aquí hi ha concepcions diverses de feminisme de la igualtat, de la diferència i necessitat de fer-ne una síntesi... I una nova agenda en què els homes estan molt contents de tenir nous drets, però hauran de mostrar que es fan responsables en la criança, quan els infants es posen malalts i al llarg de tota la infància. El canvi és positiu, la política avança i es va adaptant.

Durant els anys 2020 i 2021 he participat en un equip de l'OCDE que, per encàrrec de la Comissió Europea, i a demanda del Govern espanyol, hem redactat un informe sobre claus i reptes per millorar la protecció social de les famílies. L'informe es diu «Evolving Family Models in Spain: A New National Framework for Improved Support and Protection for Families», i serveix de base d'un llibre blanc i d'una nova llei de protecció social a les famílies a Espanya. És un treball molt ben fet, que mostra i aposta per a una nova manera de fer polítiques familiars, més basada en proves, orientada als impactes socials i en diàleg amb la comunitat científica, amb les entitats d'acció social i per a la infància. És interessant que l'OCDE l'hagi publicat de seguida i que sigui accessible per a tothom.

Anteriorment, ja havíem fet l'exercici de transferència, però amb menor impacte: el Pla d'infància de la Generalitat i el Pla de família de la Generalitat 2012-2016. En el primer cas, vam fer una transferència de coneixement amb investigadors de diferents disciplines i universitats, juntament amb responsables tècnics de dades de diferents departaments de la Generalitat, per elaborar una proposta d'indicadors per al seguiment d'aquest pla. Però un cop

feta la proposta, no es va implementar. Així mateix, un equip de sociòlegs, dirigits pel professor Flaquer, van contribuir amb un document de bases per a la política familiar a Catalunya el 2012: diagnosi, reptes, possibles mesures a implementar a partir de referents d'altres països, etc., i va ser una transferència tant de coneixement com de metodologia d'avaluació i seguiment del pla —indicadors, mesures de seguiment, etc. En els dos casos, van faltar retorns i seguiment, ja fos pels canvis d'equips i de polítics o per la falta de cultura d'avaluació.

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

Puc mencionar-te altres camps rellevants en què crec que la sociologia ha estat molt important juntament amb altres disciplines. Destacaria (1) la importància del Centre d'Estudis Demogràfics perquè està molt relacionat amb les dades sobre les transformacions familiars i (2) amb els plans d'igualtat i de responsabilitat social a les organitzacions. Concretament, són especialment interessants els plans d'igualtat a empreses que s'han fet avaluable i amb possibilitat de seguiment, i el futur és en el fet que tots plegats treballem per la sostenibilitat socioambiental.

Per anar acabant, tornem a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres en un major impacte de la sociologia?

En primer lloc, repetiré la idea de l'inici: (1) el format d'avaluació de les carreres acadèmiques. (2) No tenim prou presència en mitjans de comunicació més mediàtics i caldria potenciar-nos i potenciar els programes de divulgació científica, com el Quèquicom, que s'emetia a TV3. (3) Cal cercar aquests o altres espais de transferència amb els decisors per poder traslladar les proves en recerca i ajudar a orientar millors polítiques públiques basades en dades i que siguin avaluable. A més, també hi ha (4) aquesta manca de cultura avaluativa en les polítiques. Això ens permetria veure què no hem de repetir i què hem de replicar. És una font de coneixement enorme.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu és transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Dues idees clau: (1) cal promoure la comprensió i treball interdisciplinari i col·laboratiu per ampliar perspectives i enriquir la recerca en els diferents sectors i (2) potenciar el vessant d'utilització, d'aplicabilitat en els estudis universitaris i en els mateixos treballs d'aprenentatge dels estudiants. D'una banda, amb la implementació de l'aprenentatge basat en problemes, l'aprenentatge-servei, laboratoris d'idees, etc. i, de l'altra, potenciant les pràctiques en TFG i TFM, fent doctorats industrials en empreses o ONG socials, etc.

A més, et remarcaria un altre aspecte que té més a veure amb l'enfocament de l'ensenyament i també de la investigació, es tracta de fer una sociologia positiva o en positiu: plantejar els reptes que poden ensenyar-se a la universitat per buscar-hi solucions, de crear estratègies per resoldre-les. Crec que és una manera de treballar més activament i satisfactòriament. De fet, aquesta concepció ve de la mà de Pep Rodríguez.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LES POLÍTQUES DE GÈNERE

**LÍDIA PUIGVERT
MALLART**

Professora de la Universitat de Barcelona i Affiliated Member, Centre for Community, Gender and Social Justice Institute of Criminology, University of Cambridge.

Com resumiries la teva trajectòria professional?

En general, m'he dedicat a la investigació i docència en les desigualtats socials; concretament, en gènere a partir d'investigacions sobre feminisme dialògic i en violència de gènere.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Crec que hi ha molt d'impacte i crec que en tenim més del que pensem. Així i tot, l'impacte no només és nostre, de la sociologia, sinó col·lectiu. Caldria veure,

primer, quin percentatge pertany a l'acadèmia, en què estem fent molta recerca científica, i quin d'aquest és de la recerca específicament sociològica; i segon, quin percentatge pertany a les polítiques públiques i a la ciutadania (empreses, tercer sector, etc.), la qual cosa em sembla més difícil de mesurar perquè no conec el sector.

Des del meu punt de vista, el 70% o més de les millores en àmbits com la igualtat de gènere a Catalunya han estat possibles gràcies a la transferència de la sociologia, tant del vessant acadèmic com professionalitzador, i tant de la sociologia elaborada a Catalunya com des de l'àmbit estatal i internacional.

Podries explicar algun exemple concret de transferència de la sociologia per aconseguir la igualtat de gènere que es promou des dels ODS?

Sí, un de rellevant és el primer estudi sobre violència de gènere a les universitats que es va fer entre el 2005 i el 2008 des de la Universitat de Barcelona. Era el primer estudi d'aquestes característiques, a Catalunya i a Espanya. L'estudi tenia com a objectiu identificar l'existència o no de violència de gènere a les universitats. L'estudi va extreure dues conclusions sobre realitats que es podien intuir, però que en les quals no hi havia proves: primer, existeix violència de gènere a l'entorn universitari, i segon, existeix violència de gènere en les relacions esporàdiques, no només en les relacions de parella o exparella.

I aquestes dades van derivar en alguna conseqüència?

Arran d'aquesta investigació es va produir una transferència en la legislació catalana i estatal: s'hi va incloure la consideració de violència de gènere, independentment del tipus de relació, a la Llei catalana contra la violència masclista del 2008 i es va establir l'obligació de crear una unitat d'igualtat i un protocol contra l'assetjament sexual a qualsevol entitat, incloses les universitats, de més de 50 treballadors a través de la Llei estatal d'igualtat del 2007.

Un altre exemple significatiu és la transferència de coneixements sobre els efectes de l'entrada de les dones en llocs de treball de poder: en contra del que deien alguns discursos, els estudis sociològics han mostrat que l'entrada de dones a llocs de poder en l'educació, la salut, etc., ha contribuït a enriquir aquests sectors: en el cas de la salut, l'entrada de la dona ha suposat l'ampliació del sector i la incorporació de la perspectiva de gènere als serveis. L'assoliment dels ODS s'està beneficiant d'aquesta entrada de les dones en llocs de poder.

I respecte de l'impacte? La sociologia a Catalunya ha aconseguit millorar les condicions de vida de les persones?

En el cas del canvi de legislacions a través dels estudis sobre violència de gènere a les universitats, els impactes són clars. Primer, perquè actualment la gran majoria d'universitats públiques tenen unitats d'igualtat i protocols contra l'assetjament, quan l'any 2005 no n'hi havia cap, i la creació d'aquests

organismes no només es va estendre per Catalunya, sinó que també en el conjunt d'Espanya.

En segon lloc, tot i que sense dades específiques, sabem per altres mitjans que la visibilització de la violència de gènere a les universitats i en les relacions esporàdiques ha produït un augment d'identificació d'aquest tipus de violència i, per tant, es denuncia més. Per acabar, les estudiants coneixen l'espai d'atenció i protecció que tenen a les universitats.

Els impactes produïts pel canvi de legislació, que reconeix l'existència de la violència de gènere en les relacions esporàdiques, són més reduïts. Això es deu a la contaminació que han produït informacions no basades en proves que han limitat el treball de sensibilització envers la violència en les relacions fora de la parella.

A què et refereixes? Quin tipus d'idees han contaminat l'impacte?

Per exemple, la idea que l'amor romàntic és aquell en el qual es produeix principalment la violència masclista. És falsa. Des de la recerca es demostra que aquells que creuen en l'amor romàntic no tenen més risc de patir violència, just al contrari, és un factor de protecció: qui té un imaginari «d'amor ideal» defensa i protegeix més aquests valors.

Hi ha algun altre exemple de transferència o impacte de la sociologia elaborada a Catalunya que creguis rellevant de comentar?

Seguint amb el tema del gènere, hi ha un parell d'exemples que em semblen molt interessants, tot

i que no els he treballat jo. D'una banda, crec que s'està duent a terme un estudi sociològic sobre matrimonis forçats a la UAB i s'està treballant amb la Generalitat perquè s'apliquin les recomanacions sorgides en un possible protocol autonòmic contra aquests matrimonis.

D'altra banda, hi ha un projecte molt interessant sorgit de la recerca científica en sociologia que es diu «El club dels valents. Violència Zero». Es tracta d'una activitat educativa en què s'aborda el tracte que s'ha de donar a víctimes i agressors de violència, entre les quals, la de gènere. Gràcies a això s'aconsegueix que no es normalitzi la violència, hi hagi un millor tracte entre companys i un augment de solidaritat.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres en un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuais, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Com a primer límit, em remeto a allò que hem comentat sobre la proliferació de conceptes i teories no basades en dades que influeixen en les polítiques públiques que es duen a terme i a l'imaginari social i, per tant, obstrueixen el possible impacte o millores socials que pot aportar el coneixement sociològic. Com hem comentat, un exemple seria aquesta falsa idea que l'amor romàntic és el principal focus de violència masclista, creada per la creença que la violència es produïa en el si de la llar principalment i no fora, entre d'altres.

El segon límit seria la contaminació que produeixen els debats ideològics en l'imaginari social i en la inves-

tigació. En el cas del qual parlàvem, per exemple, la lluita per esborrar de l'imaginari col·lectiu i de les polítiques públiques que l'amor romàntic «mata» és més difícil quan molta gent associa les relacions «no-romàntiques» a idees més progressistes.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Des de la perspectiva acadèmica detecto tres punts a potenciar: primer, caldria restringir la investigació a allò que és d'utilitat social i no a allò que ens agrada o ens interessa; segon, i com a conseqüència, caldria identificar aquells àmbits de la societat en què podem impactar per a una millora social i no els estem donant resposta; i, en tercer lloc, augmentaria l'exigència pròpia i rigorositat metodològica.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA NO-VIOLÈNCIA I LES NOVES MASCULINITATS

ORIOL RÍOS GONZÁLEZ

Llicenciat en Sociologia i doctor per la Universitat de Barcelona. Professor d'educació a la Universitat Rovira i Virgili. Expert en educació, masculinitats i canvi social.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Des del meu punt de vista hem evolucionat a millor. Des que vaig acabar la carrera, cap allà l'any 2002, tenim molta més presència. Hem millorat molt en dos sentits: primer, en la presència de l'anàlisi de les desigualtats arreu: en ajuntaments, creació d'observatoris, etc. En segon lloc, hem millorat en l'orientació professional a l'acció, és a dir, cada cop més anem a l'anàlisi de proves dirigida a fer propostes de millora per tenir impacte social i no a quedar-nos en els diagnòstics. Això també ha estat motivat per

les institucions en si i per les recomanacions que ens demana la societat (ajuntaments, governs).

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Sí, per exemple, en educació i violència de gènere crec que tenim una presència especial. Pel que fa a l'educació, per exemple, hem avançat molt en entendre el fracàs escolar, l'abandonament escolar prematur i en buscar formes de superar-lo.

En el cas del gènere, la sociologia ha contribuït moltíssim a entendre les desigualtats: es fan anàlisis cada cop més profundes que permeten entendre, de forma polièdrica, els perquè de la violència i trobar solucions més efectives que les que algun cop han pres els governs.

Un altre àmbit en què crec que la sociologia catalana també té força pes actualment és en el de la inclusió de minories i col·lectius en la vida pública i en espais de representativitat, per exemple, amb el dret a vot, estratègies per a l'èxit educatiu —per exemple, amb el poble gitano—, etc.

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per aconseguir una millor igualtat de gènere tal com promouen els ODS?

Sobretot es tracta de transferència de coneixement científic a altres espais (associacions, fundacions) que els ajuda a millorar la seva pràctica. D'una banda, hi ha la transferència d'estudis i proves sobre masculinitats. És una línia d'investigació molt incipient, però que cada cop les administracions hi estan apostant més.

Aquestes investigacions es transfereixen, sobretot, en línies d'actuació de grups d'homes igualitaris que existeixen a Espanya i estan assumint la perspectiva sociològica de les noves masculinitats. A més, la transferència es multiplica, perquè aquests grups treballen amb tallers i sensibilització a joves.

En un segon exemple, et parlaria més de transferència teòrica i metodològica. Es tracta d'una investigació interdisciplinària que estic dirigint i en què participen molts sociòlegs: «la violència cap al col·lectiu LGBTI+ a la universitat», que està tenint prou repercussió. En l'estudi es fa una enquesta que ens ha assenyalat dades que ajuden a recolzar actuacions contra la discriminació cap al col·lectiu LGTBI+. Per exemple, (1) el 93% dels enquestats deien que tenien interès a treballar la violència LGTBI+ a la universitat, i (2) un 60% dels enquestats diuen que coneixen algun cas de violència LGTBI+. Aquesta és una dada que potser es podia intuir, però ara hi ha proves que poden secundar-ne l'acció política.

És especialment rellevant aportar aquestes dades, encara que ens puguin semblar obvietats: l'actuació sempre ha d'anar darrere d'una prova científica: encara que es pugui intuir, cal corroborar-la. D'altra manera, deixariem la porta oberta a actuar per creences, intuïcions o orientacions ideològiques que podrien ser errades.

Aquesta investigació ha creat prou transferència: hi ha diverses institucions que han demanat que els transferim el qüestionari per poder-lo aplicar en els seus contextos. A més, la investigació va despertar l'interès d'altres institucions i administracions que han apostat per crear polítiques —accions públiques, empresarials, etc.— que puguin ajudar a revertir la

situació de violència contra el col·lectiu LGTBI+. Per tant, podríem tenir impacte, però caldrà veure-ho.

L'educació també és un dels àmbits en què has treballat. Posaries algun altre exemple de transferència o impacte?

Sí, et parlaria dels estudis sobre el fracàs escolar. Hi ha tota una literatura molt àmplia que evidencia que el fracàs escolar està relacionat amb la vulnerabilitat: classe social, situació socioeconòmica, etc., i també està altament comprovat que per pal·liar aquest fracàs cal estendre el temps d'aprenentatge: molts cops, la diferència en el rendiment té a veure amb la diferència d'hores d'aprenentatge que l'alumnat inverteix fora de l'escola i, per tant, cal estendre les hores d'aprenentatge de l'alumnat vulnerable i millorar les seves expectatives educatives.

Doncs bé, en el marc del projecte SOLIDUS, del programa europeu Horitzó 2020, vam analitzar la Plataforma d'Afentats per la Hipoteca de Tarragona. Aquest projecte va servir per transferir el coneixement al moviment i construir un projecte d'intervenció: vam crear un espai d'aprenentatge per als infants en el marc de les seves assemblees amb activitats d'aprenentatge. El resultat va ser positiu amb proves clares d'èxit.

Hi hem estat treballant durant tres anys, tot i que la covid-19 ens ha aturat. En l'avaluació, vam recollir que les expectatives de l'alumnat augmentaven molt amb aquest espai i, per tant, sí que hi ha impacte.

Crec que un punt clau de la intervenció va ser el fet de transferir el coneixement científic de forma directa als possibles usuaris: vam explicar-los directament

les dades científiques sobre el fracàs escolar, s'ho van apropiar i van decidir aplicar el projecte.

Voldries posar algun exemple més?

Sí, te'n posaré un més, que és un híbrid sobre educació i gènere: una investigació-acció sobre l'assetjament escolar als centres educatius. Hi ha molta recerca sociològica sobre com prevenir-lo i, des de fa anys, s'està fent un projecte en moltes escoles d'Espanya i en altres països de Llatinoamèrica —actualment, unes 240 escoles— que va néixer de la sociologia catalana i en què he col·laborat: «El club dels valents. Violència Zero». Es tracta d'un projecte en què els infants, conjuntament, es posicionin davant de l'assetjament escolar i que ells mateixos siguin actius, és a dir, fer-los passar d'espectadors a interventors. Jo continuo fent formació a les escoles en què hi ha el projecte i ens diuen que hi ha impacte: els casos d'assetjament s'han reduït, i no només això, sinó que el comportament general ha millorat i s'han reduït sancions, amonestacions o expulsions.

I, en canvi, en quins àmbits dels ODS creus que tenim menys presència? Per què?

Entotallò que té a veure amb l'aigua, l'acció climàtica i la vida terrestre. Crec que està relacionat amb la manca d'interdisciplinarietat en àmbits tradicionalment assignats a altres professions (ambientòlegs, metges o ciències de la salut, en general) en què no hem estat presents, però cada cop sí que ho estem més. Per exemple, recentment he col·laborat en una proposta de projecte per a la Comissió Europea que treballa

per detectar catàstrofes ambientals i terrorisme. Si ens l'accepten, el nostre paper des de la sociologia serà el de treballar en els indicadors d'impacte.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la disciplina sociològica o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Hi ha dues idees principals que estan molt relacionades. Primer, crec que a escala de tècniques i recollida de dades tenim un bon nivell i rigorositat; ara bé, si volem mantenir aquesta exigència metodològica, caldria redoblar esforços a fer una sociologia basada en proves orientada a la transformació social. Per això, i aquí ve el segon, caldria apropar-nos molt més als col·lectius i tractar-los com a subjectes, no només com a l'objecte d'estudi.

En la mateixa universitat, sovint, ens hem quedat en una «torre d'ívoli», aïllada de la realitat social. D'altra banda, cal insistir en el contacte amb la societat. La sociologia és la comprensió de la societat per entendre-la i millorar-la: i això, com ho fem? Doncs estant allà on es produeix la interacció social, escoltant les seves veus i, també, fent-los arribar el coneixement sociològic per fer-ne pedagogia. A més, la seva retroacció pot enriquir la nostra recerca: ens detecten errors, buits o elements que no hem tingut en consideració.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA REDUCCIÓ DE DESIGUALTATS I EL BENESTAR

CECILIA SAÍZ GARCÍA

Llicenciada en Sociologia i especialista en tècniques i estudis de mercat.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Crec que sí, és a dir, si entenem la transferència com aquest acolliment de tècniques, mètodes d'investigació, etc., diria que tot el que són institucions, administració o tercer sector fan servir indicadors, variables, etc. que són pròpies de la sociologia. De fet, en el cas de l'administració o del tercer sector els entren per fer estudis previs a la implementació.

Sobretot el que més detecto, des de la meua experiència, és el pes de les tècniques quantitatives. Pel que fa a les qualitatives, s'acostuma a fer-ne ús

en processos participatius i de presa de decisió. Així mateix, també et diré que aquestes eines sociològiques són molt presents en altres sectors, especialment en estudis de mercat. Per tant, no sé fins a quin punt són «propietat de la sociologia».

Pel que pots observar des de la teva trajectòria professional, en quins àmbits creus que la sociologia està aconseguint un major impacte o transferència?

No et sabia dir on n'hi ha més: des de la meua experiència professional, en tots els sectors hi és present. Pel que he viscut diria que els recursos determinen, molts cops, la capacitat d'aplicar la sociologia en els sectors o la qualitat d'aquesta aplicació, i s'accentua més en el tercer sector: planificació, estudis previs a la intervenció, implementació d'enquestes, etc.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir un desenvolupament sostenible tal com promouen els ODS?

Et parlaré de la planificació de polítiques públiques i, en concret, de l'elaboració de plans locals. En aquest cas, es tracta del POUM d'un barri de Castelldefels, concretament del barri de Vista Alegre. La nostra tasca consistia a mobilitzar els agents rellevants del barri —el forner, la perruquera, associacions de dones, etc.— perquè poguessin detectar les línies d'actuació que permetessin millorar la qualitat de vida al barri.

El que fèiem era aplicar la tècnica del grup de discussió i fomentar la participació ciutadana per tal d'extreure el coneixement de les persones del barri i fer una bona planificació d'accions més aviat concretes, com la supressió de barreres arquitectòniques o la millora de l'enllumenat, entre d'altres.

Des del meu punt de vista, es tracta d'un procés especialment rellevant, ja que té un impacte molt directe en la vida de les persones i sovint genera un alt grau de satisfacció, atès que la ciutadania ha participat activament en la definició dels canvis: millora de les condicions d'habitabilitat, de l'accessibilitat, etc. En aquest cas concret, es van millorar les condicions i oportunitats de vida del barri a través de la dinamització econòmica (com ara la creació d'un mercat solidari), la reforma de l'accessibilitat i la seguretat, la millora de l'enllumenat en punts foscos, etc. Fins i tot es va donar un nou ús a un equipament del barri, reconvertit en centre cívic.

A més, cal tenir en compte que aquests processos sovint generen impactes menys tangibles però igualment importants, com ara una major cohesió veïnal, implicació col·lectiva i sentiment de pertinença.

Coneixent la teva trajectòria, et volíem preguntar per experiències o exemples, siguin de transferència o impacte de la sociologia en l'àmbit del consum i producció responsables. En destacaries algun?

En la meva experiència en l'àmbit del consum responsable, no sé si es pot parlar pròpiament de transferència sociològica. La meva tasca, com a tècnica en una associació de consumidors, consistia principalment en la divulgació, la sensibilització i la difusió d'informació adreçada al consumidor.

Ara bé, els coneixements sociològics m'han estat molt útils a l'hora de comunicar millor. M'explico: el coneixement de les desigualtats socials, així com de les necessitats i situacions de les persones segons la seva classe social, edat o origen, m'ha permès, d'una banda, (1) a fer intel·ligible una informació sovint complexa i adaptar-la al destinatari de manera clara i comprensible (ja fos en una presentació, un fullotó informatiu, etc.), i de l'altra, (2) transmetre amb més eficàcia els drets dels consumidors i els canals disponibles per exercir-los.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres en un major impacte de la sociologia?

Primer, les exigències metodològiques de les tècniques quantitatives són molt rígides. Les mostres necessàries per poder extreure conclusions sòlides són molt difícils d'assumir a causa del cost que tenen. A més, la manca de cultura participativa voluntària de les persones —és a dir, la poca predisposició a respondre enquestes o a participar en processos de decisió col·lectiva— no afavoreix a poder ser resolutius a l'hora de treballar.

En segon lloc, crec que la sociologia posa en relleu problemes socials significatius, i és important poder comptar amb eines i la participació activa de les persones que viuen aquestes situacions per tal de trobar-hi les millors solucions. És un límit laboral en alguns camps, però alhora és una fortalesa clara amb relació al coneixement.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Crec que cal visibilitzar i potenciar més la fortalesa de la participació ciutadana, tant pel que fa (1) als bons resultats en el disseny i implementació de polítiques públiques, com pel que fa a (2) els impactes generats del mateix procés participatiu: cohesió, implicació, etc.

D'altra banda, cal continuar potenciant la introducció de les noves tecnologies en l'aplicació de les tècniques quantitatives i qualitatives. Crec que tenim un camp d'oportunitats prou gran per aprofitar.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'ECONOMIA I LA INDÚSTRIA

IGNASI BRUNET ICART

Catedràtic de Sociologia i docent a la Universitat Rovira i Virgili. Expert en anàlisi social i organitzatiu i gestió d'empreses.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Hi ha hagut una evolució positiva. Encara tenim molt camí per recórrer, però crec que en els darrers anys hem guanyat pes gràcies a una sociologia més orientada a la utilitat, és a dir, menys centrada en la crítica absoluta a la societat —principalment, a trencar les bases estructurals— i més enfocada a fer-la més reformista i possibilista, orientada a la millora de les condicions de vida dels agents socials.

Per concretar, per exemple, en el meu àmbit de treball, la sociologia ha avançat en la manera d'analitzar

l'empresa, que ja no es concep exclusivament com un agent explotador, sinó també com un actor més dins la societat, amb funcions i responsabilitats socials. Des d'aquesta perspectiva, és possible treballar per millorar els processos productius, obtenir millors resultats, etc.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Sí, crec que en tot allò relacionat amb la pobresa, la sociologia catalana ha tingut un paper rellevant. Penso que es pot explicar, en part, (1) per les relacions que la sociologia del territori ha mantingut amb determinades institucions com l'Església, Càritas, etc., i, d'altra banda, (2) també hi ha influït el fet que l'economia com a disciplina no ha abordat de manera prioritària aquest tema, com a mínim en el nostre territori. De fet, la reducció de les desigualtats —ja sigui a través de la millora de les condicions de vida als barris, la reducció de les bosses de pobresa o altres accions similars— ha estat una línia de treball prioritària.

A més, en el context actual, marcat per l'augment de les desigualtats arran de l'aplicació de polítiques marcadament neoliberals, considero que la transferència de coneixement sociològic és més necessària que mai.

Ara bé, en el meu cas concret, l'àmbit on he pogut fer més transferència o generar més impacte ha estat el món de l'empresa. I, com a anècdota, cal dir que, en aquest entorn, hi ha hagut una presència significativa de sociòlegs vinculats a l'Església i, fins i tot, a l'Opus Dei.

Podries explicar algun exemple de transferència fet des de la sociologia per a un major desenvolupament sostenible, tal com promouen els ODS?

Al llarg de la meua trajectòria hi ha hagut diverses línies en les quals s'ha dut a terme transferència de recerca i coneixement: educació, exclusió social, mercat de treball, turisme, entre d'altres. Aquesta tasca s'ha concretat, sobretot, a través de col·laboracions amb ajuntaments i empreses, i sempre amb una forta vinculació amb el territori amb l'objectiu de contribuir a millorar-lo. En el meu cas, aquesta activitat s'ha desenvolupat principalment a la província de Tarragona.

Ens en podries concretar alguns que tinguin a veure amb la reducció de les desigualtats o de la pobresa, tal com promouen els ODS?

Hi ha uns estudis que vam fer fa temps, entre els anys 1980 i 1990, a partir d'una enquesta sobre condicions de vida de les persones: primer el vam fer per encàrrec de l'Ajuntament de Reus i, posteriorment, per al de Tarragona. Aquests estudis van resultar especialment rellevants perquè van posar en evidència el deteriorament social d'algunes zones del territori, i perquè, a partir dels seus resultats, (1) es van prendre decisions polítiques que es van implementar amb diferents graus d'intensitat. A més, (2) va esdevenir referent, atès que ha estat replicada en major o menor grau i que ha inspirat estudis similars en altres indrets del país.

Paral·lelament, també hem fet prou recerca centrada en l'exclusió juvenil al Camp de Tarragona i en relació amb l'exclusió escolar a la ciutat de Reus.

Sabem que també has treballat en el camp de l'economia i l'empresa. En aquest cas, diries que has desenvolupat transferència o impacte?

Sí, en aquest cas podem parlar de recerca en turisme i en el sector de la petroquímica. En els darrers anys també hem treballat en innovació i creativitat.

En primer lloc, hem fet diversos estudis sobre el turisme, especialment en el Camp de Tarragona. En aquest àmbit hem fet recerca sobre com diversificar econòmicament el territori a través del turisme de sol i platja sostenible, però també sobre el turisme rural que darrerament ha guanyat protagonisme. En aquest darrer cas, les recerques han tingut força difusió a la zona: seminaris a Port Aventura, a facultats de la URV, a cambres de comerç, etc.

Pel que fa a la indústria petroquímica, tan rellevant a la zona de Tarragona, hem dut a terme diverses recerques, especialment pel que fa a la compatibilitat d'aquesta indústria contaminant amb el turisme. A més, en aquest cas, vam traslladar o vam inspirar altres estudis, un d'aquests a Bahía Blanca (Argentina).

Sabem que has treballat en qüestions de formació i educació. Destacaries algun projecte en el qual creguis que hi ha hagut una transferència rellevant?

Crec que tota la recerca sobre formació professional que hem elaborat és rellevant. Vam fer un llibre sobre la història de la formació professional a Espanya i

destacaria diversos estudis que hem fet sobre la innovació en l'FP.

Actualment, estic treballant força en l'àmbit de la sociologia de la innovació i la creativitat, juntament amb Teresa Morlà. Diria que som els primers a abordar d'aquest tema.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Des del meu punt de vista, el corporativisme: avui en dia s'ha de buscar la interdisciplinarietat i treballar amb altres companys d'altres disciplines. És necessari comunicar-nos entre disciplines i que es fomenti un bon diàleg. Probablement, els sociòlegs som els menys corporativistes —altres ho són molt més—, però igualment crec que cal esforçar-nos més en això.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu és transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

A escala general, cal potenciar la recerca basada en proves i dades, de manera que permeti l'aplicabilitat de la recerca i ajudi a millorar i a transformar la realitat social. Així mateix, i com a element més temàtic, crec que hem de fer un debat profund sobre quin model de societat volem per poder compatibilitzar la sostenibilitat ambiental i l'econòmica.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA GESTIÓ EMPRESARIAL I DE RECURSOS HUMANS

MARI CARMEN CASALS GARCÍA

Llicenciada en Sociologia, màster en Sociologia del Treball i Organitzacions per la Universit  Paris Diderot i especialitzada en direcció d'empreses.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que no té el paper que hauria de tenir. Penso que hi ha agents amb més visibilitat —professionals de comunicació, economistes, especialistes en ciències polítiques, etc.— i que la sociologia ha quedat poc present. Crec que hauria de ser una disciplina molt més reconeguda en l'àmbit de polítiques públiques, com l'educació, però també en molts altres àmbits. En altres països, com Alemanya o França, la sociologia té un pes real en la vida social, tant a través de l'administració pública com de l'empresa privada.

Potser hi som, però des del darrere. És a dir, com formiguetes executores o que elaboren diagnòstics, però no som presents en la presa de decisions i, per tant, en espais que en permetin el reconeixement. I això ens repercuteix: si no som visibles en aquestes posicions, no assolim reconeixement públic.

I per què no som reconeguts o no se'ns visibilitza?

Perquè no ens promocionem, no ens fem visibles nosaltres mateixos. Crec que som perfectament capaços de prendre decisions; com a mínim, tant com qualsevol altra disciplina.

Pel que pots observar des de la teva trajectòria professional, en quins àmbits creus que la sociologia està aconseguint un major impacte o transferència?

Som més presents en reducció de desigualtats, en predisseny de polítiques educatives, en donar suport, en col·laboració amb altres, en temes de sostenibilitat i medi ambient, salut i benestar o en infància. En canvi, em falta veure la presència de la sociologia en àmbits, des del meu punt de vista, més tangibles i estructurals com innovació, creixement econòmic i treball o urbanisme.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir un desenvolupament sostenible tal com promouen els ODS?

En general, et parlaria de l'esperit crític, de no donar res per descomptat. Per concretar una mica més:

les eines que més he traslladat de la sociologia en la meua trajectòria professional són la capacitat d'anàlisi, l'habilitat per dimensionar i objectivar la informació en variables, matrius i patrons per prendre decisions. També crec que he intentat formar equips —concretament en l'àmbit dels recursos humans— tot transferint coneixements de la sociologia i dotant-los d'aquesta perspectiva.

Ara bé, no sé si aquesta transferència, que al final es tradueix en formes d'analitzar i fer les coses, ha tingut algun impacte, però on sí que crec que ha tingut efectes és en la capacitat de donar resposta, per exemple, a l'hora de contractar personal: la dimensionalització i creació de matrius de competències transversals i tècniques per a la selecció de personal ha estat efectiva.

D'altra banda, els coneixements sociològics de la realitat social m'han permès —o han contribuït— a fer una política empresarial responsable o ètica en àmbits com la igualtat de gènere, el benestar, etc. Aquí sí que hi ha hagut un desenvolupament de pràctiques empresarials en línia amb els ODS. Ara bé, també hi han contribuït les circumstàncies personals: el fet de ser dona en un sector altament masculinitzat.

Podries concretar una mica més? Alguns exemples de com es tradueix aquesta ètica o responsabilitat empresarial?

Sí, et poso alguns exemples: (1) tenim una política de flexibilitat horària per tal de facilitar la conciliació laboral; (2) en relació amb l'ètica tenim un compromís que ha de signar cada membre de l'empresa —clients, treballadors, direcció, etc.— que va acompanyat

d'un canal de denúncia intern per a casos de discriminació, assetjament psicològic, etc.; a més (3), tenim formació lliure i sense restriccions; i (4) estem adherits al pacte de les Nacions Unides des del 2011 que ratifica el nostre compromís amb la garantia dels drets universals relacionats amb el treball.

Hem parlat en l'àmbit intern empresarial, però i amb els clients? Diries que hi ha alguna transferència destacable de la sociologia que hagi millorat el desenvolupament dels projectes?

Hi ha dos aspectes de la sociologia que crec que m'han ajudat a millorar la pràctica professional: d'una banda, el coneixement del comportament social en la gestió del canvi i, de l'altre, els coneixements sobre organitzacions.

Em refereixo al fet que en el meu sector laboral hi ha molt coneixement tècnic, però, de vegades, poca consciència del factor humà. Crec que aquí puc tenir un paper rellevant a l'hora d'aportar aquesta perspectiva quan un client ho demana. Per exemple, en el moment de crear una eina digital per a la gestió documental, cal pensar en les persones que l'hauran d'utilitzar per fer-la realment útil.

En segon lloc, de vegades els clients fan encàrrecs que impliquen un canvi de cultura organitzativa que no tenen previst. En aquests casos, el coneixement del funcionament de les organitzacions em permet detectar-lo i anticipar-lo al client.

Podries posar algun exemple concret de projecte que heu fet des de l'empresa en què hi hagi hagut canvis o impactes socials?

Sí, per exemple, des de l'empresa hem implementat tota la digitalització de processos per a l'Ajuntament de Terrassa. Això ha permès que la ciutadania pugui continuar gestionant tràmits de forma presencial, però també fer-ho tot de forma digital. D'altra banda, vam integrar els canals de comunicació del SEM al 112 sense interrompre el servei, i també hem ajudat l'empresa Grífols a millorar la gestió de les anàlisis i a agilitzar el procés per als treballadors.

Per acabar, tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Reiteraria la idea de la poca visibilitat i reconeixement que tenim. Com dèiem, això ens deslegitima a l'hora de ser presents en espais de presa de decisió. Cal més educació i pedagogia sobre què podem aportar els sociòlegs, i també ens falta saber explicar millor quin valor afegit oferim respecte a altres disciplines.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

En relació amb el que anem dient, crec que falta una definició capaç d'explicar a la societat què és i què pot fer un sociòleg. D'altra banda, pel que fa

als ODS, crec que hauríem de reforçar la presència en aquells àmbits on som menys visibles: el treball, el creixement econòmic, la innovació... i, sobretot, posicionar-nos en espais de presa de decisió.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN EL MÓN DEL TREBALL

ORIOL HOMS I FERRET

Sociòleg investigador i assessor. Especialitzat en l'anàlisi de la formació professional i el mercat de treball.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Sí, en el meu cas particular diria que sí. La meva experiència en administració pública —definint programes, avaluant polítiques, etc.— és rica. Diria que hi ha prou transferència. Una altra cosa és que els destinataris de la transferència acabin aplicant les nostres aportacions.

A què et refereixes? Des de la teva experiència, quins límits o barreres hi ha en aquesta aplicació per a un major impacte de la sociologia?

A l'hora d'arribar a l'aplicació, sovint ens trobem amb moltes dificultats per implementar els canvis recomanats. En el cas de l'administració pública, les dificultats tenen a veure amb una institució que té una inèrcia a l'estanquitat, cosa que deixa poques possibilitats de transformació.

És a dir, no és que es dubti de la qualitat del que diem, sinó que l'aplicació es complica. Diria que aquí apareix un punt feble de la sociologia tal com la coneixem: ens adaptem poc al context del client. Fem una anàlisi molt acurada i crítica de la realitat, però poc possibilista, poc viable en les seves propostes. El client té molt clar que sabem el que s'ha de fer, però no que el puguem ajudar a fer-ho, de manera que l'assessorament tendeix a demanar-se a professionals tradicionalment més pragmàtics, com els politòlegs o els economistes.

D'altra banda, hi ha un problema amb la percepció —fins i tot dins del mateix col·lectiu— sobre què significa ser sociòleg. L'imaginari col·lectiu acostuma a associar el sociòleg com a investigador, però no com un professional executor, i això és un error. La majoria de sociòlegs treballen en empreses, consultories o administracions públiques, però, malgrat això, es manté la imatge de teòrics i no se'ns reconeix com a assessors. En gran part, això ho hem transmès nosaltres mateixos, fins i tot des de la universitat: el professorat no parla ni té en compte el treball dels companys que són en consultories, en empreses privades, en gestió, en administracions públiques,

tot i que fan aportacions rellevants. No es visibilitzen com a genuïnes de la sociologia les sortides laborals que hi ha com a consultors, experts, membres de l'administració local, etc.

Això ha afectat el nostre impacte perquè hem deixat espais rellevants a altres professionals. Per exemple, en l'anàlisi social, els politòlegs tenen molta més influència; i en la gestió de recursos humans, els psicòlegs han ocupat un paper central. Tanmateix, nosaltres podríem aportar molt valor des de la teoria de les organitzacions, ajudant a construir empreses i institucions més eficients i alhora més humanes.

Hem parlat de la transferència al sector públic, però, en el sector privat, quina transferència o impacte de la sociologia hi veus?

Crec que és on hi ha major mancança. A l'empresa privada pràcticament no hi som. En el meu cas, en un cert moment he ajudat a algunes empreses amb les polítiques de formació, en col·laboració amb directors de recursos humans. També he participat en la definició de perfils professionals, per exemple amb Bankia. Però més enllà d'aquest aspecte més de formació, no hi som i no té sentit: nosaltres ens dediquem a estudiar les organitzacions. La sociologia a Catalunya ha abandonat l'empresa i el management com a objecte d'estudi i l'hem deixat en mans dels economistes o psicòlegs. I això és clau si volem tenir impacte.

Per posar un exemple: actualment hi ha un corrent molt estès de promoció de les competències dels treballadors; per tant, de les competències individuals com a fonament de la satisfacció laboral.

I els sociòlegs sabem que això no és prou: l'individu necessita també una organització en què se senti integrat i valorat. Podem aportar molt de coneixement sobre com fer de les organitzacions espais més integradors i cohesionats, però som poc presents en aquest àmbit del management d'equips humans en el món empresarial.

On sí que tenim més pes és en el màrqueting o en els estudis de mercat, però aquí també passem força desapercibuts.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia catalana que creguis que és especialment rellevant?

Crec que n'hi ha diversos, representats sobretot per persones i institucions. Anomenaria les aportacions de la Marina Subirats en el seu pas en diferents administracions estatals i locals, especialment en igualtat de gènere (direcció de l'Institut de la Mujer). També destacaria tota la feina feta en l'anàlisi de Catalunya de Salvador Giner, que ha influït en la reflexió del país entorn de la democràcia i l'estructura social. Així mateix, és rellevant l'empremta en demografia que ha deixat Anna Cabré.

En l'àmbit d'organitzacions són importants les aportacions del CIREM quant a formació professional en l'àmbit local, així com fundacions o organitzacions, com l'IGOP o la Fundació Bofill, en què hi ha molts sociòlegs que aconsegueixen influir en l'agenda política, impulsen projectes i, fins i tot, arriben a impactar en les polítiques públiques.

Has citat molts exemples. En concret alguns per traçar aquesta transferència i impacte de la sociologia?

Sí, et parlaré de la meua experiència professional que, sobretot, està relacionada amb el món de la formació professional i l'ocupació. En un àmbit més general, he col·laborat en fer el tercer pla de formació professional i, també, fa anys vaig fer un estudi que identificava l'evolució i canvis en les qualificacions professionals. Crec que el concepte general d'aquest estudi ha influït en el SEPE, a Madrid, als ministeris. Ara el tornaré a fer, per tant, sembla que va agradar.

Amb major concreció, he col·laborat en la implementació del programa de garantia juvenil del SOC. A més, en vaig fer l'avaluació i en vam veure els impactes. No eren els esperats, però han estat positius: els joves que han estat en la garantia juvenil s'han activat i motivat més que aquells que no hi han estat.

En segon lloc, destacaria l'aportació que hem fet a la creació del centre de formació de Manlleu. No es tracta d'un centre com a tal, sinó d'un entramat de coordinacions que han fet que empreses, centres de formació i administració treballin per oferir una millor oferta de formació i, per tant, una millor inserció laboral. Pel que fa a l'impacte, un exemple d'aquest centre és la creació del Centre de Formació Integral en Serveis a la Comunitat. Es va detectar la necessitat de potenciar aquest àmbit laboral i s'ha aconseguit impactar en millorar la formació en serveis de cura, millorar les condicions laborals en les empreses i acreditar les persones amb experiència, però sense titulacions.

També hem transferit evidències i coneixements per crear pactes o consells per la formació professional

i l'ocupació en diferents territoris (Garrotxa, Terrassa, etc.), els quals han aconseguit crear espais de coordinació locals (empreses, administracions, etc.).

Per últim, és rellevant l'aportació que hem fet a l'hora d'aplicar la teoria i estudis sobre la demanda de reposició i substitució dels treballadors que s'han jubilat. Es tracta d'aprofitar la jubilació dels treballadors grans per planificar la renovació de la qualificació de la plantilla amb l'aportació de les noves generacions. Aquesta teoria l'hem treballat, sobretot, en dos àmbits: (1) transferint la teoria a estudis locals o comarcals (Barcelonès Nord, Hospitalet, etc.) i fent cursos de formació al SEPE per tal que el personal de l'observatori ocupacional apliqui aquesta metodologia d'anàlisi.

Aquesta transferència en el món local no sempre ha produït impactes: en el cas de l'Hospitalet de Llobregat, tot i que vam fer un projecte de pedagogia amb les empreses per explicar la reposició i oferir-los ajuda per planificar-la, en molts casos la van refusar.

Destacaries algun exemple més d'impacte o transferència de la sociologia en el camp del treball digne i el creixement econòmic dels ODS?

Respecte a l'objectiu d'augmentar la productivitat, vull desutacar una transferència important: des de la sociologia hem demostrat que la formació augmenta la productivitat i afavoreix una major promoció de la formació continuada.

També penso que és rellevant la feina del Daniel Reventós sobre l'ocupació plena i treball digne a través de totes les seves aportacions sobre la renda garantida universal, que és molt important. Tot i això,

cal tenir en compte que ara s'està aportant un nou element a aquest debat: el treball garantit. Es creu que el treball garantit és una política més efectiva que la de la renda universal perquè aporta una major autoestima, estructuració del temps i socialització a la població beneficiària.

Finalment, cal posar èmfasi en les aportacions del Jordi Estivill en el tercer sector i contra la pobresa.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Seré repetitiu: (1) cal interioritzar i transmetre que la disciplina va molt més enllà de la teoria sociològica, és a dir, que la intervenció sociològica té el mateix valor. (2) Cal donar valor a teories parcials, sectorials i menys ambicioses que les grans teories complexes, però que faciliten en grau més alt l'abordatge de problemes concrets. (3) Cal més compromís per part nostra: anar més enllà dels diagnòstics i fer propostes realistes que tinguin en compte els condicionants del context, què es pot fer i què no.

En un pla més temàtic, crec que hem d'estar molt atents en dos àmbits. Un d'ells és (4) la intel·ligència artificial: he estat en contacte amb informàtics per fer programes que ajudin a l'administració i llavors t'adones que necessiten una mirada social sobre el comportament humà perquè aquestes eines siguin funcionals.

Finalment, i molt important: (5) la interdisciplinarietat amb les ciències naturals, especialment

amb la neurociència. Aquesta disciplina marcarà molts avenços en el comportament social perquè estudia el funcionament del cervell. Si no treballlem per la interdisciplinarietat perdrem una gran batalla professional.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

IVAN MIRÓ ACEDO

Investigador en Economia Social i docent d'Història del Cooperativisme al postgrau d'Economia Cooperativa de la Universitat Autònoma de Barcelona.
Membre de Coòpolis.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general fas?

Doncs, no ho sé... La sociologia a Catalunya va arribar fa 120 anys a través del moviment obrer, les primeres revistes estaven vinculades al moviment llibertari, però penso que en els últims 30 anys aquest vincle entre moviments socials i sociologia s'ha trencat.

A més, tinc la sensació que malauradament, el que he pogut conèixer de la sociologia a la universitat no ha tingut en compte que ha de ser una eina pel coneixement social vinculat a la transformació social. No ha sigut una institució per crear impacte

social positiu o fer transferència de coneixements a la societat: això s'ha fet des de fora de les universitats.

A banda d'això, crec que en l'àmbit professional sí que ha tingut impacte. Nosaltres en els darrers 5 o 6 anys hem intentat generar coneixement amb l'administració pública. De fet, en aquest període anys hi ha hagut una onada de polítiques públiques d'economia social i solidària en els ajuntaments. Ara bé, perquè això es produís, hem hagut de jugar un paper molt proactiu políticament amb xarxes i organitzacions, perquè enteníem que hi havia d'haver polítiques públiques en aquests camps emergents. Abans no hi havia polítiques públiques d'economia social i solidària —de fet, no hi havia cap llei—; llavors, hem reivindicat la necessitat de treballar des de la visió de l'economia social i solidària.

La nostra cooperativa, Ciutat Invisible, teoritza, analitza i proposa. No som un agent professional que espera que l'administració el contracti, sinó que volem transformar l'administració perquè tingui efectes en la societat. Llavors, d'una banda, transformen l'administració quan fem recerca i d'alguna manera, també obrim camps de coneixement amb la Diputació, els ajuntaments i les universitats, i intentem generar unes altres maneres de fer recerca.

Això està relacionat amb la recerca-acció que acompanya els processos concrets de canvis socials. No volem investigar una cosa que ja està més que investigada, sinó que volem contribuir a generar dinàmiques socials que generin canvis socials i alhora coneixement. Volem desenvolupar tota una teoria del cos cooperatiu a Catalunya, fem una crítica als clústers, al desenvolupament jeràrquic del capitalisme, i volem impulsar ecosistemes coope-

ratius locals, xarxes d'economia local que s'articulin i generin intercooperació entre elles i així ho estem fent: ho impulsem de manera pràctica i, a la vegada, ho sistematitzem i ho transferim.

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia que per a tu sigui especialment rellevant?

Podria explicar-ne dos. Per un costat, nosaltres el 2010 vam fer una recerca de les cooperatives obreres de Sants. Va ser un estudi sobre com als barris populars de Barcelona hi havia una trama econòmica, autònoma del proletariat català, en la qual es va aplicar la dimensió territorial a l'economia social, tenint en compte l'estructura econòmica; d'aquí en va sorgir un llibre. De fet, aquesta acció s'està replicant a altres barris de Barcelona i municipis.

Aquesta experiència l'hem vinculat a dur a terme rutes cooperatives. Hem generat coneixement i ho hem distribuït a través d'exposicions a escoles, amb persones grans... En aquest camp, diria que hem generat una innovació metodològica i de coneixement.

Per un altre costat, fa 8 anys vam veure necessari crear algun tipus d'equipament per reproduir el cooperativisme a escala territorial, i per aquest motiu vam crear Coòpolis. En aquest procés, vam concloure que de la mateixa manera que hi havia incubadores d'start up, nosaltres també podíem crear equipaments per ajudar a crear noves cooperatives i sistematitzar-ne el coneixement, com si fossin laboratoris de multiplicació del cooperativisme. Això es va començar a reproduir en l'àmbit local a Barcelona. La Generalitat es va fixar en aquesta experiència i va agafar el prototip que

nosaltres havíem creat. Ho va transformar en política pública i van crear ateneus cooperatius, amb la idea de crear 14 coòpolis a Catalunya, per entendre'ns.

En l'actualitat hi ha una política pública que es diu Xarxa d'Ateneus Cooperatius. Coòpolis és l'ateneu cooperatiu de Barcelona, té finançament públic i gestionem 10 o 12 cooperatives. També tenim una incubadora de noves cooperatives, a Mataró també n'hi ha un altre, a Badalona, Girona, Terres de Ponent... Tot això va passar entre el 2015 i 2017.

El nostre ateneu cooperatiu ha ajudat a crear 25 cooperatives noves i hi ha més de 1.500 persones que fan formacions, i a través de tot això generem llocs de treball. Els projectes els hem creat des de l'Àrea de Recerca i Formació, amb la coordinació de l'Àrea de Suport Econòmic i el suport de l'Àrea Comercial.

Això seria més a escala pràctica, però és que a escala teòrica també estem aportant algunes eines. El 2014 vam desenvolupar les 14 mesures per a la democràcia econòmica local dintre de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES). Vam crear una alternativa de desenvolupament local que fos democratitzadora, ho vam treballar a través de les 14 mesures i ho vam introduir en una proposta de llei d'economia social i solidària. Va ser una nova idea que va traspasar cap a l'administració pública, la qual va incorporar el concepte de concertació publicosocial o publicocooperativa i no tant la concertació publicoprivada.

Els ateneus cooperatius són un cas concret de política pública de concertació publicocooperativa, i les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús en sol públic, també. Hem generat eines, nous paradigmes en el camp de la política econòmica que aconseguixen democratit-

zar-la. Hem plantejat alternatives a un desenvolupament local que era molt jeràrquic i capitalista.

A més d'aquests exemples de transferència directa i impacte, tenim un postgrau d'Economia Social i Solidària des de fa 5 anys, el qual va sorgir com una manera d'aconseguir socialitzar el coneixement. De fet, el 2005 es funda la cooperativa i el 2015 ja teníem un bagatge, coneixements en història del cooperativisme, en gestió societària, models organitzatius, etc., i volíem estendre aquest coneixement a persones noves que s'incorporaven a la cooperativa.

Vam començar fent cursos. Més tard, l'Ajuntament de Barcelona ens va començar a donar suport a aquestes iniciatives i els impartíem a altres barris. Llavors, en aquell moment, ens va, assabentar que a escala europea hi havia projectes de transferència de coneixement. La Xarxa d'Economia Solidària s'hi va presentar, va aquest recurs i es va poder crear el postgrau. Aquest postgrau és independent, no està vinculat a cap universitat catalana, sinó a universitats europees.

Una vegada la Generalitat de Catalunya és conscient d'aquest postgrau, l'interessa i genera una línia de subvencions per crear més postgraus d'economia social i solidària; conseqüentment, es creen a diferents municipis de Catalunya.

En el nostre cas, el postgrau socialitza molt el coneixement. Tots els docents tenen experiència en economia social i solidària i expliquem pràctiques per sistematitzar coneixements des de la mateixa experiència. A més, tenim clar que no ens interessa un alumnat que vingui a sobreformar-se, sinó que vinguin persones de sindicats, de la cooperativa, que aplicaran els coneixements, etc., així que escollim l'alumnat per criteris de voluntat d'acció.

Quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuais, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Si parlem de sociologia en general, jo crec que no té límits. Però, si parlem en l'àmbit acadèmic, hi ha uns límits molt rellevants. El primer és la carrera professional individualista, les revistes indexades; tot això em sembla que és contradictori a l'hora de generar impacte social. Hem de transformar el que produïm en sociologia perquè sigui coherent amb l'impacte social.

Lamento que hi hagi tesis doctorals emmagatzemades als ordinadors, articles que no s'hagi llegit cap persona. Pot ser un article molt revolucionari, però si cap persona se'l llegeix, només té un impacte en la carrera individual d'aquests professionals.

Penso que aquests que tenim formació en sociologia i tenim voluntat de transformar la societat, hem de reformar la manera en la qual fem sociologia i la divulguem. Hem d'escriure en els mitjans de comunicació, hem d'anar a escoles, universitats, moviments socials... En aquest sentit, defensem que la pràctica coherent és generar espais col·lectius de producció i divulgació sociològica, sobretot col·lectius i democràtics, perquè la universitat és col·lectiva, però no és democràtica: és individualista.

Després, es dona alguna situació en què algun acadèmic es fa molt famós i individualment té impacte perquè és tertulià i aconsegueix enviar el seu missatge... Això pot passar, però s'ha d'anar amb compte, perquè això no transforma la manera en com es produeix el coneixement. Pot contribuir en un

canvi social, efectivament, però també pot contribuir en crear modes de consum intel·lectual amb persones que són receptores passives d'aquests nous coneixements i amb un canal unidireccional, del gran tòtem sociològic que dispersa els seus coneixements i la gent passivament els consumeix.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Hi ha dos elements que són interessants. Un ja l'he comentat, que és generar equips de treball de recerca col·lectius que tinguin relació amb l'administració, amb la universitat, però que puguin generar eines professionals cooperatives.

Un altre element important és la interdisciplinarietat. La sociologia és un camp de coneixement, però sobretot, és una perspectiva, amb uns referents teòrics i unes metodologies a emprar. En el meu cas, per desenvolupar recerca he llegit història, economia, dret... El que vull dir és que és molt enriquidor que en aquests col·lectius hi hagi professionals de diferents perspectives, com historiadors, juristes, economistes, etc.

Actualment, estic treballant amb cooperatives d'enginyeria per crear aquest pont de transició energètica a Barcelona. Ens trobem diferents cooperatives, i la capacitat de dialogar amb professionals que tenen bagatges de coneixement diferents em sembla molt més enriquidor que no entrar en dinàmiques endogàmiques. A més, em sembla imprescindible que la sociologia reconegui coneixements que creu que fins

ara han estat subalterns perquè han sigut produïts per altres subjectes que no estaven legitimats. Nosaltres, en l'àmbit pràctic, incorporem nous coneixements i nous actors: no ho fem des de l'apropiació, sinó que creem espais de producció col·lectiva, de coneixement, en què aquestes persones d'origen migrat, obrer, etc., participen en la producció col·lectiva del coneixement.

Entre tots hem de crear un objecte col·lectiu que produeix coneixement de forma col·lectiva. Jo no vull ser un subjecte brillant que millora la realitat i que aquesta sigui passiva, sinó que m'agradaria crear espais on, entre tota la població, es creï el coneixement col·lectiu, on hi hagi horitzontalitat en la producció de coneixement.

I per últim, també has d'estar disposat a transformar-te en aquest procés, perquè el sociòleg no pot ser una espècie de mèdium intel·lectual que vol transformar els altres, sortir intacte d'aquest combat i després tornar al despatx i a la segona residència. No, hem de tocar el fang amb les mans.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA GESTIÓ MUNICIPAL

GEMMA BUSTAMANTE

Llicenciada en Sociologia i gestora cultural.

JAVIER GÓMEZ

Llicenciat en Sociologia i gestor cultural.

Creieu que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en feu?

(G.B.): Des de la meva experiència i en el camp del desenvolupament de polítiques públiques, completament. Al cap i a la fi, una política ben elaborada ha de venir precedida d'una diagnosi que detecta una necessitat o oportunitat, amb uns objectius de canvi. A més, si hi ha una avaluació d'aquesta política, encara més. Per tant, sí, hi ha transferència sociològica i transformació social o impacte des de la disciplina.

(X.G.): Completament d'acord amb la Gemma, sobretot, tal com apuntava ella, si aquesta política està fonamentada en evidències. Ara, més enllà de les polítiques públiques, trobo a faltar una major presència de la sociologia, especialment en el camp dels mitjans de comunicació i l'opinió pública: anàlisi, tertúlies, premsa, etc. En canvi, en tot el que és empresa privada crec que augmentarem presència en el camp de l'anàlisi de dades, tot i que ara està molt dominat per altres perfils tècnics.

(G.B.): En un sentit semblant, en el lideratge de la gestió pública també hi ha altres perfils amb molta més presència, com els economistes i, en realitat, com a sociòlegs, podríem estar en aquesta fase d'implementació i avaluació.

Pel que podeu observar des de la vostra trajectòria professional, en quins àmbits la sociologia està aconseguint un major impacte o transferència?

(X.G.): Jo crec que hi ha una forta transferència sociològica en la incorporació de la perspectiva de gènere en les polítiques públiques.

(G.B.): Sí, a més aquesta transferència ha aconseguit impacte a través de polítiques, lleis, etc. A més, pel que fa a la reducció de desigualtats, en general, crec que hi ha transferència i impacte.

(X.G. i G.B.): També detectem tota una transferència de coneixements i llenguatge sociològics en el camp educatiu: diria que als centres educatius, en els equips docents i potser en moltes AFA, s'ha vist incrementada la consciència que les qüestions més rellevants de la societat afecten els processos educatius, en l'àmbit familiar i escolar.

Alguns exemples d'aplicació de la sociologia podrien ser l'adaptació dels centres als llenguatges audiovisuals, el canvi mateix de l'avaluació per competències, les accions de sensibilització, l'adaptació curricular orientada cap a un canvi en les relacions de gènere, la rellevància i l'accent en la multiculturalitat, la problemàtica de la discriminació i inclusió social, el desenvolupament sostenible, etc. N'hi ha molts!

Aquests processos socials s'analitzen des d'una perspectiva sociològica: el sistema educatiu és canviant, i reflecteix alhora una constant transformació social. Per tant, està sotmès a una revisió permanent. La sociologia com a ciència aporta un marc d'anàlisi social i eines per prendre decisions en aquesta transformació.

Podríeu explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia que us sembli especialment rellevant per aconseguir un desenvolupament sostenible tal com promouen els ODS?

(G.B. i X.G.): Malauradament, l'Agenda 2030 i els disset ODS no incorporen un ODS específic que situï

la cultura com a quart pilar imprescindible per a la comprensió plena del desenvolupament sostenible, a més de l'àmbit econòmic, social o ambiental.

Això no obstant, el mateix debat que s'ha generat a la comunitat global al voltant de la visió del desenvolupament sostenible, així com el canvi en l'orientació de les polítiques i estratègies d'aplicació respecte dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, ja es podrien considerar un exemple de transferència o d'impacte sociològic, atès que els ODS es plantegen com a objectius més orientats a l'acció, concisos, fàcils de comunicar, limitats en nombre i aplicables a tots els països —exercici que, sens dubte, requereix mètode i coneixement sociològic.

(X.G.): Un primer exemple podria ser la transformació de les festes majors dels municipis amb la covid-19. Per repensar el concepte de la festa major i poder adaptar-la al context actual vam replantejar-ne el disseny. D'una banda, per la necessitat de vetllar per la implementació de mesures de seguretat i contenció de contagis en l'activitat cultural i, de l'altra, per mantenir la commemoració d'una tradició important del municipi. En aquest exercici, vam tractar de fer una anàlisi, en part, sociològica o sociohistòrica, que ens ajudés a identificar aquells elements que atresoren la singularitat i els sentits de la nostra festa.

(G.B.): Jo destacaria la feina que s'està fent a les biblioteques públiques dels municipis per adaptar la programació cap a una que promogui, justament, els ODS. Aquí s'està fent tot un procés d'operativització: creació d'objectius, indicadors, etc., que defineixin les actuacions, que és molt sociològic.

(X.G.): En tercer lloc, destacaria dos exemples d'actuació que beuen del concepte d'accessibilitat

cultural, i que tenen molt a veure amb l'anàlisi i concepció de les desigualtats des de la sociologia. El primer exemple serien totes aquelles accions que promouen l'accessibilitat cultural universal —desenvolupament de públics, polítiques de preus, mesures comunicatives, diversitat funcional, etc.— i que estan darrere de tota l'oferta cultural de la ciutat d'una manera sovint invisible per a la ciutadania, molt quotidiana.

El segon exemple, més concret, té relació amb el disseny d'un circuit musical en context de pandèmia, en què l'exercici que es feia procurava una distribució territorial de l'oferta i que s'equilibrassin diferents perfils de barri.

Destacaríeu algun altre exemple de transferència o impacte de la sociologia que us sembli especialment rellevant?

(G.B.): No sé ben bé si és un exemple de transferència o impacte de la sociologia com a tal, però crec que és important destacar el paper de la Diputació de Barcelona com a agent transmissor de coneixements, teories o mètodes, alguns dels quals de sociològics. Per a l'administració local són un agent molt rellevant de transferència i de creació d'espais de participació i compartició.

D'altra banda, crec rellevant mencionar que la nova llei de transparència de dades ens ha donat una important obligació i oportunitat a sociòlegs —i als ajuntaments— per crear nous indicadors. Per tant, aquí crec que s'està avançant força.

Tornant a aspectes més generals: quins creieu que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

(X.G.): La manca de reconeixement per part de la societat del que és un sociòleg. Ens resta visibilitat. És a dir, hi ha un problema identitari amb ser sociòleg: de vegades, té més pegues que avantatges perquè la gent no entén a què et dediques. Hi ha molta difuminació dels perfils professionals dels llicenciats i graduats, i cal visibilitzar aquestes trajectòries.

(G.B.): Som una disciplina en què hi ha molta diversitat. La sociologia és una base i l'especialització es produeix en altres camps (educació, gestió cultural, etc.). Això fa que no es reconegui la figura del sociòleg perquè no es reconeix aquesta arrel.

Finalment, des del vostre punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

(G.B.): Des del meu punt de vista, la sociologia és la base de les actuacions polítiques, socials i de gestió pública. Per tant, és l'eina principal i la via per la transformació social. Les institucions públiques hauran d'estar imprescindiblement connectades amb la sociologia per continuar sent representatives, reconegudes i apoderades.

(X.G.): Em sumaria al que diu la Gemma: la potenciació de les polítiques públiques basades en evidències i la capacitat de crear indicadors per avaluar objectius establerts.

LA TRANSFERÈNCIA I L'IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA GESTIÓ I VISIBILITZACIÓ DE LES CIÈNCIES SOCIALS

NÚRIA CLAVER LÓPEZ

Llicenciada en Sociologia per la Universitat de Barcelona. Cap d'oficina de projectes internacionals i especialista en assessorament de projectes internacionals.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que sí que és destacable: tant pel coneixement que tinc de les trajectòries dels meus companys com des de la perspectiva de la meua trajectòria, jo diria que sí. A més, posaria de manifest que la transferència i l'impacte són conceptes que comunament associem a disciplines més biotècniques o d'allò que s'anomena ciències pures, però crec que des de les ciències socials també en fem, encara que sigui per vies diferents.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Et parlo des de la meva experiència a la UAB i, en aquest cas, diria que els temes en què més transferència es fa és temes d'educació, equitat de gènere, polítiques migratòries i treball —en què destaco el Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT). També hi ha altres àmbits potents, com el de la sociologia de la religió, però són més concrets i no hi ha tanta repercussió.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir un desenvolupament sostenible tal com promouen els ODS?

En termes generals, et diria que la metodologia sociològica que treballa amb els diferents agents d'interès, amb tècniques variades, etc. ha estat molt transferida arreu i, actualment, quan es parla de cocreació ens referim al que ja fèiem fa temps en sociologia quan parlàvem d'investigació-acció participativa. A més, també destacaria la transferència de coneixements i evidències en termes d'educació i igualtat de gènere.

Des de la meva trajectòria de gestió no diria que hi ha una transferència o impacte concrets a través de la investigació, sinó que més aviat he treballat perquè aquesta transferència es produeixi i visibilitzi i, per tant, que millori l'impacte social.

I quins exemples posaries d'aquesta gestió o visibilització de la transferència o aquest impuls a l'impacte social?

Com a primer exemple, et parlaria del Vicerectorat de la UAB de Transferència Social i Cultural. Es va formar amb l'objectiu, justament, de visibilitzar les activitats de transferència que es fan a la universitat. Per fer-ho vaig anar a Edimburg per agafar referències d'una oficina que ja ho treballava. Vam crear una base de dades amb experiències de transferència amb l'objectiu de poder-les fer servir i visibilitzar-les. La transferència de sociologia que podia fer aquí era valorar les tècniques qualitatives quan s'avaluava l'impacte de les pràctiques. Tot i que actualment aquesta web no està actualitzada i cal reprendre-ho, crec que va contribuir com a caldo de cultiu per parlar més de transferència, d'impacte a la universitat i, especialment, de ciències socials.

En segon lloc, et parlaré de la introducció de la recerca i innovació responsable (RRI). La RRI és una perspectiva que promou una ciència amb i per a la societat, i la finalitat és dotar la investigació de dimensions ètiques (perspectiva de gènere, recerca oberta, educació científica, etc.). En el meu cas, la promoc a través d'un curs que dono amb una companya biòloga per a estudiants de doctorat. Es tracta d'inserir en les seves investigacions aquestes dimensions i fer-les més ètiques. A més, aquí sí que faig transferència metodològica a l'estudiant i, alhora, l'assessorem sobre com introduir aquesta visió.

Per últim, et comentaré un futur canvi en la gestió dels projectes internacionals a l'oficina: es tracta d'introduir les veus dissidents en les convocatòries

dels projectes. Això està molt valorat a l'hora d'avaluar les propostes i, a més, és un procés molt enriquidor per a la recerca. En termes de transferència i impacte crec que millora la qualitat de la recerca i pot preveure futurs inconvenients. Per concretar, un exemple podria ser —de fet, es va produir— el de la incorporació d'una associació animalista en un projecte de benestar animal en granges.

Tot i que no té a veure especialment amb la sociologia, respecte als ODS et diria que hi ha dos elements rellevants que s'estan fent des de la UAB: (1) en general, des de la universitat intentem promoure i treballar en l'ODS 16 sobre pau, justícia i institucions sòlides en l'àmbit de dades obertes, inclusió, etc. El segon és que (2) la UAB ha format part d'una xarxa d'universitats europees que han format una «universitat europea». En aquest projecte les universitats membres s'han de comprometre a treballar un ODS; en el cas de la UAB, es treballa l'11 sobre ciutats i comunitats sostenibles. La universitat tracta de fer aliances entre investigadors, estudiants i societat civil (entitats, ajuntaments, etc.) per crear projectes col·laboratius. Crec que pot ser molt fructífer.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Primer, tenim una manca de «protocols» sobre com es fa la transferència. És a dir, en els àmbits biotecnològics tenen molt clar el camí: recerca, llicència, patent, etc. En canvi, les nostres passes no estan tan clares i, sovint, l'èxit de la transferència o la transferència en si mateixa depenen de contactes, habilitats personals, etc.

Potser hem millorat respecte fa uns anys, però encara ens queda molt. Per exemple, a escala curricular universitària, i sobretot en les carreres acadèmiques, el que es premia és la publicació, però, en canvi, no es premia la transferència de la recerca a altres institucions: implementació en un territori, en un ajuntament, etc. Per tant, els surt més a compte publicar en una revista que transferir en un actor directament.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Jo crec que hem de seguir potenciant la capacitat d'anàlisi de l'estructura social i tots els factors que produeixen les desigualtats: des del poder adquisitiu, que és el més conegut, fins a l'accés a les TIC, passant per tota la resta (origen, gènere, xarxa social, etc.).

Finalment, hem de seguir reivindicant els nostres coneixements metodològics, i més encara en el context de cocreació en el qual estem. Des de la sociologia podem ajudar a millorar aquests processos amb l'experiència que tenim en mètodes qualitatius, quantitatius, etc.; fins i tot, en l'àmbit d'avaluació d'impacte. Crec que podem ser un perfil clau.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LES ANÀLISIS DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES

**CLELIA COLOMBO
VILARRASA**

Llicenciada en Sociologia,
doctora en Ciències Polítiques
per la Universitat Autònoma
de Barcelona. Experta
en polítiques públiques,
innovació democràtica i
participació ciutadana.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

És una pregunta difícil, suposo que depèn dels agents. Diria que en l'administració pública i en el tercer sector som més presents, però en termes generals, es podria fer més. Sobretot perquè darrere de qualsevol política, de qualsevol acció transformadora, hi hauria d'haver una anàlisi profunda dels principals reptes i oportunitats en el terreny, és a dir, fer estats de la qüestió sistemàtics que permetin tenir una visió d'ocell de la situació per encertar en la intervenció.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Actualment, la sociologia té impacte o transferència en àmbits com la innovació social, el treball digne o el creixement econòmic sostenible. També hi ha molta transferència en igualtat de gènere, educació i medi ambient, així com en la participació ciutadana.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia catalana per aconseguir un desenvolupament sostenible tal com promouen els ODS?

En general, treballa en termes de sociologia aplicada, per la qual cosa intento que aquesta transferència tingui impacte.

Per posar-te exemples concrets, primer, et parlaré de la meua feina al Centre Comú d'Investigació, un institut de recerca de la Comissió Europea que es dedica a la investigació aplicada, que aporta coneixement que pugui ser d'utilitat per a l'elaboració i l'impuls de les polítiques públiques de la Comissió. És un centre interdisciplinari: jo estava a la unitat de Societat de la Informació. Un dels encàrrecs fets en aquest marc va consistir en una recerca amb relació a com les innovacions socials —especialment les basades en les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC)— poden millorar l'eficiència de les polítiques socials i també com són d'eficients per fer front als reptes de la societat i facilitar la inversió en capital humà al llarg de tota la vida.

Així, es va analitzar la contribució potencial de la innovació social activada per les TIC per donar

suport a les polítiques d'inversió social. Es va fer un mapatge i anàlisis estructurades d'iniciatives europees d'innovació social impulsades per les TIC, rellevants en l'àrea d'enfocaments integrats per a la prestació de serveis socials.

Els resultats de la recerca van ser utilitzats per la Comissió Europea per a l'impuls i la implementació del Social Investment Package (SIP), una iniciativa llançada per la Comissió Europea l'any 2013, que promou la inversió social al llarg del cicle de vida, és a dir, que posa èmfasi en el suport dels primers anys a la infància i els enfocaments preventius en la vida posterior. Conté recomanacions per als estats membres sobre estratègies per invertir en serveis infantils, sistemes d'atenció a llarg termini, estratègies per a persones sense llar, polítiques d'inclusió activa i sistemes d'atenció a la salut.

Com a segon exemple, actualment dirigeix un projecte de la Comissió Europea amb relació a la implementació de la formació professional dual a l'Estat espanyol. És un projecte de la Direcció General de Reformes Estructurals que ajuda els estats membres a fer investigacions que puguin aportar coneixement per a desenvolupar reformes polítiques i legislatives. En aquest cas, el Ministeri d'Educació i Formació Professional espanyol va demanar el projecte a la Comissió Europea, lligat a la reforma de la formació professional i a la nova llei de l'FP que està impulsant el govern.

El projecte s'ha centrat en l'FP dual i s'ha dut a terme una anàlisi de la qualitat de la implementació d'aquesta modalitat d'FP a escala autonòmica, segons els criteris de qualitat recollits en el marc europeu per a l'FP dual eficaç i de qualitat. L'informe,

presentat al Ministeri d'Educació i Formació Professional, conté els resultats de l'anàlisi i recomanacions polítiques susceptibles d'entrar en aquesta reforma de llei. Probablement tindrà repercussions polítiques en la nova llei, tot i que són els representants polítics els que tenen la decisió final.

Tant en aquest cas com en l'anterior, des de la sociologia podem analitzar i aportar coneixement i recomanacions basades en l'evidència, que puguin ser útils per a la gestió política, però qui decideix finalment les implementacions concretes són, com no pot ser d'altra manera, els representants públics elegits democràticament.

Coneixent la teva experiència, m'agradaria preguntar-te per la transferència i impacte en el camp de la participació ciutadana.

Sí, quant treballava a la Fundació Bofill vam desenvolupar el primer —o un dels primers— plans de participació ciutadana municipal, en aquest cas a Molins de Rei (2006). L'objectiu era sistematitzar i estructurar processos que ja es feien de forma més intuïtiva o informal i de promoure la participació ciutadana amb una estratègia més global i estructurada com a projecte municipal. La transferència o l'impacte de la sociologia aquí es va concretar en el fet que el pla de participació, que s'havia elaborat també de manera participativa, es va aprovar i es va implementar al municipi. Això el va convertir en l'eix vertebrador de la participació ciutadana en la presa de decisions públiques locals.

Destacaries algun altre exemple de transferència o impacte que t'interessi especialment?

Un altre exemple podria ser la feina desenvolupada durant uns anys a Barcelona Activa. Des de la Direcció Executiva d'Ocupació analitzava les dades relatives a treball i ocupació de la ciutat de Barcelona, així com les dades de les activitats i polítiques promocionades des d'aquesta agència de desenvolupament econòmic de la ciutat. L'objectiu final era ajudar a definir i dissenyar les estratègies d'ocupació que s'havien d'impulsar, de manera que es pogués donar una resposta més ajustada a les necessitats reals de la ciutadania. També s'ajudava a definir indicadors d'activitat i seguiment amb relació als principals plans d'ocupació de la ciutat. En general, l'impacte de la sociologia aquí era la millora de l'ocupabilitat.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Pel que fa a la mateixa disciplina hi ha un problema de reconeixement: què és i per a què serveix la sociologia en l'àmbit ciutadà. Dins de l'acadèmia, i entre disciplines afins, sabem a què ens dediquem, però encara estem lluny que aquest coneixement sigui compartir per la ciutadania en general. Això fa difícil que ens tinguin presents, quan generalment, qualsevol situació de partida que es vulgui transformar hauria de partir d'una anàlisi de la situació de partida i d'un acompanyament durant tot el procés.

Pel que fa a la formació, diria que el més rellevant és la metodologia. Crec que caldria augmentar els

recursos i la formació en tècniques d'investigació tant quantitatives com qualitatives, que són la base per obtenir coneixement empíric.

Ara bé, com a sociòlegs no crec que tinguem la responsabilitat d'impacte social. Nosaltres aportem anàlisi i coneixement, que pot ser transformador, però qui té la responsabilitat final són les persones que tenen la capacitat real de decidir: els polítics.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LES POLÍTIQUES I INTERVENCIIONS EDUCATIVES

VICTORIA MIQUEL MARTÍ

Sociòloga i doctora en Ciències Polítiques. Responsable de l'àrea de recerca i avaluació a l'AGAUR.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Crec que et faré una valoració molt personal: no sé si soc capaç de valorar la transferència en l'àmbit català. En tot cas crec que és important i la valoro positivament i, sobretot, crec que té a veure amb la multidisciplinarietat de la sociologia perquè li dona més possibilitats de transferència.

Tant en la meua trajectòria com en la d'altres companys es mostra que la sociologia es pot aplicar en molts sectors. Així i tot, podria tenir moltes més possibilitats: l'hauríem d'aprofitar més i crec que anirà a més.

En el teu cas, quin tipus de transferència o impacte de la sociologia creus que fas en la teva vida professional o associativa?

En el meu àmbit, que és la gestió, et diria que el marge de maniobra no és molt gran. L'administració i, especialment, l'administració pública té molts constreyniments, però tot i això, la sociologia és molt útil. Et permet fer una anàlisi acurada per detectar necessitats i engegar processos de millora en la gestió.

En el meu cas és gestió de la recerca. Per tant, intento (1) millorar processos i (2) influir en la qualitat de la investigació que es fa. És més, crec que mostra aquesta amplitud de la sociologia: quan em vaig llicenciar el 1999 no pensava que podria aplicar-ho a la gestió.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia fet des de la sociologia per aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

Des d'un inici esclareixo que la transferència o impacte que he pogut fer sempre és col·lectiu i en col·laboració amb altres disciplines, i la meua transferència com a sociòloga diria que ha estat relacionada amb la capacitat d'anàlisi per crear estats de la qüestió i metodològica i, a la vegada, implicar i donar veu al propi objecte d'estudi en els processos.

Amb aquesta prèvia, et diria que un primer exemple que potser ha estat rellevant en termes de gènere és l'estudi «Dones i ciència: pla d'acció a Catalunya. Propostes d'actuació per a superar

les desigualtats de gènere en l'àmbit científic». Es tractava d'una definició de l'estat de la qüestió de la gestió dels ajuts a la recerca en termes de gènere per fer propostes d'actuació.

Un altre projecte interessant en termes de la millora educativa o d'innovació va ser el de la redefinició de criteris d'avaluació dels grups de recerca per a la convocatòria del 2005. Aquesta redefinició va aplicar criteris de concessió d'ajuts d'acord amb tres elements: (1) publicacions científiques, (2) projectes competitius científicament i (3) europeus. Ara és la normalitat, però en aquell moment va ser un gran rebombori per a molts sectors i ara s'ha consolidat. És un procés que agrada més o menys, però de moment està consolidat perquè no hem trobat millor manera de gestionar els ajuts.

I aquests estudis o processos en quins impactes concrets es van traduir?

En el cas de l'estudi sobre la concessió d'ajuts a la recerca amb perspectiva de gènere, diria que, entre moltes altres coses, va contribuir a la creació de la Comissió de Ciència i Dones del Consell Interuniversitari i, per tant, amb les seves actuacions —i la creació de plans d'igualtat de les universitats, entre d'altres— ha millorat les condicions de recerca per a les dones.

En el segon cas, la de redefinició de criteris dels ajuts a grups de recerca d'universitats o de centres de recerca, hi ha diverses derivades. En general, es va augmentar la competitivitat científica de la recerca finançada amb diners públics i, per tant, hem de suposar que això ha garantit una major utilitat social

de la recerca. Més concretament, aquests canvis de criteris han permès una major cultura avaluativa, un major accés a ajuts per als investigadors més joves — es va excloure el criteri de l'investigador principal— i ens ha fet més competitius en l'àmbit europeu. A més, d'aquí van sorgir altres ajuts, com el Beatriu de Pinós, que és un contracte postdoctoral per facilitar que els investigadors més joves amb estades a l'estranger puguin entrar en el món de la recerca de Catalunya, un sector molt complicat per entrar-hi.

I pel que fa al món associatiu, en què també sabem que hi tens presència, creus que la sociologia t'ha ajudat a transferir mètodes, coneixements que hagin impactat?

Reitero que l'impacte forma part de moltes activitats agregades i on jo, o la sociologia, he pogut ser una peça més, però ja està.

Un primer tema seria en la coordinadora d'entitats de la Verneda que es diu «Somni de Vern»: a la coordinadora vam fer procés participatiu amb diversitat de perfils —entitats, joves, infants, gent gran, diversitat d'orígens— per dirimir quin era el model de barri desitjat i quines eren les prioritats d'actuació per aconseguir-lo. D'aquí es va extreure un document, que ha estat una base del treball de la coordinadora. Per tant, aquí hi ha una transferència de metodologia i tècniques sociològiques.

I saps si això va produir actuacions concretes?

Sí, suposo que n'hi ha de diverses, però, per exemple, ara la Verneda té un auditori i en aquell moment no

teníem ni sala d'actes, i ha millorat les oportunitats culturals del barri. D'altra banda, el mateix procés va produir una millora comunitària: cohesió entre entitats, grups del barri poc relacionats, etc. Això es nota perquè actualment ja es busca una manera de treballar coordinada i en conjunt amb altres. A més, el procés ha contribuït a aflorar relleus generacionals per a les entitats del barri i això és crucial.

Tornant a aspectes més generals, quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuais, de la disciplina o del món professional estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Per dir-ho d'alguna manera fàcil, diria que en les ciències socials ens perdem per tertulians. M'explico. La part teòrica és necessària, però no n'hi ha prou: l'hem de combinar més amb la part pràctica. Hem de parar-nos com a professionals en què és viable fer i en quins terminis: curt, mitjà, llarg? Per tant, hem de ser més constructius.

En la meva pràctica professional ho veig constantment: molta gent opina sobre el que s'hauria de fer, però els gestors ens movem en un àmbit de viabilitat, de possibilitat.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

En l'àmbit de la disciplina reiteraré idees sobre aquest «realisme» en la universitat: tot i que no soc molt coneixedora de com està actualment la formació, diria que cal (1) major aplicabilitat, i aquí entren pràctiques viables i útils; (2) una disciplina que visibilitzi trajectòries laborals diverses. En l'àmbit professional diria una cosa molt bàsica: necessitem majors recursos de temps per fer bones anàlisis.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LES POLÍTIQUES I INTERVENCIIONS EDUCATIVES

**DANIEL TARRAGÓ
SANFELIU**

Sociòleg, professor associat de la Universitat Autònoma de Barcelona. Expert en administració pública, democràcia, gestió, innovació i planificació estratègica. Cofundador de Neòpolis.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Crec que són força rellevants. En el meu cas, i pel fet de treballar per a administracions públiques, puc constatar un alt nivell de transferència, i si bé és cert que l'impacte depèn, en última instància, dels representants polítics, he de posar de manifest que la majoria de projectes que duem a terme acaben tenint un impacte significatiu en el territori. Ara bé, tant l'impacte com la transferència de la sociologia en les polítiques públiques s'entrelliguen amb moltes altres disciplines, com la ciència política, la pedagogia,

la comunicació, l'economia, l'urbanisme, etc. De la mateixa manera, és important deixar clar que aquesta transferència pot acabar produint un impacte que no sempre és positiu: hi ha molta transferència de baixa qualitat que produeix impactes negatius per culpa de la lògica de la mercantilització.

Creus que hi ha àmbits en els quals s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Crec que, en termes dels ODS, transferim i tenim més impacte en qüestions relacionades amb la reducció de les desigualtats i en la pau, la justícia i institucions les sòlides —el que jo anomenaria qualitat democràtica. També és cert que potser qüestionaria algun d'aquests ODS: hem de suposar que el creixement econòmic constant que impera és una cosa que està fora de tota discussió? És sostenible de manera sistemàtica consumir en dotze mesos més recursos dels que produeix el planeta en un any? No seria millor centrar-se a repartir millor la quantitat ingent de riquesa que produïm?

Pel que fa a impacte i de transferència, parlaré del que fem nosaltres a Neòpolis i del meu rol com a docent a la universitat. La feina que fem a Neòpolis és transferim coneixement a l'administració pública, un coneixement que acaba tenint un impacte en la millora de les polítiques públiques. A través de l'anàlisi de la realitat i de l'aplicació de mètodes i tècniques quantitatives, qualitatives i participatives, proporcionem a les administracions un coneixement que els permet prendre decisions més intel·ligents.

És cert que l'impacte no depèn tant de nosaltres com dels decisors i gestors públics, però també

és cert que a l'hora de dissenyar i dinamitzar una planificació estratègica o un procés de participació estàs contribuint a generar uns impactes concrets a través d'una transferència de coneixement determinada, és a dir, des de la conceptualització i passant per l'aplicació d'unes metodologies concretes o el disseny d'un aplicatiu de vot en línia. Per tant, la manera en com conceps i té lloc aquesta transferència determina, en part, l'impacte. I aquest impacte té més possibilitats de quallar si la transferència (1) ha estat fruit d'un assessorament continuat i no puntual; (2) genera seducció i crea confiança, és a dir, convenç el client i (3) és capaç de generar espais interdepartamentals (entorns innovadors) que trenquin amb l'estructura jeràrquica i segmentada de l'administració.

Pel que fa a la universitat, com a professor associat aquí parlem sobretot de transferència de coneixement. I en aquest punt torno a insistir en la qualitat d'aquesta. La universitat està perdent qualitat per l'obsessió a escalar posicions en els rànquings internacionals: els professors titulars estan tancats als seus despatxos escrivint articles científics amb l'objectiu obsessiu de publicar (la docència és una càrrega i el que importa és la quantitat d'articles que et publiquin les revistes especialitzades) i, en canvi, la majoria de classes estan en mans de professors associats, mal pagats i, en general, en unes condicions de treball molt precàries.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia fet des de la sociologia per aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

Sí, et parlaria de la millora democràtica. En el nostre cas hi ha una forta transferència en incorporar criteris ciutadans en la definició de les polítiques públiques mitjançant processos de participació ciutadana.

En aquest sentit, per exemple, els pressupostos participatius han esdevingut l'instrument estrella de la participació ciutadana al món local. Són processos de democràcia deliberativa i directa a la vegada en què la ciutadania elabora i escull propostes que finalment s'acaben implementant. Ara mateix, aquests processos s'han convertit gairebé en una moda. Això d'entrada no és negatiu, però cal vigilar que el disseny i metodologia siguin adequats perquè no s'acabin convertint en un exercici de clientelisme i de màrqueting polític.

Et poso dos exemples. En primer lloc, des de Neòpolis hem produït força coneixement, no només sobre aquests processos, sinó també sobre altres qüestions de rellevància social i política. A través de la nostra col·lecció d'estudis propis, «els Neobaròmetres», publiquem estudis que compartim de forma gratuïta. El darrer parla de com seran les polítiques públiques més enllà de la covid-19 després de fer una enquesta a més de 180 alcaldes de Catalunya, però precisament també en tenim un parell sobre el tema que comentàvem fa un moment: el penúltim, justament, és una recerca en què analitzem 89 experiències de pressupostos participatius dutes a terme a municipis catalans.

D'altra banda, també tenim exemples de processos de pressupostos participatius duts a terme recentment: Sant Antoni de Vilamajor, la Vall de Boí, Susqueda, Peralada, la Garriga, etc. Són municipis on la participació en la fase final de votació ha assolit percentatges molt significatius, però on també s'ha fet un exercici de deliberació (no només s'ha votat, sinó que s'han generat espais per crear propostes de forma col·lectiva). Tot això acaba tenint incidència directa en la millora de les condicions de vida de les persones.

A banda dels pressupostos participatius també podem posar exemples de projectes que acaben tenint impacte en la millora de les polítiques socials. En aquest sentit, a Sant Cugat del Vallès estem treballant en matèria d'inclusió social. Pel que fa a transferència de coneixement hem fet una feina que consisteix a definir tota una sèrie d'indicadors per mesurar la pobresa i les situacions d'exclusió i, d'aquesta manera, desgranar quines actuacions es poden portar a terme des de l'ajuntament per poder-hi fer front de la manera més intel·ligent i acurada possible. A través d'una enquesta de condicions de vida de la població s'ha pogut dur a terme una anàlisi molt detallada de les dades.

Al mateix municipi de Sant Cugat del Vallès també vam desenvolupar un projecte al barri Sant Francesc-Monestir, en el qual es va dissenyar i dinamitzar un procés participatiu en què les actuacions finals les van acabar liderant les mateixes persones del barri.

Un altre cas interessant és el Pla estratègic de serveis socials de la Generalitat de Catalunya. En aquest cas, nosaltres vam aportar transferència de coneixement respecte a la part qualitativa d'aquesta planificació i vam elaborar tota una sèrie de grups de discussió amb usuaris dels serveis.

Hem parlat d'institucions sòlides i democràcia, reducció de les desigualtats, etc. Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en el desenvolupament de l'ODS 16 de pau, justícia i institucions sòlides?

Sí, per a mi, un de molt rellevant ha estat la intervenció i formació que vam fer a l'Ajuntament de Curitiba (Brasil): vam fer formació —per tant, transferència de coneixements— en matèria d'administració pública deliberativa, innovació i participació ciutadana, a més de 900 treballadors. L'objectiu era fomentar noves formes organitzatives de treball que augmentessin la interdisciplinarietat, la innovació i el valor afegit de les polítiques públiques.

Quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Se m'acudeixen límits pel que fa a la universitat i l'administració pública.

Relacionat amb la universitat reitero el que comentàvem de la mercantilització del coneixement. Sembla que els alumnes siguin una molèstia. Fixa't que parlem de «càrrega docent», com si la docència fos una càrrega. Només interessen els rànquings, i a partir d'aquí tot se centra a escalar posicions. I la manera d'escalar posicions és publicant «papers», no pas posant èmfasi en una bona docència a les aules.

Quant a l'administració pública hi ha diverses barreres. Una d'elles és la voluntat política: seguim immersos en una gestió massa clientelar. També s'hi suma l'infrafinançament dels ajuntaments, cosa que

els fa massa dependents d'administracions superiors, així com un model de gestió pública basat en la competició i no en la col·laboració i la transversalitat interna. Una altra barrera és que hi ha un sistema de funcionament excessivament economicista, en què l'important és que les coses siguin barates, la qualitat és secundària. I, per acabar, un sistema de control i de retre comptes que incrementa la burocràcia, de tal manera que els tècnics de les administracions es passen la majoria d'hores de feina justificant la feina que fan, redactant paperassa, elaborant plecs de clàusules, etc.

Quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Primer, retornar la universitat al lloc que li pertoca, és a dir, que torni a funcionar com un motor d'innovació, producció i transferència de coneixement, i no com una fàbrica de «papers». Segon, augmentar la interdisciplinarietat, i tercer, dur a terme una tasca de visibilització seductora de la sociologia. Tinc la sensació que tenim un cert complex d'inferioritat.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLÒGICA EN LA PRESA DE DECISIONS I LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA

CLÀUDIA VALLVÉ CID

Llicenciada en Dret i en Sociologia. Consultora i experta en tècniques d'investigació qualitatives en processos col·lectius de transformació.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que sí i, a més, crec que hi ha una bona evolució. Si aquesta transferència i impacte no ha crescut en els darrers anys diria que, com a mínim, ha guanyat presència, reconeixement i respecte. Cada cop es valora més el coneixement sobre metodologies i sobre la capacitat d'assessorament metodològic dels sociòlegs.

Quan vaig començar a treballar, el terme «sociòloga» era desconegut i, en canvi, fa poc em van demanar assessorament metodològic per implementar un

fòrum de presa de decisions amb professionals de la salut amb càrrecs directius, consellera, etc., i es considerava molt important que el procés estigués acompanyat per una professional de la sociologia, precisament per aquests coneixements metodològics. Crec que il·lustra bastant aquest canvi.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Bé, la meua visió segur que està mediatitzada pel meu dia a dia professional, però jo diria que en l'administració pública hi som molt presents: per la definició de polítiques públiques, la planificació prospectiva, etc. En canvi, pel que fa a l'àmbit privat ho desconec, però tinc la sensació que no hi ha aquest nivell de presència, però és possible que es tracti del meu desconeixement.

En un aspecte més temàtic, en clau dels ODS et diria que on tenim més transferència, i potser impacte, és en l'objectiu 16 de pau, justícia i institucions sòlides. De fet, potser més en la justícia i institucions sòlides —presa de decisions, participació ciutadana, etc.— i no tant en clau de «pau». A més, aquest ODS engloba diversitat de temes dels mateixos ODS (pobresa, salut, educació, etc.)

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia fet des de la sociologia per aconseguir el desenvolupament sostenible que promouen els ODS?

Abans de tot, t'he de dir que la meua experiència és metodològica, és a dir, la meua capacitat de

transferència —i potser impacte— té a veure amb el disseny rigorós, coherent i endreçat per elaborar una sessió de treball, un grup, una presa de decisions, etc., així com amb la capacitat d'escolta i fer aflorar o dialogar grups socials. A més, he de dir que aquesta aplicació metodològica de tècniques qualitatives sol generar interès per part del públic: intenten replicar-ho, et demanen consell quan ho volen dur a terme, ens mostren que els sembla útil.

Et concreto una mica més l'exemple del fòrum de diàleg professional: es tractava d'un projecte de debat entre tots els agents socials —universitats, patronals, col·legis, associacions de pacients, etc.— per millorar la professió més enllà de condicions laborals, com el salari o els horaris: satisfacció laboral, formació, reconeixements, etc.

Durant un any vam fer les diferents sessions, organitzades per reptes de diferents àmbits. Per tant, la meva transferència va ser metodològica, sobre com organitzar els debats en grups autogestionats amb l'objectiu d'arribar a consensos i propostes.

Però, a més, va generar impacte: el consens generat i la implicació de decisors en els grups de treball van fer que moltes d'aquelles propostes s'hagin dut a terme. Per posar-te exemples concrets: (1) el grup de la universitat va dissenyar una prova d'accés que aquest any es va implementar, i (2) el grup de gestió de les tecnologies va dissenyar un procés d'acreditacions ACTIC per a metges, els quals en van acreditar la formació o la van promoure. Aquest model de treball s'ha replicat tres vegades.

Un altre projecte rellevant és el de l'educació a temps complet que vam fer amb la Fundació Bofill: es tractava de crear un debat ric entorn de la compac-

tació horària, que s'havia fet ja a secundària, i de la qual començaven a sonar campanes per traslladar-la a primària. En aquest cas vam fer un assessorament metodològic i també de dinamització molt propi de les tècniques qualitatives de la sociologia. No sé fins a quin punt vam ajudar al fet que no es fes la compactació horària a primària; ara bé, si hi vam contribuir, vam col·laborar per assegurar unes millors condicions i oportunitats educatives per als infants.

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

Te'n posaré un parell que em semblen especialment rellevants i diferents. En primer lloc, hi ha el fet d'assessorar i estructurar el flux de treball a serveis socials des que un usuari entra (acollida, diagnosi, etc.). Ho vam fer col·laborativament amb els treballadors i, al final, és un impacte indirecte: en la mesura que millores els processos, millores l'atenció a la ciutadania. Per concretar, els vam ajudar a definir criteris, indicadors i a organitzar la informació per facilitar la seva feina. També he de dir que no ha acabat de funcionar com esperàvem, però sí que hi ha hagut millores.

En segon lloc, t'explico el Grup Altaveu, que em sembla d'una transferència molt important i d'un impacte micro, però de molta qualitat. Es tracta d'un grup que sorgeix d'un treball previ molt valuós de detecció de la situació de benestar de la infància a Barcelona per presentar propostes de millora. Es van fer enquestes de benestar subjectiu a infants de 58 escoles. Nosaltres vam entrar en el procés de presen-

tació i debat de resultats amb ells, i en vam extreure propostes de millora del benestar en la infància.

D'aquí va sorgir l'agenda de la infància i vam crear el Grup Altaveu amb representants de districte per difondre aquesta agenda a polítics, entitats, etc.

On crec que hi ha una major transferència i impacte? En la formació que vam fer als representants. Aquests infants han millorat les seves capacitats i coneixements com a ciutadans de dret i obligació, perquè han après a (1) defensar unes idees davant d'adults, (2) representar un grup i unes idees —que no tenen per què ser les pròpies—, (3) conèixer el seu dret de ser escoltats i (4) reconèixer que el dret d'escolta no va associat a l'execució de les seves demandes. Això, encara que hagi afectat un tant per cent petit d'infants, és un impacte de molta qualitat.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Et parlaré dels dos grans límits que jo m'he trobat. Reitero que parlo de l'administració pública perquè és el que conec. Primer, tenim un problema de planificació en l'administració: no hi ha una visió a mitjà o llarg termini de les necessitats i s'acaben malbaratant recursos. Això afecta tant l'administració local com les supralocals. M'explico: de vegades s'impulsen projectes perquè es disposa de finançament extern i no perquè hi hagi hagut una reflexió rigorosa de necessitats.

En segon lloc, com a consultora, cal remarcar com n'és d'important el resultat del teu treball en funció de la seguretat i la confiança que tingui la persona

referent de l'administració: pot ser un límit o un impulsor. Esdevé un límit quan aquesta persona no se sent segura i rep pressions per part del seu superior, fet que impedeix que et permeti desplegar plenament el teu àmbit d'expertesa. Això fa que el procés sigui molt més feixuc i menys ric en resultats, perquè es perd molt de temps en qüestions o procediments que no aporten valor.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu és transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Crec que la transformació ve de persones que estan en espais decisors i això va més enllà de si ets sociòloga o no. És a dir, pots ser consellera i sociòloga i, per tant, tens major capacitat de transformació, però per consellera, no perquè siguis sociòloga. Per tant, des del meu punt de vista, les tecles clau a potenciar continuen sent les de comprendre, mesurar i sistematitzar. Ara bé, també podem incidir més amb una altra tecla, la de mobilitzar els agents, i això ens ajudaria a tenir més pes en la transformació.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA PLANIFICACIÓ URBANÍSTICA I INDUSTRIAL

JORDI AYALA

Llicenciat en Sociologia
i enginyer industrial.
Especialitzat en
sostenibilitat i medi ambient
i en conflicte i canvi.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

No tinc molt de coneixement general per fer una valoració precisa, però pensant en la sociologia entesa com una caixa d'eines, crec que el més transferible és en el tractament i l'anàlisi de dades, és a dir, en la (1) rigorositat en la cerca de fonts fiables i (2) l'anàlisi crítica de les dades obtingudes. Per això, crec que la sociologia és útil per a les institucions a l'hora de diferenciar i seleccionar què és una font fiable i què no i, per tant, pot ajudar a combatre les notícies falses.

A més, aquesta visió crítica de la disciplina va més enllà de les dades i és un element diferencial de moltes altres carreres. En el meu cas, la diferencio molt de l'enginyeria, en què tot es dona molt per sabut i no es qüestionen els discursos més hegemònics.

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia per aconseguir un desenvolupament sostenible tal com promouen els ODS?

En termes generals, insistiria en la importància de l'anàlisi i tractament de les dades, tant en mètodes quantitatius com qualitius. En aquest sentit, la sociologia aporta eines molt potents per a l'anàlisi i millora d'indicadors i variables imprescindibles per poder fer un seguiment, un monitoratge i una avaluació per a la millora en el disseny de polítiques i plans d'acció. Crec que és una fortaleza molt característica de la sociologia que es transfereix constantment en el món laboral o, com a mínim, en la meua trajectòria.

D'altra banda, la rigorositat i endreça en una estructuració de continguts equilibrada i coherent crec que és una habilitat que, com a mínim, una part ha estat nodrida de la sociologia.

Pel que fa a l'aplicació de coneixements teòrics la transferència en consultoria sol ser minsas. Sí que puc usar conceptes o teories en un moment puntual, però no és sistemàtic.

En el teu cas treballes per a una consultoria en gestió de riscos, infraestructures, territori, etc. Quins exemples concrets posaries de la teva trajectòria (projectes, recerques) en què creguis que hi ha una especial transferència o impacte de la sociologia?

Sí, un exemple poden ser uns informes periòdics sobre tendències que fem per a l'AMB (Àrea Metropolitana de Barcelona). En aquest cas, per a l'elaboració hi ha tota una estructuració de contingut, un petit marc teòric, etc., en què hi ha sociologia.

Per ser encara més concret, et parlaré de projectes amb l'administració local o amb empreses privades en els quals, més enllà de l'estructuració de continguts o petites contextualitzacions, destacaria la transferència en tècniques més qualitatives i, especialment, d'entrevistes i grups de discussió.

Per exemple, hem fet un parell d'estudis per extreure el posicionament de la població respecte dels canvis i transformacions urbanístics en el territori on usem els grups de discussió o les entrevistes. En aquest cas, et parlo d'un projecte sobre la implementació del tramvia a Diagonal i un altre sobre el posicionament del veïnat sobre la reurbanització de l'entorn del Camp Nou.

També destacaria l'ús d'aquestes tècniques qualitatives —entrevistes, grups de discussió, etc.— per fer projectes de planificació industrial i urbanística. Per exemple, hi ha casos en què es volen planificar les pròximes línies d'actuació urbanística en zones de polígons industrials. Aquí fem tot un treball de camp amb les empreses (entrevistes) per conèixer-ne la situació i detectar-ne les necessitats en termes de mobilitat, planejament, etc.: nombre i origen dels

treballadors, flux de mobilitat, entre d'altres, per poder dissenyar el pla director urbanístic de la zona.

En canvi, hi ha projectes que es dediquen més a planificar les tendències industrials i comercials possibles per a un territori. Al Garraf, per exemple, vam fer un estudi d'aquest tipus per dissenyar possibles actuacions que n'enfortissin el teixit i dinamitzessin econòmicament el territori.

Coneixent la teva trajectòria et volíem preguntar per experiències, exemples, de transferència o impacte de la sociologia en l'àmbit de la sostenibilitat. En destacaries algun?

La sostenibilitat és un àmbit que tractem de forma molt transversal en la majoria de projectes. Si he de destacar-ne alguna cosa és justament l'enfocament holístic que es dona especialment des de la sociologia en aquest àmbit: tenir en compte la perspectiva ambiental, però també d'altres com la social o econòmica a diferents escales —local, regional o global.

Justament ara estem fent un estudi de viabilitat i estalvi energètic per a una empresa que vol invertir en hidrogen.

Tornant a aspectes més generals: quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Diria que estem en un context social de rapidesa de la informació, de missatge curt i ras, que entra en contradicció amb la reflexió i anàlisi rigorosa i profunda que promou la sociologia. Per tant, aquí tindriem un límit important perquè crec que anem a contracorrent.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

No se m'acudeix una idea clara sobre quins podrien ser els aspectes clau a potenciar per millorar en clau d'ODS de forma més general.

Pel que fa a la sociologia, crec que els sociòlegs ens hem de creure més la nostra disciplina. Entendre i analitzar el comportament social dels individus en una societat tan diversa i complexa com l'actual és una tasca realment difícil, però bé que altres disciplines —que provenen principalment del món de l'economia— s'hi han atrevit i han tingut una gran influència en el món de les ciències socials i en la manera que tenim d'entendre la realitat social.

En canvi, pensant en els mateixos ODS en relació amb el món professional, sí que se m'apareixen línies de treball en les quals avançar; per exemple, (1) en igualtat de gènere. Penso que caldria avançar en polítiques laborals concretes que ajudin a millorar les condicions laborals a escala de conciliació i (2) en la cerca d'aliances per treballar col·laborativament entre disciplines i empreses o institucions. Crec que encara en som reticents o no sabem com col·laborar-hi, i seria un valor afegit.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LES POLÍTIQUES D'HABITATGE

ALBERT TERRONES RIBAS

Llicenciat en Ciències Polítiques i doctor en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Professor associat en la mateixa institució. Cap d'habitatge a l'Ajuntament de Mataró i especialista en gestió de projectes.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Definitivament sí, i cada cop en més àmbits. Ara, posant-ho entre cometes: és molt difícil saber quin tant per cent de contribució és d'un sociòleg, polítòleg o d'un altre professional.

Poso un exemple que sempre explico als alumnes: quan jo vaig començar en el món de l'habitatge o l'urbanisme, tot això era un món d'economistes, arquitectes i, com a molt, advocats. I, de sobte, a partir de 2004, la llei i les polítiques estatals i catalanes van començar a introduir elements que aquests professionals no entenien o no havien treballat mai. Per exemple, en la llei de barris. De sobte, havien d'avaluar impacte i indicadors en l'àmbit de gènere, en TIC, etc. Llavors, nosaltres —sociòlegs, politòlegs, etc.— som fonamentals perquè es comença a passar de construir habitatges a complementar-ho amb intermediació amb entitats financeres, mobilització d'habitatge buit, vinculació d'agents, etc. Per tant, són polítiques que necessiten disciplines més flexibles, que aprenguin sobre la marxa.

Diria que fa uns quinze anys que estem en un procés de desenvolupament de polítiques públiques més relacionals que han obert el camp a disciplines més socials que poden aportar valor afegit.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

No sé si tinc ben pensada aquesta resposta i si l'encerto o és una mica forassenyat, però allà on veig sociologia ben feta és en el món privat de la publicitat i al màrqueting... Tenen un fons sociològic molt ben treballat.

En el cas de l'administració pública et diria que ens movem molt bé en tot el que té a veure amb la reducció de desigualtats i, en concret, en igualtat de gènere. Diria que hagués estat difícil avançar en igualtat de gènere sense la sociologia.

Podries explicar algun exemple de transferència o impacte de la sociologia fet des de la sociologia per aconseguir ciutats i comunitats sostenibles tal com promouen els ODS?

Com un exemple molt visible i important, en els darrers anys a Catalunya et diré que la llei de barris (Llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial en què s'invertien milions d'euros) de què hem parlat abans. No sé fins a quin punt la llei s'ha fet amb sociòlegs, però la perspectiva és totalment sociològica (segregació, urbanisme i gènere, impacte social, etc.) i sí que s'han coordinat des de sociòlegs. Aquí l'impacte és claríssim: aconseguint els resultats esperats o no, s'han millorat les condicions de vida de les persones a través de la millora del territori (millors carrers, més seguretat, etc.).

Un altre exemple més general és el del pla sectorial d'habitatge de Catalunya (defineix i regula el marc de les polítiques d'habitatge que estableix la Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge), en què un dels implicats és Jordi Bosch Meda. És un tipus de pla que canvia contínuament amb els governs, però tothom l'utilitza perquè és molt útil.

Anant a major concreció posaria altres exemples en què sí que sé posar noms i cognoms. Un primer exemple són els plans locals d'habitatge: instruments de planificació estratègica municipal que orienten i regulen les polítiques en el marc d'uns sis anys. Tots aquests plans tenen una transferència sociològica de coneixement i de metodologia brutal que fan molts sociòlegs (diagnòsis, indicadors, governança, etc.). Totes les localitats en tenen, com Mataró. Al

final això acaba tenint impacte a través de la implantació de polítiques.

Una de les línies d'actuació del Pla local d'habitatge de Mataró ha estat la de cercar noves formes d'habitatge. Estem promovent una cooperativa de llogaters —no d'habitatge— a través d'un projecte europeu que busca desenvolupar actuacions urbanes innovadores. Li hem dit «lloguem» o, en anglès, «Yes, we rent»: es tracta de fer una persona jurídica, «un macrollogater» a través d'una cooperativa creada pels mateixos usuaris. D'altra banda, es busquen pisos per llogar que vulguin entrar en el projecte i assegurar-se una millor relació amb llogaters a través de la cooperativa: fons de garanties, assegurances, etc.

Ara tenim uns dotze habitatges que s'ha registrat la cooperativa. Aquí, la transferència que jo he fet sociològicament és la de detectar necessitats i recursos i veure la forma de combinar-los per poder donar solució a través de la mobilització d'actors, creació de consens, etc. A més, també hi ha una transferència sociològica en la gestió de projectes. L'impacte pot ser brutal, més enllà de l'impacte que suposarà per les persones de la cooperativa, perquè pots estar canviant les relacions de poder en el mercat.

Destacaries algun exemple més en què la sociologia hagi tingut una transferència o impacte significatiu en la promoció dels ODS?

Potser de l'època en què treballava a la Diputació de Barcelona. En aquell moment no hi havia gaires elements d'anàlisi metodològica en habitatge i vam impulsar alguns documents i eines que crec que són d'una transferència sociològica important: dades, indicadors, etc. D'una banda, vam crear l'Observatori

Local d'Habitatge, una eina que sintetitza les dades locals rellevants en matèria d'habitatge per elaborar polítiques d'habitatge i fer una diagnosi local de la situació. D'altra banda, recordo que vam fer una mena de guia o de recerca relacionant l'habitatge i la salut, que al final era una anàlisi de desigualtats i les seves correlacions en habitatge i salut. Per tant, hi havia una transferència de coneixements importants, especialment perquè insistíem en com les polítiques d'habitatge poden afectar la salut: la despesa sanitària que poden produir les situacions de pobresa energètica, els problemes de salut mental per la crisi de les hipoteques, etc.

Quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia?

Pel que fa a la disciplina a la universitat, crec que cal insistir en la gestió de projectes i això, en definitiva, vol dir aplicabilitat i coneixement del món laboral: viabilitat, cronogrames, costos, detecció d'aliats, etc.

Finalment, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Primer, en el cas de la disciplina i de la universitat, crec que cal augmentar la formació en governança: fórmules de governança complexes i interdisciplinàries. Sobretot, perquè crec que cada cop augmenta més la complexitat dels projectes perquè incorporem molts sectors. En segon lloc, crec que caldria augmentar el reconeixement de la disciplina per acabar, per exemple, en plans públics de contractació.

LA TRANSFERÈNCIA I IMPACTE DE LA SOCIOLOGIA EN LA MILLORA MEDIAMBIENTAL

JOSEP ESPLUGA TRENC

Doctor en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, docent en la mateixa institució i investigador a l'IGOP. Expert en salut, treball, territori i medi ambient, concretament conflictes socioambientals i polítiques agroecològiques.

Creus que la sociologia té una transferència o impacte a Catalunya? Quina valoració general en fas?

Jo crec que la sociologia sí que té transferència i impacte, però no sempre es tradueix en transformació social. De vegades, només s'utilitza per mantenir el model socioeconòmic, productiu i institucional tal com està.

Creus que hi ha àmbits en què s'està aconseguint una transferència o impacte més elevat?

Des de la meua percepció sí, però és parcial i limitada. Certament, estem aportant coneixement en els àmbits de les ciències socials en què hi ha més tradició, és a dir, en fenòmens com la disminució de la pobresa, les desigualtats socials, la precarietat laboral, l'educació, les migracions, etc., que acostumen a estar interrelacionats. Històricament, aquestes qüestions ja s'estudiaven des dels serveis socials, ajuntaments, sindicats, etc., i estaven vinculades a l'àmbit sociològic.

A més, amb les eines de la sociologia, de l'antropologia i d'altres disciplines afins, s'ha construït un cos de coneixement i una metodologia que funciona i que és útil en moltes institucions i entitats socials.

Podries explicar algun exemple de transferència de la sociologia que per a tu sigui especialment rellevant?

Tinc diferents experiències sobre transferència de sociologia. En termes de sociologia de la salut he donat suport a equips sanitaris per fer avaluacions de qualitat dels serveis en centres de salut. També he dissenyat processos participatius per a plans urbanístics i de mobilitat, però en la majoria de casos ha estat una transferència sociològica de tipus metodològic.

D'altra banda, en col·laboració amb la universitat i col·lectius activistes, hem creat un grup d'anàlisi del sistema agroalimentari amb la intenció d'explorar alternatives des de la sobirania alimentària i l'agroecologia.

D'aquest grup va sortir el postgrau de Dinamització Local Agroecològica de la UAB, una formació basada

en una metodologia d'investigació-acció de la qual han sorgit projectes que diversos ajuntaments han dut a la pràctica, com és el cas del pla de sobirania alimentària de l'Ajuntament de Navàs, el projecte Cardedeu Agroecològic, la dinamització agroecològica a Sant Feliu de Llobregat, el pla agroecològic del Baix Camp, el projecte de rescat social mitjançant l'agroecologia de la Taula del Tercer Sector de Sitges, projectes d'agroecologia escolar i menjadors ecològics a diferents municipis (Sant Cugat del Vallès, Barberà del Vallès, Godella, el Prat de Llobregat, etc.), entre molts altres.

A més, hem fet diversos projectes per a l'Àrea Metropolitana de Barcelona de disseny de polítiques alimentàries locals, sobretot per als municipis del voltant del Parc Agrari del Baix Llobregat i del Parc Natural de Collserola, amb el propòsit de generar noves connexions entre els productors agraris locals i el consum. De la mà de la cooperativa Arran de Terra hem participat en el projecte Alimentem Collserola, que aplega diferents actors locals i que ha permès promoure i consolidar diverses iniciatives agroecològiques a l'àrea del parc, un projecte que ja fa més de 5 anys que està en funcionament i que té un potencial molt fructífer.

Tot això són impactes que sorgeixen de les nostres accions. Ara bé, són positius o negatius? Jo et diria que és un impacte positiu, però cal tenir present que són iniciatives que van a contracorrent. Si ho preguntes a algú de Mercabarna, en algun sindicat agrari o a certes seccions del Departament d'Agricultura, potser et diran que és negatiu perquè no afavoreixen una agricultura productivista, tecnificada i exportadora.

Podries explicar algun exemple emblemàtic de transferència o impacte de la sociologia per aconseguir l'ODS 13 d'acció climàtica?

Vaig participar en una recerca europea sobre com els ciutadans podrien influir en les polítiques climàtiques, una experiència que es va aprofitar per a la redacció del Pla de l'energia de Barcelona. En el nostre cas, vam seleccionar diferents unitats familiars per fer un seguiment dels consums d'energia. Es van proporcionar uns visualitzadors de consum elèctric en algunes famílies, per tal d'analitzar com se'n modificaven els comportaments quan tenien informació directa i immediata dels seus consums elèctrics. En un principi, el pla d'energia s'havia plantejat instal·lar visualitzadors d'aquest mena a totes les llars d'un barri, però gràcies a la recerca es va veure que els canvis de comportament es produïen durant les dues primeres setmanes, però no després.

Per aquest motiu, la redacció final del Pla de l'energia va desestimar la instal·lació permanent del visualitzador de consum elèctric i va proposar rotar-los per les diferents llars cada poques setmanes. A més, es va promoure també la figura d'un assessor energètic que durant el període estipulat pogués visitar les llars i ajudar-ne a reduir els consums.

Quina diries que és la transferència sociològica que vas fer en aquest cas?

El principal és que es va desenvolupar una metodologia per incloure la participació ciutadana en el disseny de polítiques públiques de canvi climàtic. De manera general, quan es decideixen les polítiques que afecten

els ciutadans sobre els temes de canvi climàtic, no se solen tenir en compte les condicions de l'habitatge, els hàbits personals, les circumstàncies laborals o familiars, etc., i molt sovint es dissenyen polítiques que no encaixen amb el que la població pot fer.

Això fa que, tot i que les persones puguin estar d'acord amb les idees de sostenibilitat, a la pràctica els seus comportaments no s'adaptin al que les polítiques preveïen. Passa molt sovint. Aquesta població que ja està conscienciada, però que es troba amb barreres per seguir les normes estipulades, no necessita més informació ni més conscienciació. És més, fins i tot pot ser contraproductiu. Per això cal una anàlisi sociològica capaç de detectar aquestes situacions.

I, en canvi, quins creus que són els límits o barreres per a un major impacte de la sociologia? És a dir, quins factors contextuais, de la disciplina o del món professional, estan frenant o obstaculitzant el potencial de la sociologia?

Jo penso que la sociologia té molt d'impacte, però sovint no és visible. I no ho és perquè hi ha moltes institucions i empreses que utilitzen eines sociològiques, però prefereixen que els resultats no siguin públics. Treballem amb un material que pot ser molt sensible, que pot afectar el funcionament d'empreses i institucions: que proporciona poder i que desvetlla vulnerabilitats. Hi ha altres professions, com els arquitectes o els metges, en què l'impacte és molt més visible. Per a nosaltres, en canvi, la invisibilitat forma part del joc.

Com podríem tenir més impacte? Tenir més visibilitat estaria bé, donaria més pes a la professió i més autoestima. Però entenc que hi ha una part dels usuaris de la sociologia que ja els va bé no visibilitzar aquest coneixement. Si l'haguessin de fer públic segurament no ens l'encarregarien.

En el postgrau que et comentava abans, per exemple, tots els treballs finals estan vinculats en alguna entitat o iniciativa agroecològica del territori, i organitzem dues jornades públiques anuals per debatre'ls i visibilitzar-los. Moltes vegades, les jornades les fem a la seu del Departament d'Agricultura, perquè considerem important que les nostres institucions públiques tinguin consciència que existeixen altres models agroalimentaris al territori. A més, amb un escenari de crisis energètiques i canvi climàtic, aquests models alternatius poden tenir molt més futur que el model agroindustrial exportador.

És a dir, intentem fer-ho visible allà on hi ha els mecanismes institucionals per fer canvis a gran escala.

Per acabar, des del teu punt de vista, quins són els aspectes de la sociologia o del món professional que s'haurien de potenciar si l'objectiu fos transformar la realitat social en clau dels ODS 2030?

Per una banda, penso que el que he trobat més útil és la formació metodològica, perquè hi ha moltes altres professions, com enginyeries, professions mèdiques, urbanistes o moltes altres, que necessiten el nostre coneixement metodològic. I cada vegada més. Per tant, jo reforçaria les nostres tècniques d'investigació i la nostra metodologia. És una cosa que ens fa singulars i imprescindibles.

Per l'altra, crec que hauríem de millorar en termes dels reptes que plantegen els ODS, és a dir, evolucionar cap a una visió de la sociologia més capaç d'integrar variables ambientals. És clar, ho dic jo perquè és una de les meves línies de treball, però crec que aquí és on s'està donant un dels debats clau sobre la transformació de la societat actual.

Incloure els límits ecosistèmics i energètics, per exemple, en les anàlisis socials pot ser una eina molt poderosa per transitar cap a societats més justes, equitatives i solidàries. I jo diria que ens estem quedant enrere respecte d'altres disciplines que ja tenen més integrades aquestes qüestions en el seu cos teòric, com l'antropologia, la geografia o les ciències de l'educació.

Per exemple, la discussió sobre la sobirania alimentària implica una concepció molt diferent del sistema agroalimentari, una redefinició radical de les relacions entre producció, distribució i consum, cosa que implica avançar cap a un altre model social. És una proposta molt transformadora que a la sociologia li hauria d'interessar.

En aquest sentit, ara fa un temps vam organitzar uns debats sobre aquest tema amb professorat de diferents facultats, i va quedar palès que bona part de la universitat encara no disposa de les eines conceptuals per entendre-ho ni dels incentius institucionals per dedicar-hi atenció. Per tant, et diria que en termes teòrics necessitem un reciclatge professional per poder entendre els ODS i la seva implicació a l'escala global.

